

KUNDEGEARING OG NEDSKRIVNINGER

Er der en sammenhæng imellem kundernes gearing og
pengeinstituttets nedskrivninger?

MBA 2013 – Aalborg Universitet
MBA-Afhandling

Studiegruppe:

Margareth D. Djurhuus

Helle Ø. Rasmussen

Henning Olsen

Per Wistisen

Vejleder: Lars Krull

Censor: Anders Bech

Afleveret: 24.11.2014

Indholdsfortegnelse

English Summary	3
1 Indledning.....	6
1.1 Baggrund	6
1.2 Problemformulering.....	7
1.3 Metode	7
1.4 Valg af teori og empiri, samt kritik heraf	9
1.5 Afgrænsninger	10
2 Nedskrivninger og omgivelser	12
2.1 Hvad er nedskrivninger?.....	12
2.1.1 Nedskrivningers påvirkning af regnskabet.....	14
2.2 Pengeinstitutternes omgivne forhold – PEST.....	15
2.2.1 Politiske forhold	15
2.2.2 Økonomiske forhold.....	18
2.2.3 Sociale forhold	20
2.2.4 Teknologiske forhold	20
2.3 Delkonklusion.....	21
3 Omgangsanalysen – ”Bankens omgangskreds – Bankens risiko? ”	22
3.1 Analyseforudsætninger	22
3.2 Analyseresultater	24
3.2.1 Segmenter af pengeinstitutter	24
3.2.2 De 6 største pengeinstitutter sammenlignet	25
3.2.3 Danske Bank	26
3.2.4 Kunne ulykkerne være undgået?	27
3.2.5 De mest udfordrede i forhold til denne analyse	29
3.2.6 Regional strategi.....	31
3.2.7 Gearing i forhold til Selskabsform - A/S og ApS	36
3.3 Delkonklusion.....	38
4 De udfordrede pengeinstitutter og sammenhæng til nedskrivninger	40
4.1 Tidsforskydning.....	40
4.2 Tilsynsdiamanten for de mest udfordrede	41
4.3 Sammenligning imellem nedskrivninger og kundegearing	42
4.4 Udvalgelse af pengeinstitutter til nøgletalsanalyse.....	52
4.5 Delkonklusion.....	54
5 Nøgletalsanalyser for de udvalgte pengeinstitutter	55
5.1 Møns Bank.....	58
5.1.1 Finanstilsynet	58
5.1.2 Hvem omgås Møns Bank?	59
5.1.3 Nedskrivninger	61
5.1.4 Udlån	62
5.1.5 Andre nøgletal	64
5.1.6 Sammenhæng mellem kundegearing og nedskrivninger	64
5.1.7 Sammenfatning – Møns Bank	66
5.2 Skjern Bank	66
5.2.1 Finanstilsynet	67
5.2.2 Hvem omgås Skjern Bank?	67
5.2.3 Nedskrivninger	69
5.2.4 Udlån	70
5.2.5 Andre nøgletal	71

5.2.6	Sammenhængen imellem gearing og nedskrivninger	72
5.2.7	Sammenfatning – Skjern Bank.....	73
5.3	Dronninglund Sparekasse	74
5.3.1	Finanstilsynet	74
5.3.2	Hvem omgås Dronninglund Sparekasse?.....	75
5.3.3	Nedskrivninger	76
5.3.4	Udlån	77
5.3.5	Andre nøgletal	79
5.3.6	Sammenhængen imellem gearing og nedskrivninger	79
5.3.7	Sammenfatning – Dronninglunds Sparekasse.....	80
5.4	Sparekassen Fyn	81
5.4.1	Finanstilsynet	81
5.4.2	Hvem omgås Sparekassen Fyn?	82
5.4.3	Nedskrivninger	84
5.4.4	Udlån	85
5.4.5	Andre nøgletal	88
5.4.6	Sammenhæng mellem kundegearing og nedskrivninger	89
5.4.7	Sammenfatning – Sparekassen Fyn.....	89
5.5	Delkonklusion.....	90
6	Konklusion	93
7	Perspektivering.....	96
8	Kildehenvvisning	99
9	Bilag	102

English summary

Banks in Denmark have been, and still are, highly affected by the financial crisis.

Finanstilsynet (Danish Financial Supervisory Authority) publishes the level of Danish banks' depreciations from their accounts. These reports show that the larger banks' depreciations are much lower than the smaller banks' depreciations. This caught our interest and we wanted to see, if we could find the reason for the difference in the level of depreciations, and made an analysis of the connection between the size of the bank and the financial structure of its customers.

We found, that the risk a bank takes, amongst other things, involves the leverage of the customers they have, when leverage meaning the relation between the companies' (the customers') debt capital and its equity capital.

The analysis we made has been commented in papers and on the internet by various stakeholders, and the Director of Finanstilsynet, Ulrik Nødgaard, who stated to the banks, that they spent too much energy looking at the customers' collateral and too little looking at the earning capacity. One of the discussions in the press was, whether or not there is a connection between the banks customers leverage, and the banks level of depreciation. Therefore we decided on this problem statement:

“Is there a connection between the banks, that are defined as challenged in our analysis, and the depreciations the banks actually have?”

The findings in our initial analysis were:

- Danske Bank – the largest bank in Denmark – has the customers with the lowest leverage
- Small and medium sized banks have customers with higher leverage than the customers of the larger banks
- “The accidents” (banks that have been forced to close during and after the financial crisis) might have been avoided, if this analysis was made earlier
- The most challenged banks in our analysis are, Møns Bank, Lollands Bank, Skjern Bank, Østjyds Bank, Dronninglund Sparekasse, Alm. Brand Bank, Sparekassen Fyn, Arbejdernes Landsbank and Vestjysk Bank

- Private limited companies (ApS) have a higher leverage than stock companies (A/S), and the average customer leverage is higher in banks, that have a larger share of ApS than A/S.
- The largest national banks have generally a lower customer leverage in Region Midtjylland

We worked further with the results of our initial analysis, and made further analysis for the 9 banks that we defined as challenged, and have compared their depreciations with the leverage of their customers. The detailed analysis show, that the larger banks in general have lower customer leverage than the smaller banks. We take that as a sign of either the smaller banks are more willing to take risks and follow their customers further than the larger banks, or they just do not take high customer leverage as evidence of a higher risk for the bank in general.

In our analysis of the 9 banks, that are challenged, we have established, that there is a link between the years of high depreciation and the visits of Finanstilsynet, who in most cases seem to find reason for increased depreciations in almost all banks they investigate.

Although there is quite a difference in the development of the customer leverage as well as in the depreciation in all 9 banks, we have not been able to prove a link between the two.

We have come to the conclusion, that we are not able to establish coherence between the customer leverage and the level of depreciation in the banks in question. The depreciations seem more to come from a function of duties, coincidents and visits from Finanstilsynet.

1 Indledning

1.1 Baggrund

Finanstilsynet offentliggør løbende oversigter over pengeinstitutternes nedskrivninger. Disse viser, at de største pengeinstitutter i Danmark nedskriver markant mindre end de små. Derfor besluttede vi i marts måned 2014, at analysere nogle af de mulige årsager til dette. Vi så på sammenhængen imellem et pengeinstituts størrelse og kvaliteten af deres kunders finansielle struktur, ud fra devisen: “vis mig hvem du omgås, og jeg skal sige dig, hvem du er”.

Resultaterne af analysen blev offentliggjort via universitetets hjemmeside 15/3-2014, og kan downloades her: [http://vbn.aau.dk/da/publications/bankens-omgangskreds--bankens-risiko\(fe922455-1840-4663-a276-c87d860e7982\).html](http://vbn.aau.dk/da/publications/bankens-omgangskreds--bankens-risiko(fe922455-1840-4663-a276-c87d860e7982).html)

I september gentog vi analysen med kundernes nye regnskaber for 2013 og langt flere kunder end i første analyse. Vi har valgt, at lade den seneste analyse, der fik titlen “Bankens omgangskreds – Bankens risiko”, udgøre grundlaget for vores afhandling. Analysen blev offentliggjort 5/11-2014 og kan downloades via linket:

[http://vbn.aau.dk/da/publications/bankens-omgangskreds--bankens-risiko-incl-2013-regnskaber\(aa41cb15-9d1c-4fa4-95dd-5492efb0d08f\).html](http://vbn.aau.dk/da/publications/bankens-omgangskreds--bankens-risiko-incl-2013-regnskaber(aa41cb15-9d1c-4fa4-95dd-5492efb0d08f).html). Omgangsanalysen er vedlagt som bilag 1.

Efter offentliggørelse af analysens resultater i marts 2014 er den downloadet mere end 1.400 gange og har været genstand for megen offentlig debat i bl.a. Jyllandsposten, Børsen, FinansWatch, og sågar i Der Nordschleswiger, hvor Finanstilsynet, analytikere og flere markedsdeltagere har kommenteret resultaterne i analysen. Særligt livligt har det været debatteret, hvorvidt der faktisk er en sammenhæng imellem pengeinstituttets egen risiko og gearingen blandt de kunder, pengeinstituttet omgås, og om man kan analysere pengeinstitutternes risiko som et resultat af deres kunders gearing.

Desuden er det blevet diskuteret i pressen, om kunderne kan udnytte det forhold, at nogle pengeinstitutter, ifølge analysen, ser ud til at tage større risiko “ude” end de tager på deres “naturlige hjemmemarked”, altså at flere pengeinstitutter ser ud til at bryde med “kirketårnsprincippet”.

Blandt de mest centrale kommentarer til analysen er direktør for Finanstilsynet Ulrik Nødgaards formaning til pengeinstitutterne i hans tale på Lokale Pengeinstitutters årsmøde

2014, hvor han udtalte: *"I kigger for meget på pant – og for lidt på kundens indtjeningsevne"*, citeret i FinansWatch 8. maj 2014.

Efter offentliggørelsen af den seneste analyse oplever vi tilsvarende debat om resultatet, se f.eks. Jyllandsposten 5/11-2014 Erhverv og Økonomi side 8-9. Vi oplever også, at der ikke i samme grad rejses spørgsmål ved analysens præmisser, men i højere grad diskuteres, hvad analysen viser.

I analysen og i denne afhandling analyserer vi kundernes gearing. Hermed menes kundens fremmedkapital sat i forhold til egenkapital. "Jo højere gearing jo større risiko – alt andet lige – for virksomhedens interessenter". Den interessant, vi har fokus på, er pengeinstitutterne, og i analysen finder vi de pengeinstitutter, der er mest udfordret af en høj og stigende kundedgearing.

At der er sammenhæng imellem kundernes gearing og pengeinstitutternes risiko er vores oplevelse, men hvad er pengeinstitutternes egen oplevelse af deres risiko, udtrykt ved de nedskrivninger pengeinstitutterne foretager? Dette vil vi analysere igennem behandling af følgende problemformulering:

1.2 Problemformulering

Er der en sammenhæng imellem de i omgangsanalysen udfordrede pengeinstitutter, og de nedskrivninger pengeinstitutterne rent faktisk har?

1.3 Metode

I dette afsnit vil vi redegøre for, hvilken metode vi vil anvende, for at besvare vores problemformulering.

Nedskrivninger

Nedskrivninger er et centralt begreb i løsningen af afhandlingens problem, og vi vil derfor kort redegøre for, hvad nedskrivninger er, og hvad de bruges til.

PEST

For at belyse danske pengeinstitutters omgivne forhold i relation til deres nedskrivninger, vil vi gennemføre en PEST analyse. Denne skal gøre det tydeligt, hvorfor det i 2014 er relevant at se på danske pengeinstitutters nedskrivninger og forhold der knytter sig hertil. Vores PEST analyse vil således fokusere på politiske/ lovgivningsmæssige, økonomiske, sociale og teknologiske aspekter, der kan have betydning for pengeinstitutternes nedskrivninger.

Omgangsanalyse

I september 2014 udførte vi en analyse af danske pengeinstitutters kunder, som er grundlaget for vores afhandling.

Datagrundlaget til denne omgangsanalyse er meget omfattende, omkring 37 mio. data, og kan anvendes til at belyse forskellige vinkler, eksempelvis:

- Bankvinklen – som belyser, hvordan kunderne i de respektive pengeinstitutter er gearret
- Revisorvinklen – som belyser, hvilke revisorer kunderne og pengeinstitutterne anvender og om der evt. er en sammenhæng i kundernes gearing i forhold til pengeinstitut og revisor
- Den geografiske hhv. lokale eller regionale vinkel – som belyser, hvordan kunderne i de respektive pengeinstitutter er gearret i forhold til deres geografiske “bopæl”
- Selskabsvinklen – som kan give indblik i, om der evt. skulle være forskel i gearingen i forhold til kundernes selskabform.

Vi har valgt at anvende “bankvinklen”, den “geografiske vinkel” og “selskabsvinklen” i vores omgangsanalyse. Indledningsvis vil vi gennemgå analysens forudsætninger i detaljer, og introducere læseren til, hvad der analyseres og hvordan.

Bankvinklen

I analysen af de respektive pengeinstitutters kunders gearing vil vi sammenligne segmenter af pengeinstitutter på tværs af deres størrelse. Vi vil analysere kundegearingen for nogle af de pengeinstitutter, der er ophørt, og vi vil identificere de pengeinstitutter, hvis kunder har den højeste gearing og hvor kundernes gearing stiger mest. Vi tillader os at definere disse pengeinstitutter som de mest udfordrede pengeinstitutter i forhold til omgangsanalysens fokuspunkt, som er kundernes gearing.

Regional strategi

Vi analyserer, om udvalgte pengeinstitutters kunders finansielle strukturer varierer på tværs af regioner, for at iagttage, om der er en tendens til, at landsdækkende pengeinstitutter strømliner nationalt på trods af regionale forskelle. Her analyserer vi regionale forskelle for større landsdækkende pengeinstitutter.

Gearingsforskelle imellem ApS og A/S

Som en del af de data vi har adgang til, fremgår det hvilken selskabsform virksomhederne (altså pengeinstitutternes kunder) er registreret som. For at undersøge, om der er andre forhold, der kan have betydning for et pengeinstituts kunders gearing vil vi belyse eventuelle forskelle imellem gearingen blandt kunder med de to selskabsformer hhv. ApS og A/S.

Analyse af udvalgte pengeinstitutter

Vi vil sammenligne udviklingen i de mest udfordrede pengeinstitutter kunders gearing fra 2009 til 2013 og de samme pengeinstitutters "egenoplevelse" af deres risiko, ved at gennemgå, hvor store nedskrivninger de medtager i deres regnskaber i samme periode. Herved vil vi efterprøve, om der er sammenhæng imellem de udfordrede pengeinstitutters nedskrivningsprocent og deres kunders gearing.

I forlængelse af dette, vil vi udvælge fire pengeinstitutter, for at supplere analysen med en gennemgang af de udvalgte pengeinstitutters regnskabs- og nøgletal. Formålet er at komme tættere på, om pengeinstitutterne også er økonomisk udfordret, og om der kan findes sammenhænge imellem kudegearing og nedskrivninger, som ikke umiddelbart kan iagttages ved en mere overordnet gennemgang.

Ud fra resultaterne fra omgangsanalysen og analyserne af pengeinstitutterne og deres nedskrivninger, vil vi være i stand til at be- eller afkræfte, om der er en sammenhæng i kundernes gearing og de nedskrivninger, pengeinstitutterne rent faktisk har.

1.4 Valg af teori og empiri, samt kritik heraf

I vores afhandling vil vi anvende teorier, analyser og modeller, som vi mener er relevante i forhold til at besvare vores problemformulering.

Vi anvender PEST-analysen til at analysere makroomgivelserne for pengeinstitutter i relation til deres nedskrivninger. Denne model har den styrke, at den giver et struktureret overblik over makroomgivelserne. Da vi kun medtager data for årene 2009 og fremefter, vil vi udarbejde PEST for samme periode. Vi tillader os kun at analysere det, der giver mening i forhold til vores problemformulering, nemlig udvikling i nedskrivninger. Derfor vil det primære fokus være på de politiske, herunder regulative forhold.

For at vise hvordan vi betragter pengeinstitutternes økonomiske forhold, anvender vi Michael S. Dahls "Samlede Økonomiske Model", der på en enkel måde illustrerer, at pengeinstitutter

er en vigtig del af økonomien, hvilke dele disse påvirker, og på hvilken måde pengeinstitutterne påvirkes af andre enheder i økonomien.

Nøgletalsanalyser som vi anvender i afhandlingen viser et øjebliksbillede på opgørelsestidspunktet ultimo et kalenderår. Man kan diskutere, om de derfor giver et retvisende billede af de enkelte pengeinstitutters situation og udvikling, men da nøgletal og centrale resultater i et årsregnskab er offentligt tilgængelige og ens beregnet, har vi valgt at anvende disse.

Igennem hele afhandlingen anvender vi tal fra vores analyse af kundernes gearing (vedlagt i bilag I). Analysens data er alle hentet fra Erhvervsstyrelsen. Når vi i afhandlingen refererer til kundernes gearing, er det altid med udgangspunkt i data fra Erhvervsstyrelsen, med mindre andet er angivet. Tabeller og figurer herom vil derfor være uden særskilt kildeangivelse. Vi har ikke haft mulighed for at udføre kontrol af validiteten af disse data, men da kilden er uden interesse i at påvirke data, og da de kun anvendes aggregeret, virker det rimeligt i forhold til analysens omfang og formål. Vi er dog blevet opmærksomme på enkelte åbenlyse fejl i data, som vi har udeladt af analysen. Hvis der er sket fejl i forbindelse med virksomhedernes rapportering til Erhvervsstyrelsen, kan dette have betydning for vores analyseresultat.

En nøjere beskrivelse af analysernes forudsætninger er behandlet i afsnit 3.1

1.5 Afgrænsninger

Da vi fokuserer på pengeinstitutternes kunder, laver vi egentlig en 180 graders analyse, hvor vi kigger på pengeinstitutterne udefra og ind. Vi medtager således kun offentligt tilgængelige data, både om virksomhederne (kunderne) og pengeinstitutterne.

Vi afgrænser os til kun at medtage kunder, der har en fremmedkapital på imellem 1 og 40 mio. kr. Vi har valgt dette interval for fremmedkapital, fordi vi ønsker at sammenligne kundegearing udtrykt som kundernes antal fremmedkapital kr. pr. egenkapital kr. på tværs af sektoren.

Derudover medtager vi alene data fra virksomheder, hvor soliditeten (udtrykt ved egenkapital/balance) er mindre end 75 %, fordi vi opfatter bevilling af lån og kreditter til virksomheder med en større soliditet som en ren ekspeditionssag.

I analysen af kundegearing har vi kun mulighed for at medtage kunder, der offentliggør regnskaber. Når vi sammenholder dette med nedskrivningerne for hele pengeinstituttets portefølje, sker det ud fra en antagelse om, at tendensen, som vi kan se for de af

pengeinstitutters kunder, der indgår i analysen, er den samme for de kunder, der ikke medgår i analysen. Dette virker rimeligt ud fra en antagelse om, at pengeinstituttets ønske om at finansiere en kunde er uafhængig af, om denne offentliggør regnskaber eller ej.

I omgangsanalysen vælger vi bevidst at analysere en del af pengeinstitutternes portefølje. Udfordringen i dette er, at vi ikke tilsvarende har adgang til data om pengeinstituttets nedskrivninger for den samme del af porteføljen. Derfor undersøger vi, om der er en sammenhæng imellem kundegearing – ud fra en del af porteføljen – med nedskrivninger for hele porteføljen. Dette vil være en fejl hvis pengeinstituttets nedskrivninger primært er taget på en anden del af porteføljen f.eks. privatkunder. Men vi antager, at den udvalgte del af porteføljen er repræsentativ for hele pengeinstituttets portefølje.

2 Nedskrivninger og omgivelser

I dette kapitel vil vi først beskrive, hvad nedskrivninger er. Dernæst vil vi gennemføre en analyse af omgivelserne med fokus på, hvad der kan påvirke pengeinstitutternes nedskrivninger, ud fra antagelsen om, at deres samlede nedskrivninger påvirkes af forhold i det omkringliggende samfund ud over boniteten af pengeinstituttets kreditbog.

2.1 Hvad er nedskrivninger?

Nedskrivninger er en naturlig del af at drive pengeinstitutvirksomhed. Pengeinstitutter formidler bl.a. kreditter og lån og har derfor en naturlig risiko for tab, hvis låntagerne ikke kan forrente eller afdrage de ydede kreditter eller lån som aftalt.

Hvis risici er et udtryk for en kvalificeret vurdering af udlånenes rentabilitet, sikkerhederne taget i betragtning, er nedskrivninger et udtryk for den risikovillighed, som pengeinstituttet påtager sig mod betaling (Baldvinson, Bender, Busck-Nielsen, & Nytoft Andersen, 2011, p. 38).

Nedskrivninger er ikke i sig selv noget absolut negativt for pengeinstitutterne, så længe egenkapitalen og den løbende indtjening kan bære dem. Nedskrivningerne fastsættes i henhold til ”Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber mfl.” (Finanstilsynet, Nyhedscenter 2012, BEK, 2014).

Nedskrivninger følger ofte de økonomiske konjunkturer, og ved højkonjunktur vil tabene typisk være mindre og derfor er nedskrivningerne typisk lave, modsat i lavkonjunkturtider, hvor et pengeinstitut måske vil udvise større forsigtighed og dermed nedskrive mere.

Forøgelse af et pengeinstituts nedskrivninger kan blandt andet skyldes ændringer i lovgivning, som oftest vil ramme flere pengeinstitutter på samme måde, men kan også ramme forskelligt, hvis ændringen f.eks. relaterer sig til en branche, hvortil nogle pengeinstitutter er mere eksponeret end andre.

Bortset fra den eksterne påvirkning i form af lovgivning eller lignende, vil stigning i nedskrivningerne i pengeinstitutter skyldes udviklingen i den portefølje af kunder, som pengeinstituttet nedskriver på. Nedskrivningerne stiger, når der er behov for at nedskrive på kunder, der ikke tidligere har været nedskrevet på, eller fordi der er behov for yderligere nedskrivning på kunder, der i forvejen er nedskrevet på.

Ved indførelsen af IFRS (International Financial Reporting Standards) regnskabsregler fra 2005 introduceredes nedskrivninger som begreb. Inden da blev begrebet hensættelser brugt, som udtryk for, at der var tale om en regnskabsmæssig reservation. Ved nedskrivninger er der tale om en regnskabsmæssig reduktion af værdien af et aktiv i form af udlånet (Baldvinson, Bender, Busck-Nielsen, & Nytoft Andersen, 2011, p. 316). Nedskrivninger kan således betragtes som en slags ”kursregulering” af udlånet.

Nedskrivninger skal udføres enten som individuelle nedskrivninger, eller som gruppevis nedskrivninger. Før der foretages nedskrivninger på et engagement eller en kunde, skal der konstateres Objektiv Indikation for Værdiforringelse (OIV) på kunden.

Der vil være OIV på en kunde når:

- denne er i betydelige økonomiske vanskeligheder
- denne foretager kontraktbrud, eksempelvis i form af manglende overholdelse af betalingspligt for afdrag og renter
- pengeinstituttet yder låntager lempelser i vilkårene, som ikke ville være overvejet, hvis det ikke var på grund af låntagers økonomiske vanskeligheder, eller
- det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller blive underlagt anden økonomisk rekonstruktion (Danske Revisorer, Faglig nyhed, 2014).

Et pengeinstitut kan foretage gruppevis nedskrivninger på alle de fordringer, der ikke er foretaget individuelle nedskrivninger på - så at sige ”restgruppen”. (Finansrådet, media, 2014). De gruppevis nedskrivninger foretages ofte med udgangspunkt i kundernes ratings, således at der nedskrives mere på kunder i de dårligere ratingklasser, end på kunder med en bedre rating.

Vejledning til Finanstilsynets ratingklasser findes i ”Vejledning til regnskabsindberetning for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. fra 29. januar 2014, bilag 8. (Finanstilsynet, Indberetning, 2014, Vejledninger og informationer, 2014), og er som følgende:

- 3 og 2a defineres som de bedste kunder. Der er ikke stor forskel på definitionen, men kunder ratet med 3 skal have en utvivlsomt god bonitet, og det er helt usandsynligt, at man vil tabe penge på disse mens kunder ratet med 2a, har en normal bonitet, med en positiv formue, et tilfredsstillende rådighedsbeløb eller driftsresultat de seneste år og en tilfredsstillende gældsfaktor.

- 2b og 2c er kunder, hvis bonitet er lavere end 2a, de har ikke nødvendigvis en positiv formue og heller helt så tilfredstillende rådighedsbeløb eller driftsresultat. Gælds faktoren er noget højere. 2c kunderne ligger i den lavere ende og har typisk tegn på svaghestegn og skal typisk følges tættere end de andre, da deres bonitet er værre og svaghestegnene kan medføre, at der opstår OIV, hvorefter ratingen skal ændres til 1.
- 1 er kunder, hvor der er konstateret OIV. Der kan både være tale om OIV kunder med og uden nedskrivningsbehov. I eksempelvis Eik Bank klassificeres kunder med nedskrivningsbehov med 1a, mens dem uden, rates 1.

Konstaterer pengeinstituttet tab på et af de engagementer, der er med i en gruppevis nedskrivning, skal engagementet fjernes fra de gruppevis nedskrivninger og der foretages individuelle nedskrivninger på kunden (Finanstilsynet, Nyhedscenter 2012, BEK, 2014).

Nedskrivningsprocenten defineres som nedskrivninger og hensættelser i forhold til periodens udlån og garantier.

Årets nedskrivningsprocent er defineret som:

$$\text{Årets nedskrivningsprocent} = \frac{\text{Årets nedskrivning}}{\text{Udlån} + \text{Garantier} + \text{Nedskrivninger}} \times 100$$

Akkumuleret nedskrivningsprocent er defineret som:

$$\text{Akkumuleret Nedskrivningsprocent} = \frac{\text{Akkumulerede nedskrivninger}}{\text{Udlån} + \text{Garantier} + \text{Nedskrivninger}} \times 100$$

2.1.1 Nedskrivningers påvirkning af regnskabet

Når et pengeinstitut nedskriver på sine kunder, vil det påvirke regnskabet og balancen i pengeinstituttet, da instituttet skal udgiftsføre både konkrete tab og nedskrivninger, der skal dække forventede fremtidige tab.

I selve regnskabet vil årets nedskrivning fremgå som en omkostning. Derudover vil den renteindtægt, som pengeinstituttet har af det udlån, der bliver nedskrevet på, blive taget ud af renteindtægterne i regnskabet.

Nedskrivningerne påvirker balancen ved, at selve udlånsposten i balancen viser pengeinstitutts nettoudlån. Udlånsposten bliver således reduceret med årets nedskrivninger.

De akkumulerede eller samlede nedskrivninger for pengeinstituttet er udspecificeret i regnskabets underliggende noter. Her kan man se de samlede udlån, det udlån, der er konstateret OIV på og hvor meget der er nedskrevet, både ved gruppevis og individuelle nedskrivninger.

2.2 Pengeinstitutternes omgivne forhold – PEST

For at belyse danske pengeinstitutters omgivne forhold i relation til deres nedskrivninger vil vi gennemføre en PEST analyse og herigennem fokusere på, hvilke påvirkninger der sker på pengeinstitutterne som følge af ændringer i politik (P), økonomi (E), sociale forhold (S) og teknologi (T) (Johnson, Whittington, & Scholes, 2012, s. 20).

Vi vil tage udgangspunkt i perioden fra finanskrisens begyndelse og til i dag.

2.2.1 Politiske forhold

Det politiske fokus har ændret sig over årene, hvor der før finanskrisen var tale om deregulering af den finansielle sektor (se blandt andet dokumentarfilmen ”Inside Job” (Ferguson, 2010)), hvor liberalisering af låneregler og krav til bankernes finansieringsreserver var i fokus, til, at udviklingen nu er vendt til stadig mere regulering og skærpet bevågenhed, herunder ændrede krav til, hvornår der skal foretages nedskrivninger.

For at sikre stabilitet og overlevelse i den danske pengeinstitutsektor, har man, siden finanskrisens start, fra politisk side indført flere reguleringer og kontroller.

- Bankpakke 1 til 6 – redning og stabilisering af den danske banksektor
- Tilsynsdiamanten – modvirke overdreven risikotagning
- Rangvid-rapporten – forhindre fremtidige bankkriser
- Løbende nye regler for nedskrivninger herunder ændring af IFRS-reglerne (International Financial Reporting Standards) – sikre robusthed i banksektoren

Bankpakker

Den danske regering har i perioden vedtaget en række bankpakker som kort fortalt indeholder:

Bankpakke 1 gik i hovedtræk ud på at sikre likviditet til banksektoren. De udenlandske pengemarkeder gik i stå umiddelbart efter finanskrisen indtrådte, og det var således svært for

banksektoren at skaffe den fornødne likviditet. Med bankpakke 1 indførtes ubegrænset statsgaranti for simple fordringer frem til 1. oktober 2010.

Bankpakke 2 gik ud på at staten stillede garanti for pengeinstitutternes kapitalfremskaffelse for op til en samlet kapital på 12 % eller for optankning af kapital op til 3 %, hvor banken således selv skulle skaffe den resterende kapital uden garanti.

Bankpakke 3 introducerede en ny mulighed for afvikling af nødlidende pengeinstitutter igennem Finansiell Stabilitet som alternativ til konkurs.

Bankpakke 4 er en konsolideringspakke, der har til formål at gøre det attraktivt for pengeinstitutterne at overtage et nødlidende ”kollega” pengeinstitut, ved at tilbyde det fortsættende pengeinstitut en ”medgift” svarende til det, som staten alligevel ville tabe hvis det nødlidende pengeinstitut skulle afvikles igennem Finansiell Stabilitet.

Bankpakke 5 er en udviklingspakke, hvor et nødlidende pengeinstitut kan få mulighed for at overføre engagementer til staten til gengæld for likviditet. I samme forbindelse etableredes Landbrugets Finansieringsbank.

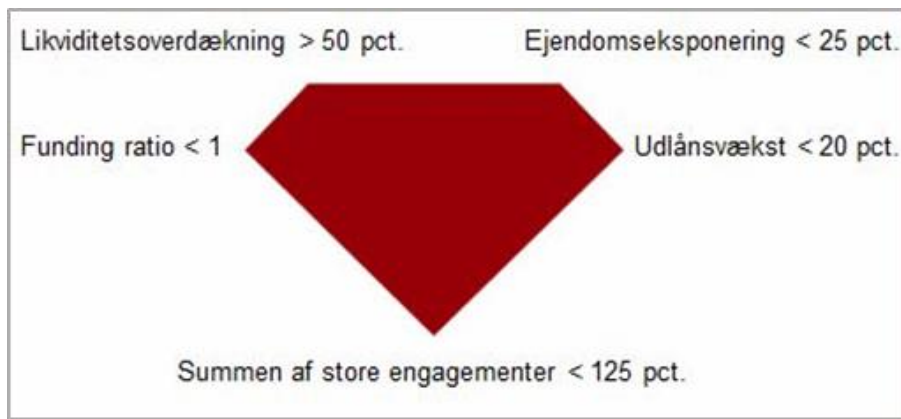
Bankpakke 6 er SIFI-pakken, hvor Danske Bank, Nykredit, Nordea Bank Danmark, Jyske Bank, BRFkredit, Sydbank og DLR-kredit er udpeget som systemisk vigtige, hvorfor de pålægges en større kapitalbuffer end øvrige pengeinstitutter til imødegåelse af tab.

Vores vurdering er, at bankpakkerne 1 til 6 kun i meget ringe omfang har påvirket pengeinstitutternes nedskrivninger, om end bankpakke 4 kan give et pengeinstitut bedre mulighed for at overtage et nødlidende pengeinstitut, hvormed der kan opstå behov for ofte meget store nedskrivninger på porteføljen, fra det pengeinstitut, der overtages.

Tilsynsdiamanten

Finanstilsynets ”Tilsynsdiamant” blev indført i 2010. Tilsynsdiamanten blev indført fordi der erfaringsmæssigt var en række fællestræk for de pengeinstitutter, der kom i problemer under krisen. Kendetegnene var bl.a. høj udlånsvækst på bekostning af kreditkvalitet, for optimistiske vurderinger af kreditrisici bl.a. i forhold til ejendomseksponeringen, og manglende styring af store engagementer. (Finanstilsynet, temaer, media 2010, 2014).

Figur 1 Tilsynsdiamanten - grænseværdier for udvalgte kontrolområder (Kilde: Finanstilsynet)

De 5 områder i Tilsynsdiamanten er:

- Summen af store engagementer < 125 %
- Udlånsvækst < 20 %
- Ejendomseksponering < 25 %
- Funding ratio < 1
- Likviditetsoverdækning > 50 %

Pengeinstitutterne skal holde sig inden for de ovenstående 5 grænseværdier, og en overskridelse i større eller mindre grad, vil være at betragte som en uforsvarlig risikotagning (Finanstilsynet, Tal og Fakta, Tilsynsdiamanten, 2014).

Vi vurderer, at overholdelse af Tilsynsdiamantens grænseværdier ikke påvirker pengeinstitutternes nedskrivninger her og nu. Til gengæld kan en høj eksponering inden for grænserne: ejendomseksponering, udlånsvækst og store engagementer have indflydelse, på hvilke forretninger pengeinstitutterne indgår i i fremtiden, og dermed hvilke nedskrivninger institutterne evt. må tage ved en fremtidig lavkonjunktur.

Rangvid-rapporten

Erhvervsministeriet nedsatte i 2012 en kommission med professor Jesper Rangvid som formand. Kommissionen fik til opgave at analysere årsagerne til finanskrisen og anbefale, hvad der skal til, for at stabilisere den finansielle sektor i Danmark.

Den afsluttende rapport blev døbt ”Rangvid-rapporten” og kom med 18 konkrete anbefalinger til regeringen, bl.a. fastholdelse af ”Tilsynsdiamanten”, varsomhed med lempelser af den finansielle regulering, at holde fokus på kreditpolitikken, således at den baseres på debtors evne til at generere likviditet og skabe indtjening frem for værdien af salgbare aktiver m.m. (DR.dk, Nyheder, Indland, Læs hele Rangvid-rapporten, 2014).

Rangvid-rapporten har ikke direkte påvirket bankernes nedskrivninger, selvom den kan inspirere lovgivere til at indføre stramninger af reglerne for fastlæggelse af bl.a. nedskrivninger.

[Løbende nye regler for nedskrivninger](#)

Siden finanskrisens indtog har internationale (EU) og nationale (folketinget) politiske organer vedtaget løbende opstramninger i reglerne for nedskrivninger.

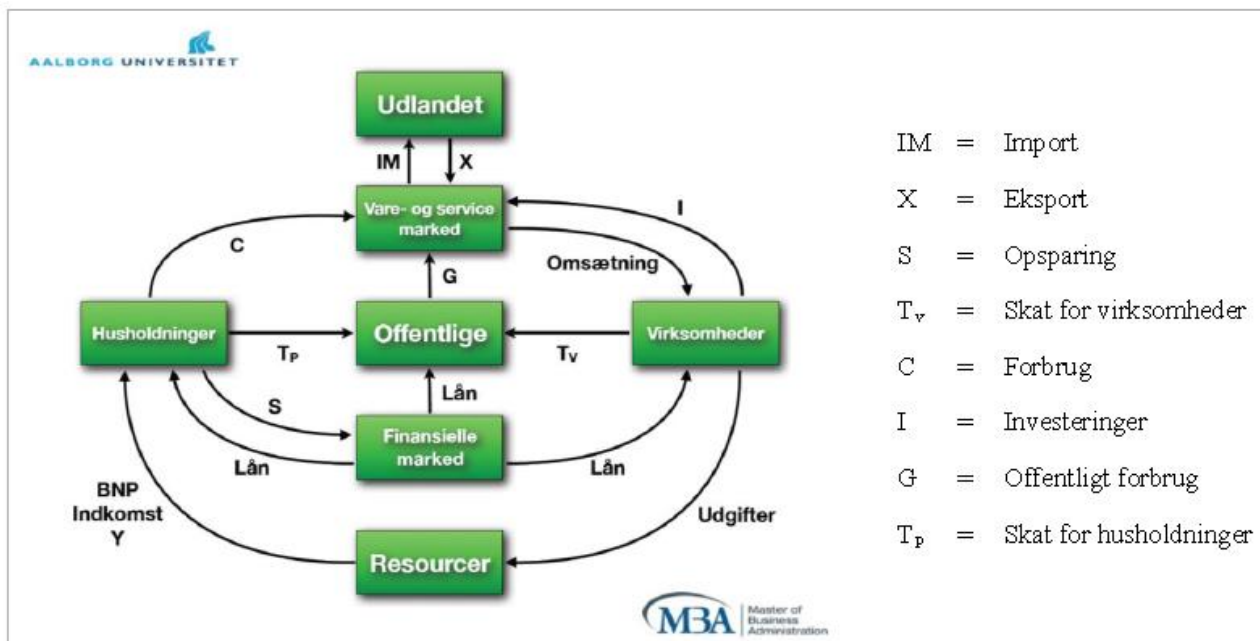
Et eksempel er ændringerne i nedskrivningsreglerne, der trådte i kraft 1. april 2012, hvor der specielt ændres på reglerne for fastlæggelse af ejendomsværdier, og at pengeinstitutterne skal have en mere ensartet praksis til konstatering af OIV.

Samtidig med det nye regelsæt, er der igangsat en reform af IFRS-reglerne, der har medført, at der skal nedskrives i forhold til det forventede, fremtidige tab på låneporteføljen, også selvom der ikke er indtrådt forværring af denne (Business, Af Ritzau Finans 29.03.2012, 2014).

I tillæg til ovenstående ”stramninger” modtager alle pengeinstitutter hvert år et orienteringsbrev fra Finanstilsynet om regnskabsaflæggelse, hvor Finanstilsynet redegør for nye tiltag, eller afgørelser, som pengeinstituttet skal være opmærksom på, i forbindelse med regnskabsaflæggelse. Dette er ikke i sig selv stramninger i lovmæssig forstand, men kan blive oplevet som en løftet pegefiner, der kan give anledning til øgede nedskrivninger i pengeinstitutterne. Et eksempel på et orienteringsbrev fra Finanstilsynet om regnskabsaflæggelse kan bl.a. ses på Finansrådets hjemmeside (Finansrådet, Media, Dokumenter, 2014).

[2.2.2 Økonomiske forhold](#)

Når vi ser på de økonomiske forhold, er det muligt at betragte pengeinstitutter som en del af det økonomiske finansielle marked, der jf. Michael S. Dahls ”Samlede Økonomiske Model” forsyner Husholdninger, Virksomheder og Det Offentlige med lån, der finansieres med opsparing fra Husholdningerne. Den Samlede Økonomiske Model er illustreret i nedenstående figur, hvor pilenes retning viser pengenes vej igennem systemet:

Figur 2 Den Samlede Økonomiske Model – kilde: (Dahl, 2013)

Som det ses af den Samlede Økonomiske Model, er det finansielle marked – herunder pengeinstitutterne – en afgørende del af det økonomiske kredsløb, i forhold til private forbrugere, virksomheder og den offentlige sektor. Derfor hænger pengeinstitutternes økonomi uløseligt sammen med økonomien i det omkringliggende samfund og dens aktører, ligesom denne hænger uløseligt sammen med pengeinstitutternes. Det omkringliggende samfund har derfor også stor indflydelse på pengeinstitutternes nedskrivninger.

Ved fastlæggelse af nedskrivninger, skal der tages højde for værdien af de sikkerheder, der ligger bag lånene. Sikkerheden består ofte af ejendomme, der igennem finanskrisen er faldet i værdi. Fald i ejendomsværdierne vil medføre en højere nedskrivning på OIV-kunder, der har en ejendom som sikkerhed for lånet. Dette var en af konsekvenserne under finanskrisen, da flere pengeinstitutter bl.a. var overgearet med udlån til finansiering af ejendomme, og blev pålagt af Finanstilsynet at nedskrive mere, da ejendommene faldt voldsomt i værdi.

Finansrådet laver løbende en oversigt over Fusioner og Nye navne, hvilket i høj grad ”dækker over” pengeinstitutter, som har fusioneret, skiftet navn eller blevet overtaget af Finansiell Stabilitet. Antallet er illustreret i nedenstående tabel. (Finansrådet, Tal og Fakta, Fusioner og nye navne, 2014).

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antal	9	10	23	27	15	4

Tabel 1 Fusioner, Navneændringer, overdragelse til Finansiell Stabilitet

I ovenstående tabel kan vi se, at der er særlig i 2011 og 2012, der er mange ændringer i den finansielle sektor.

2.2.3 Sociale forhold

Som vist i den økonomiske model vil en lavkonjunktur have stor påvirkning på hele det økonomiske kredsløb, fordi virksomheder kan få det svært økonomisk, og det kan medføre større arbejdsløshed blandt private i samfundet, som igen kan påvirke de sociale forhold.

For privatkunder vil sociale hændelser, så som arbejdsløshed, dødsfald eller skilsmisser i familien, ofte være udløsende for, om kunden OIV-markeres med risiko for efterfølgende nedskrivning. Dødsfald og skilsmisser må antages at være upåvirket af konjunkturerne i samfundet, men det er klart, at øget arbejdsløshed følger af krisen. Samtidig reduceres kundernes lyst til og mulighed for forbrug og investering, hvorfor bankens udlån vil falde i perioden.

Stigende nedskrivninger og faldende udlån medfører en højere nedskrivningsprocent, der typisk tages som udtryk for "tilstanden" i et pengeinstitut. Samtidig er udvalgte sociale forhold en del af beregningen af gruppevisse nedskrivninger, som beskrevet i afsnit 2.1.

2.2.4 Teknologiske forhold

Det kan være svært at finde ændringer i teknologiske forhold, som påvirker pengeinstitutternes nedskrivninger. Muligheden for at foretage nedskrivninger som avanceret institut kræver dog en betragtelig regnekapacitet, som er givet af en forudsætning om, at man har tilstrækkelig og avanceret teknologi til rådighed enten i pengeinstituttet eller hos en samarbejdspartner.

Det er vores overbevisning, at den teknologiske udvikling har gjort det muligt for flere pengeinstitutter at foretage beregninger af værdier, og dermed foretage mere præcise og lavere nedskrivninger om end virkningen af dette, må antages at være begrænset.

2.3 Delkonklusion

Nedskrivninger er et udtryk for et pengeinstituts forventede tab på kreditter og udlån, der fastsættes individuelt, eller som en del af en samlet nedskrivning på en gruppe af lån og kreditter.

Nedskrivningernes størrelse påvirkes af en række forhold i det omkringliggende samfund ud over lånenes og krediternes bonitet.

Blandt de politiske forhold påvirkes udviklingen i pengeinstitutters nedskrivninger ikke i særlig grad af bankpakkerne og Ragvid-rapporten, mens nye regler for nedskrivninger, herunder ændring af IFRS-reglerne, medvirker til, at pengeinstitutterne skal øge deres nedskrivninger. Tilsynsdiamanten har ikke direkte indflydelse på pengeinstitutternes nedskrivninger.

De økonomiske forhold i samfundet, der er stærkt knyttet til pengeinstitutternes vilkår, påvirker pengeinstitutternes nedskrivninger. De sociale forhold ved lavkonjunkturer kan også påvirke pengeinstitutternes nedskrivninger, mens de teknologiske forhold ikke påvirker nedskrivningerne.

Samlet for pengeinstitutternes omgivelser vil vi konkludere, at disse er en betydende faktor i analysen af, hvad der påvirker pengeinstitutternes nedskrivninger.

Når vi kan iagttage, at et pengeinstituts nedskrivninger stiger, er det således en kombination af politiske stramninger, forringelse af værdierne bag lånene, og (måske) større forsigtighed i pengeinstituttet, der sammen med større tabsrisiko udløser behov for øgede nedskrivninger.

3 Omgangsanalysen – ”Bankens omgangskreds – Bankens risiko?”

I september måned gennemførte vi omgangsanalysen ”Bankens omgangskreds – Bankens risiko?”, som er gengivet i bilag I. I dette kapitel vil vi i detaljer redegøre for analysens forudsætninger og resultater – hvad gør vi, hvorfor, og hvad finder vi ud af? Vi kalder det en omgangsanalyse, fordi vi analyserer kunder, pengeinstituttet vælger at ”omgås”, baseret på oplysninger fra virksomhedernes årsrapporter, hvor de har angivet, hvilket pengeinstitut de anvender.

3.1 Analyseforudsætninger

Til brug for analysen i september 2014 har vi for årene 2009 til og med 2013 haft adgang til data om virksomhedernes:

• Bankforbindelse	• Status
• Revisor	• Årsresultat
• Navn, adresse m.v.	• Egenkapital
• Kommune	• Balance
• Region	• Soliditetsgrad
• Antal ansatte	• Fremmedkapital (beregnet som balancesum - egenkapital)
• Virksomhedsform	

Heri er der imellem 50 og 60.000 observationer pr. år. I alt svarer det til mere end 37 mio. datafelter.

Vi anvender to grundforudsætninger i analyserne:

- Kundegearing udtrykkes som en funktion af virksomhedernes fremmedkapital over virksomhedernes egenkapital (FK/EK).
- Jo højere en kunde er gearet, jo højere er risikoen for, at kunden ikke kan overholde sine forpligtelser overfor pengeinstituttet

Når vi i analyserne og skemaer skriver ”kundegearing” udtrykker det pengeinstituttets kunders gearing, da selve pengeinstituttets gearing ikke indgår i vores analyse. Når vi taler om kundegearing, har det derfor intet med pengeinstituttets kreditpolitik at gøre, da kundegearingen ikke siger noget om pengeinstituttet, men kun om kunderne målt udefra og ind.

Vi har indhentet ovenstående data fra regnskabspligtige virksomheder (kunder), der har offentliggjort årsrapporter i perioden 2009-2013. I resultaterne indgår kun data fra virksomheder, som Erhvervsstyrelsen betegner i ”normal drift”. Virksomheder, som er gået i

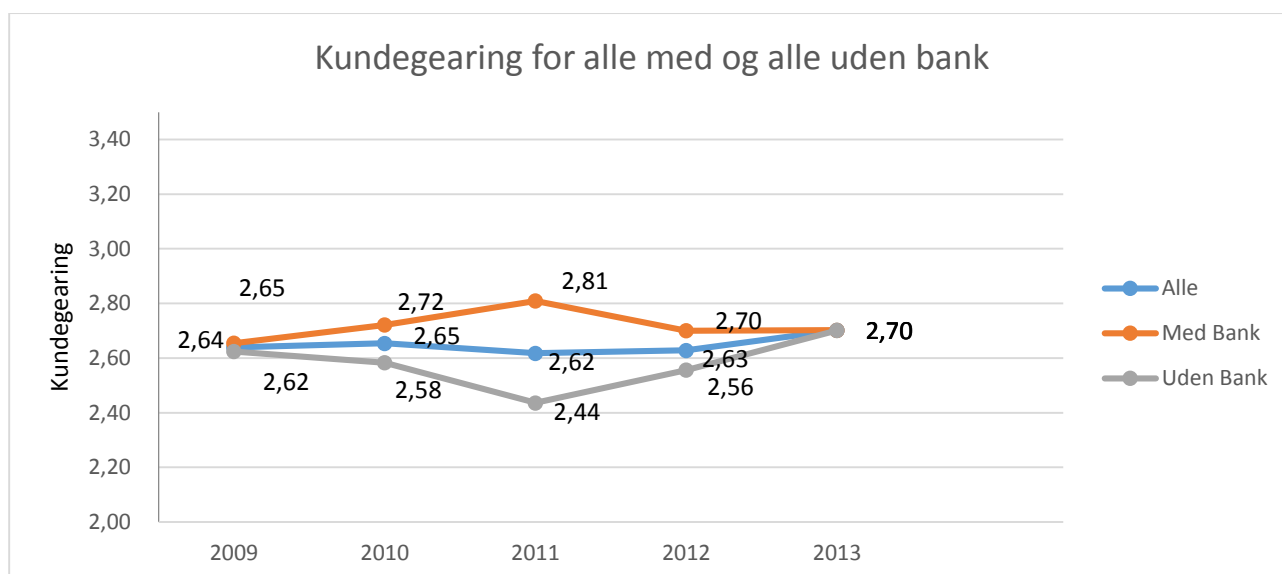
betalingsstandsning, er under likvidation eller gået konkurs i perioden, er ikke medtaget i analysen for de år, de ikke er i normal drift. Vores resultater kan derfor fremstå mere positive end virkeligheden.

Vi har medtaget data fra virksomheder, hvor soliditeten (egenkapital/balance) er mindre end 75 %, fordi vi opfatter bevilling af lån og kreditter til virksomheder med en større soliditet som en ren ekspeditionssag uden noget egentligt bevillingsaspekt.

Vi ønsker at sammenligne pengeinstitutternes ”risikovillighed” udtrykt ved deres kunders antal fremmedkapital kr. pr. egenkapital kr. på tværs af pengeinstitutsektoren. Alle størrelser af pengeinstitutter skal være repræsenteret, og vi har derfor kun medtaget kundevirksomheder med en fremmedkapital imellem 1 mio. kr. og 40 mio. kr. Virksomheder med fremmedkapital over 40 mio. er fravalgt, fordi mindre pengeinstitutter kan være afskåret fra at gøre forretninger med de store virksomheder, fordi de ikke kan reservere tilstrækkelig kapital til at indgå meget store forretninger, eller fordi kunden vil komme til at udgøre for stor en del af pengeinstitutts samlede portefølje. Dette kan så konflikte med Tilsynsdiamantens grænseværdi for store engagementer, som beskrevet i afsnit 2.2.

Kundevirksomheder med en fremmedkapital under 1 mio. kr. er fravalgt, fordi vi oplever, at lån og kreditter til de helt små virksomheder, ofte er blandet sammen med ejernes private låneforhold, hvor der også i høj grad tages pant i sikkerheder, der ikke er en del af virksomheden, f.eks. indehaverens beboelsesejendom. Den kreditmæssige vurdering af disse virksomheder er derfor ikke sammenlignelig med kreditgivning til større virksomheder.

Det beskrives i analysen, at ikke alle virksomheder angiver, hvilket pengeinstitut de anvender i deres årsrapport. Vi viser i analysen, at validiteten af data fra virksomheder, der opgiver bankforbindelser, er repræsentativt. I tidligere år har der været en tendens i retning af, at pengeinstitutter, der opgiver bankforbindelse har været en anelse højere gearet end virksomheder, der ikke opgiver bankforbindelse i deres regnskab, men i 2013 er der ingen forskel, jf. nedenstående figur:

Figur 3 Kundegearing for de selskaber, der er med i analysen og har opgivet eller undladt at opgive bankforbindelse

3.2 Analyseresultater

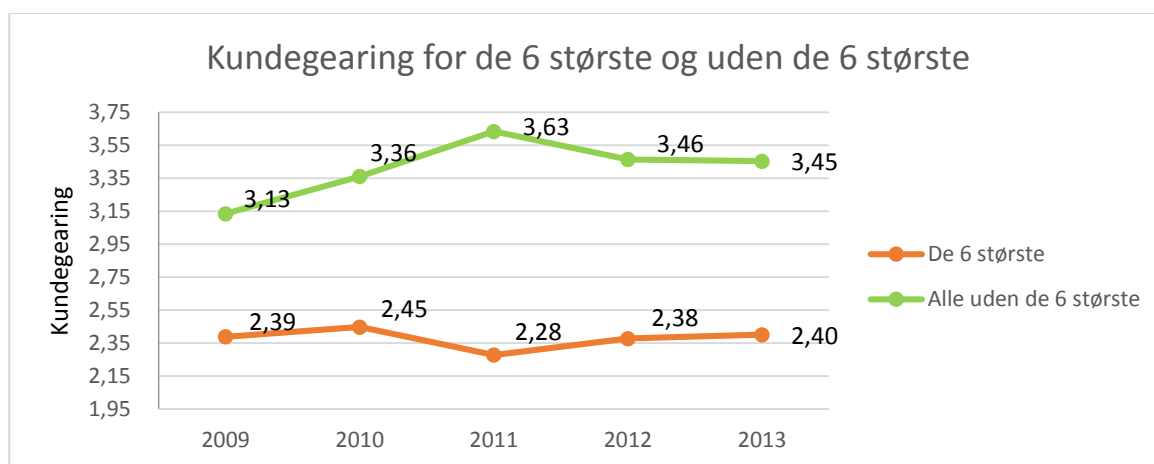
I dette afsnit vil vi gengive og kommentere de af vores analyseresultater, der belyser følgende emner:

- Segmenter af pengeinstitutter
- De 6 største pengeinstitutter sammenlignet
- Danske Bank
- Kunne ulykkerne være undgået?
- De mest udfordrede i forhold til denne analyse
- Regional strategi
- Kundevirksomhedernes selskabsform

3.2.1 Segmenter af pengeinstitutter

De seks største pengeinstitutter i Danmark – Danske Bank, Nordea, Jyske Bank, Sydbank, Nykredit og Spar Nord – har i 2013 kunder i det udvalgte segment, som har en gennemsnitlig gearing på 2,40, mens de øvrige pengeinstitutters kunder, har en gearing på 3,45. Det betyder, at virksomheder med højere gearing ”omgås” de mindre pengeinstitutter, som derfor ”alt andet lige” tager en større risiko end de store.

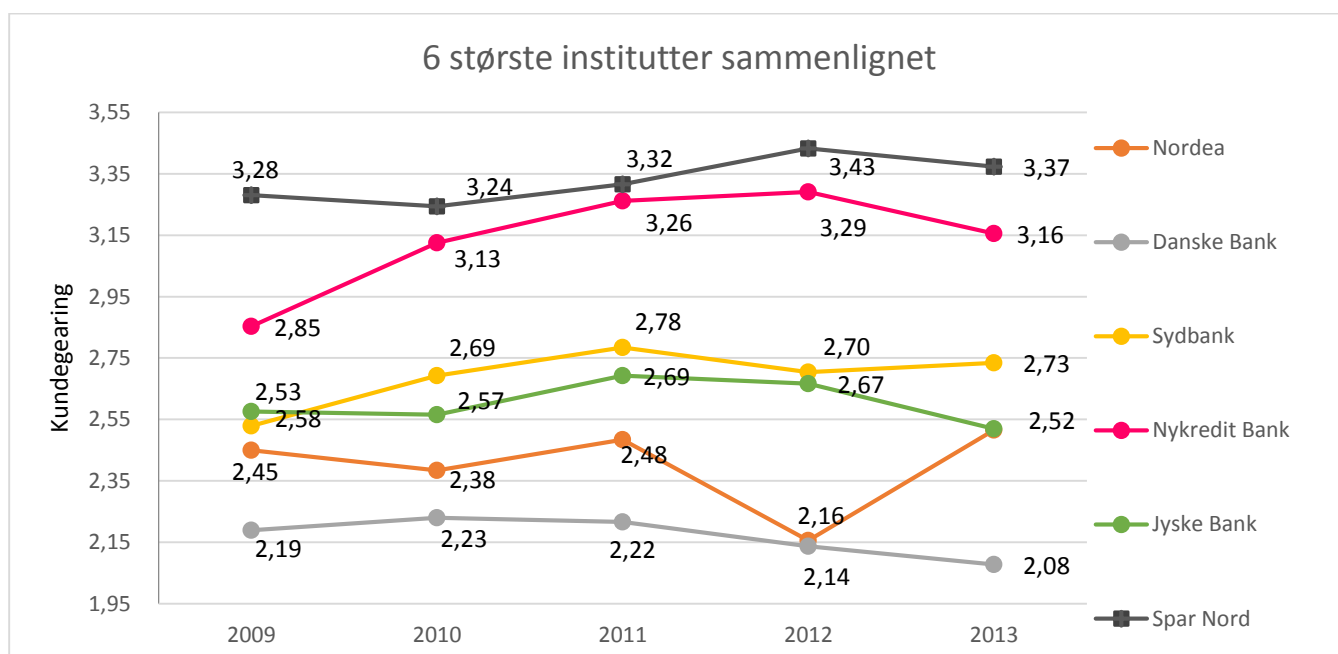
Figur 4 Kundegearing for de 6 største pengeinstitutter sammenlignet med alle uden de 6 største institutter

Kundegearingen for de 6 største er altså markant lavere, hele 43 % (3,45-2,4/2,4).

Kundegearingen i de største pengeinstitutter ligger på samme niveau i 2013 som i 2009, mens den, i de øvrige pengeinstitutter ligger på et højere niveau i 2013 end i 2009, men er faldet siden 2011.

3.2.2 De 6 største pengeinstitutter sammenlignet

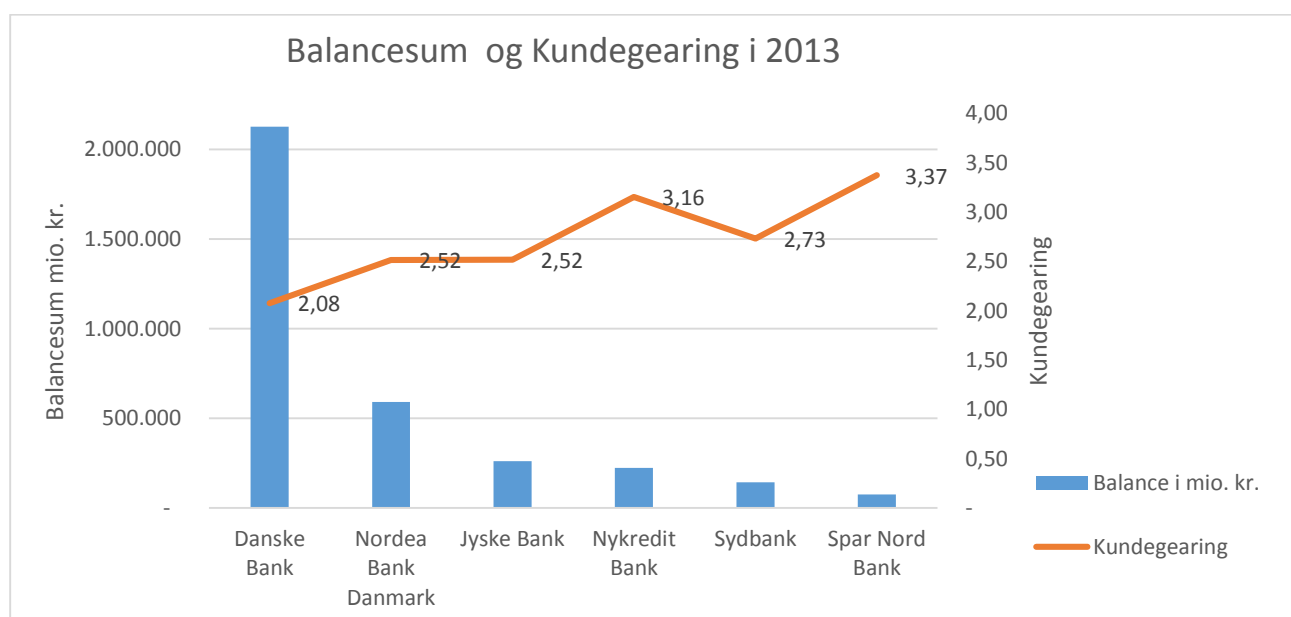
Som beskrevet i ovenstående afsnit er kundernes gearing lavere i de største pengeinstitutter end i de øvrige. Når vi zoomer ind på de 6 største pengeinstitutter, er det tydeligt, at der også er stor forskel blandt de 6 største.

Figur 5 Kundegearing i de 6 største pengeinstitutter

Kundegearingen for Danske Banks kunder ligger klart lavest i 2013 og har igennem hele perioden ligget lavt. Spar Nords kunder, som ligger højest i analysen, ligger hele 63 % højere end Danske Bank. Kundegearingen i Nordea er gået fra samme niveau som Danske Bank i 2012, til i 2013 at stige til samme niveau som Jyske Bank. Nykredit og Spar Nord ligger konsekvent højere end de.

Af Finansrådets hjemmeside, tal og fakta, fremgår det, hvor store de seks største pengeinstitutter er i forhold til hinanden målt på arbejdende kapital og balancesum. I nedenstående figur viser vi som supplement til omgangsanalysen balancesummen (Finansrådet, Tal og Fakta, 2014) i forhold til de pågældende pengeinstitutters kunders gearing i 2013.

Figur 6 Størrelse på pengeinstitutter målt i balancesum og gennemsnitlig kundegearing i 2013

Ud fra ovenstående figur er det tydeligt, at Danske Bank er meget stor. Vi ser også, at forholdet imellem pengeinstituttets balance og kundernes gearing næsten er omvendt proportionalt. Jo større balance jo lavere kundegearing. Undtagelsen er Nykredit Bank, hvis kunders gearing i 2013 ligger højt, også i forhold til instituttets størrelse udtrykt ved balance.

3.2.3 Danske Bank

Danske Bank er den største af de store, og målt på balancesum, er der en markant størrelsesforskel, hvor den overstiger 2.000 mia. kr. I vores omgangsanalyse er Danske Bank også repræsenteret med langt flere observationer end de øvrige pengeinstitutter, som gengivet i nedenstående tabel.

Antal observationer for de seks største						
År	Danske Bank	Nordea	Jyske Bank	Nykredit Bank	Sydbank	Spar Nord
2009	5.683	4.015	3.202	873	2.524	1.586
2010	5.810	4.281	3.454	1.026	2.755	1.711
2011	6.073	4.470	3.656	1.097	2.915	1.830
2012	6.221	4.652	3.784	1.168	3.052	2.023
2013	6.254	4.782	3.909	1.207	3.580	2.119

Tabel 2 Antal observationer pr. år i omgangsanalysen for de 6 største pengeinstitutter

Når man sammenholder antal observationer med den gennemsnitlige kundegearing (gengivet i figur 4), er det tydeligt, at Danske Bank er “førerhunden” i feltet blandt danske pengeinstitutter, med den største balancesum og laveste kundegearing.

Konsekvensen af forskellen i størrelsen gør, at den gennemsnitlige gearing for Danske Banks kunder vægter højt i beregning af gennemsnit for de seks største og for alle pengeinstitutter i analysen. Den gennemsnitlige kundegearing for de ”6 største” bliver derfor markant lavere end for de øvrige pengeinstitutter, og vi kan konstatere, at når de store skiller sig ud, er det primært fordi Danske Bank indgår i denne gruppe. Alle i gruppen ”6 største” har dog i 2013 hver i sær en lavere kundegearing end gennemsnittet for ”uden de 6 største”.

I 2012 havde Nordea også kunder med en meget lav gearing i analysen, jf. figur 5,, hvorfor de fremstod som endnu en “førerhund”, der trak de store pengeinstitutters kundegearing væsentlig ned, men da Nordea i 2013 har kunder, der i gennemsnit er lige så gearede som kunderne i Jyske Bank, mister de deres position som “førerhund”, hvorfor der i 2013 kun er Danske Bank tilbage.

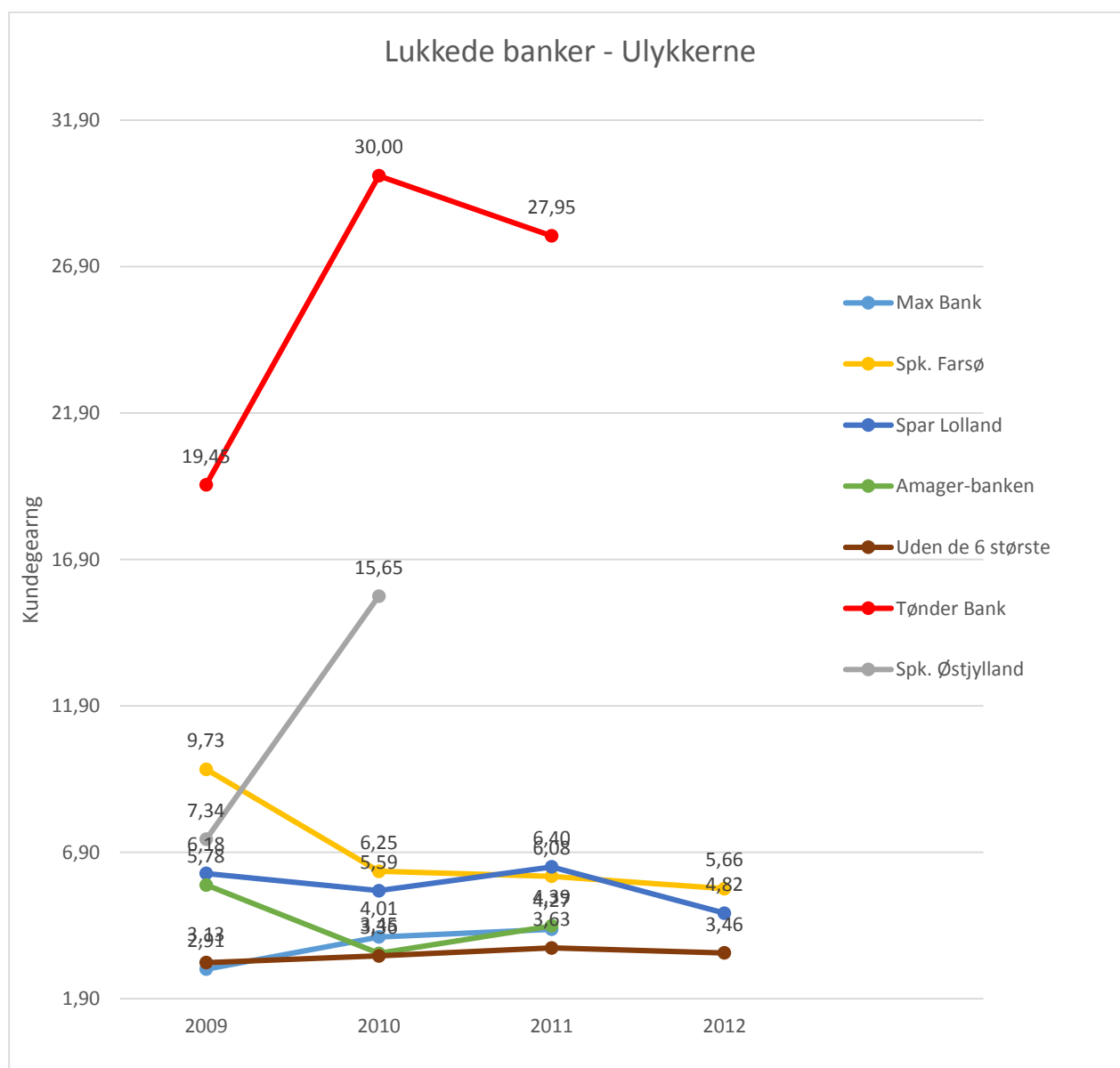
3.2.4 Kunne ulykkerne være undgået?

For at verificere, at der rent faktisk er en sammenhæng i kundegearing og de udfordrede pengeinstitutter, vil vi lave en ”back test” af udvalgte pengeinstitutter, der er lukket, solgt eller overdraget til Finansiell Stabilitet. Til brug for ”back testen” har vi set på kundegearingen forud for, at følgende pengeinstitutter er lukket: Max Bank, Tønder Bank, Sparekassen Østjylland, Sparekassen Farsø, Spar Lolland og Amagerbanken og sammenlignet kundegearingen med gennemsnittet for alle uden de 6 største.

Kundegearing for pengeinstitutterne det år, de er stoppet							
År	Max Bank	Tønder Bank	Spk. Østjylland	Spk. Farsø	Spar Lolland	Amager-banken	Uden de 6 største
2009	2,91	19,45	7,34	9,73	6,18	5,78	3,13
2010	4,01	30,00	15,65	6,25	5,59	3,45	3,36
2011	4,27	27,95		6,08	6,40	4,39	3,63
2012				5,66	4,82		3,46

Tabel 3 Kundegearing for de pengeinstitutter, der er lukket, solgt eller overdraget til Finansiell Stabilitet.

Ser vi eksempelvis på Tønder Bank i 2011, er kundegearingen på 27,95 sammenlignet med gennemsnittet på 3,63. Kundegearingen er illustreret i nedenstående figur.

Figur 7 Kundegearing - Ulykkerne

Det er meget tydeligt, at alle pengeinstitutterne har haft en høj kundegearing forud for, at de er lukket. I nedenstående tabel ser vi kundegearingen for pengeinstitutterne i det år, de er

lukket. Gearingen er sammenlignet med gennemsnitsgearingen for alle uden de 6 største det samme år:

Kundegearing i det år, pengeinstitutterne er stoppet				
Pengeinstitut	Lukket år	Kundegearing	Kundegearing Uden de 6 største	% over "uden de 6 største"
Tønder Bank	2011	27,95	3,63	669%
Spk. Østjylland	2010	15,65	3,36	366%
Spk. Farsø	2012	5,66	3,46	63%
Spar Lolland	2012	4,82	3,46	39%
Max Bank	2011	4,27	3,63	18%
Amagerbanken	2011	4,39	3,63	21%

Tabel 4 Ulykkerne - Kundegearing i året, de "døde" sammenlignet med "uden de 6 største" og forskel i procent i forhold til "uden de 6 største"

I alle pengeinstitutterne har kundegearingen været høj. For 4 af institutterne ligger kundegearingen over gennemsnittet med 18-63%, mens Tønder Bank og Sparekassen Østjylland er ”stukket helt af” med kundegearing på 669 % og 366% over gennemsnittet for alle uden de 6 største.

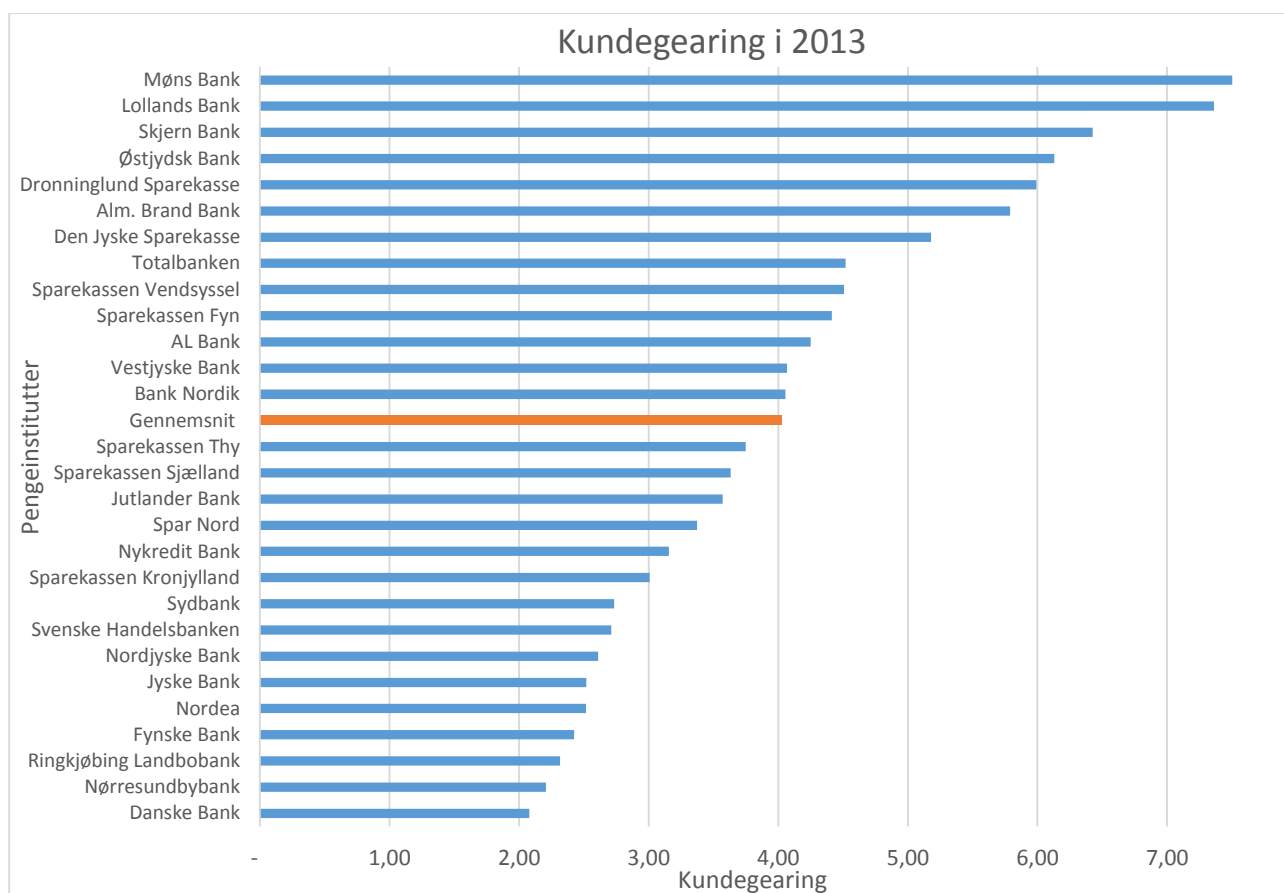
Vi kan derfor konstatere, at havde man foretaget denne analyse, forud for lukning af ovenstående pengeinstitutter, kunne ulykkerne måske have været undgået. Analysen i sig selv ville ikke forhindre ulykkerne, men hvis pengeinstituttet eller Finanstilsynet havde gennemført og handlet på analysen, kunne ulykkerne været begrænset eller forhindret.

3.2.5 De mest udfordrede i forhold til denne analyse

Vi betragter et pengeinstitut som udfordret, når kundernes gennemsnitlige gearing i omgangsanalysen for 2013 ligger over gennemsnittet for de pengeinstitutters kunder, vi har undersøgt (4,03), og pengeinstitutternes kunders gearing stiger mere fra 2009 til 2013 end den gennemsnitlige stigning i kundernes gearing (1,16) i analysen.

Da Danske Banks kunder påvirker et vægtet gennemsnit meget kraftigt, på grund af et stort antal observationer, bruger vi et uvægtet gennemsnit for at identificere de mest udfordrede.

Når vi rangordner de pengeinstitutter, der indgår i vores analyse, på baggrund af deres kunders gennemsnitlige gearing får vi følgende billede:

Figur 8 Rangordning af pengeinstitutter på baggrund af kundegearing

De pengeinstitutter, der er mest udfordret i forhold til deres kunders aktuelle gearing og stigning i gearingen siden 2009 er:

De mest udfordrede i omgangsanalysen			
nr.	Pengeinstitut	Kundegearing 2013	Udvikling i kundegearing 2009-2013
1	Møns Bank	7,50	1,51
2	Lollands Bank	7,36	1,52
3	Skjern Bank	6,42	1,84
4	Østjydsk Bank	6,13	1,19
5	Dronninglund Sparekasse	5,99	1,35
6	Alm. Brand Bank	5,79	2,07
7	Sparekassen Fyn	4,41	1,37
8	AL Bank	4,25	1,22
9	Vestjysk Bank	4,07	1,19

Tabel 5 De mest udfordrede i omgangsanalysen

Møns Bank er det mest udfordrede pengeinstitut i omgangsanalysen med en kundegearing på 7,5 og en udvikling på 1,51 fra 2009 til 2013. Alm. Brand Bank har den største stigning i udviklingen fra 2009 til 2013 på 2,07, men da kundegearingen er på 5,79 indtager banken en 6. plads. Vestjysk Bank har en kundegearing på 4,07 og en udvikling på 1,19. Vestjysk Bank er nr. 9 ud fra kundegearing og har også den ”bedste” udvikling. Vi kan derfor konstatere, at der er store forskelle iblandt de udfordrede.

De pengeinstitutter, der er mest udfordret af høj kundegearing er også dem, hvis kunders gearing stiger mest. Dette indikerer, at pengeinstitutter, der er udfordret af høj kundegearing, har svært ved at vende udviklingen og gå i en anden retning. Pengeinstitutterne i denne gruppe ser således ud til at løbe en høj risiko, som bliver højere over tid. Om dette er et udtryk for manglende forsigtighed er usikkert, men som det fremgår, er det med til at gøre spredningen imellem ”de forsigtige” og ”de mindre forsigtige” større. Dette giver et indtryk af, at der blandt de mest udfordrede er institutter, der i udpræget grad vælger at følge deres kunders udvikling – dette for nogen endog meget langt.

I de efterfølgende kapitler vil vi foretage en række analyser af de mest udfordrede pengeinstitutter.

3.2.6 Regional strategi

I omgangsanalysen undersøger vi, om landsdækkende pengeinstitutter har en særlig regional strategi eller om kunderne behandles ens overalt i landet. De 6 pengeinstitutter, vi har med i denne analyse er: Danske Bank, Nordea, Jyske Bank, Sydbank, Spar Nord og Handelsbanken. Vi spørger: ”Varierer kundernes gearinger på tværs af landets regioner, og kan vi iagttage, at landsdækkende pengeinstitutter tager højde for regionale forskelle?”

Analysen af regionale forskelle i kundegearingen siger i sig selv ikke noget om en eventuel sammenhæng til pengeinstitutters nedskrivninger, men vi vælger alligevel at gennemføre analysen, da den tilsvarende giver os et indtryk af pengeinstitutternes eventuelle egenoplevelse af kundegearingen og det potentiale der ligger heri.

Vi viser det enkelte pengeinstituts kunders regionale gearing i forhold til kundernes gennemsnitlige gearing på landsplan, og i forhold til de andre pengeinstitutters kunders gennemsnitlige regionale gearing. Et regionalt vækstpotentiale kan således være forskellen imellem et pengeinstituttets kunders gearing sat i forhold til pengeinstituttets eget landsgennemsnit eller de andre pengeinstitutters kunders gearing i den pågældende region.

Skemaet nedenfor viser den landsgennemsnitlige kundegearing i 2013 for de 6 pengeinstitutter og den procentuelle forskel i forhold til Danske Banke, som har den laveste gearing:

Bank	Kundegearing landsgennemsnit	Procentforskel i forhold til Danske Bank
Danske Bank	2,08	0%
Nordea	2,52	21%
Jyske Bank	2,52	21%
Sydbank	2,73	31%
Spar Nord	3,16	52%
Handelsbanken	2,92	40%
Alle	2,70	30%

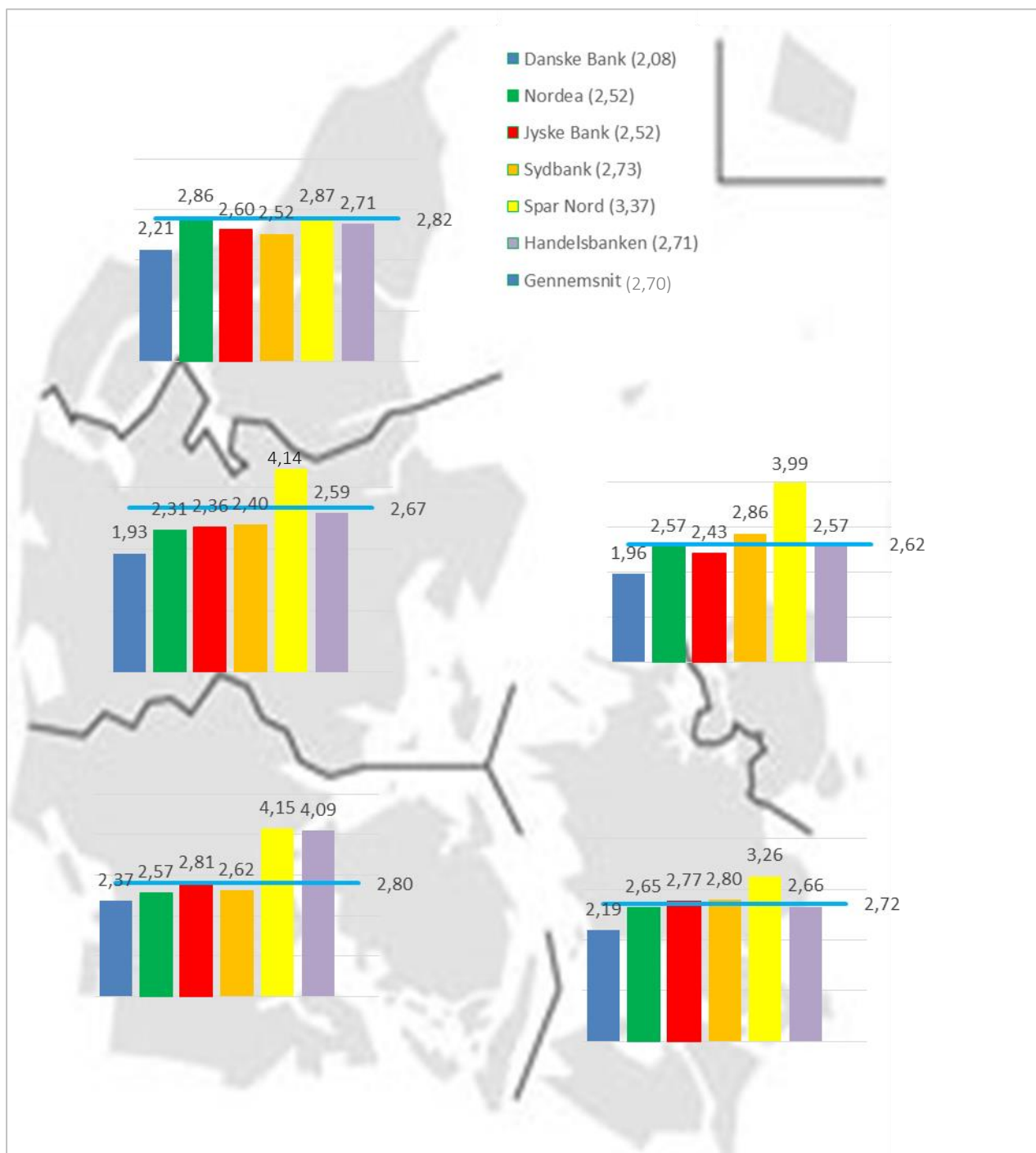
Tabel 6 Landsgennemsnittet for de 6 pengeinstitutter i Regionalanalysen sammenlignet med gennemsnittet for alle og procentforskel i forhold til Danske Banks kunder, der i gennemsnit er lavest gearet.

Som tidligere vist, er Danske Banks kunder lavest gearet, og der er et stort spring op til Spar Nord, hvis kunders gearing ligger hele 52 % højere end Danske Banks kunders gearing. Nordeas, Jyske Banks og Sydbanks kunders gearing ligger midt i feltet og endelig har Handelsbankens kunder en lidt højere gearing, der dog er lavere end Spar Nords kunders.

Af nedenstående illustration fremgår kundernes gennemsnitlige gearing på tværs af regioner og pengeinstitutter, blandt de 6 landsdækkende pengeinstitutter sammenlignet med gennemsnittet for alle i hver region.

Gennemsnittet for alle kunder i omgangsanalysen for de respektive regioner er illustreret med den blå streg. Den gennemsnitlige kundegearing på landsplan er oplyst i parentes bag pengeinstituttet navn i figuren.

Figur 9 Kundegearing for de respektive pengeinstitutter i regionerne

Figuren viser, at gennemsnittet for alle pengeinstitutter er lavest i Region Hovedstaden, hvor kundegearingen ligger på 2,62, næstlavest i Region Midtjylland – 2,67, og højest i Nordjylland, hvor gearingen er på 2,82.

Lavest ses Danske Banks kunders gearing i region Midtjylland med 1,93, og i den anden ende ligger Spar Nords kunders gearing på 4,15 i region Syddanmark. En forskel på over 100 % i

forhold til Danske Banks kunders laveste gearing. I de næste afsnit behandler vi den regionale strategi for de 6 pengeinstitutter, med udgangspunkt i ovenstående figur.

Danske Bank

Danske Banks kunders gennemsnitlige gearing i 2013 er på 2,08, og ligger dermed lavest i forhold til de 5 pengeinstitutter i regionsanalysen og den gennemsnitlige gearing på 2,70.

Figuren viser, at Danske Bank kan udvide deres forretning med nye eller eksisterende kunder i region Midtjylland og i region Hovedstaden uden at komme over deres nuværende gennemsnitlige kundegearing i hele landet. De vil desuden kunne udvide i alle områder, uden at komme over gennemsnittet for de landsdækkende pengeinstitutter. Lige netop dette kan tyde på, at Danske Bank ikke har en særlig strategi for bestemte regioner i Danmark.

Nordea

Nordeas kunders gennemsnitlige gearing i 2013 er på 2,52, og ligger dermed næstlavest i forhold til de andre landsdækkende pengeinstitutter.

Nordea kan udvide deres forretning med nye eller eksisterende kunder i region Midtjylland og stadig ligge under den gennemsnitlige kundegearing på landsplan på 2,52.

Nordea kan udvide forretningen med kunder i regionerne Midtjylland, Syddanmark, Sjælland og Hovedstaden med en højere gearing, uden at komme over den gennemsnitlige gearing for de øvrige landsdækkende pengeinstitutter i disse regioner.

Nordea har således heller ikke en særlig strategi for bestemte regioner i Danmark.

Jyske Bank

Jyske Banks kunders gennemsnitlige gearing i 2013 er på 2,52, og ligger dermed næstlavest sammen med Nordea i forhold til de andre store landsdækkende pengeinstitutter.

Jyske Bank kan udvide deres forretning med nye eller eksisterende kunder med en højere gearing i region Midtjylland og Hovedstanden, hvor kundernes gearing ligger under deres gennemsnitlige nationale kundegearing. Jyske Bank kan udvide forretningen med kunder med en højere gearing i regionerne Nordjylland, Midtjylland og Hovedstaden og stadig ligge under den gennemsnitlige regionale gearing for alle pengeinstitutter.

Der er intet, der tyder på, at Jyske Bank har en særlig strategi for bestemte regioner i Danmark.

Sydbank

Sydbanks kunders gennemsnitlige gearing i 2013 er på 2,73, og ligger dermed midt i feltet i forhold til de andre landsdækkende pengeinstitutter.

Sydbank kan udvide deres forretning med nye eller eksisterende kunder i alle regioner på nær region Hovedstaden uden at dette overskrider Sydbanks kunders gearing nationalt set.

Sydbank vil kunne udvide forretningen med kunder med en højere gearing i Nordjylland, Midtjylland og Syddanmark og stadig ligge under den gennemsnitlige regionale gearing for alle pengeinstitutter i disse regioner.

Vi ser således ikke, at Sydbank har en særlig strategi for bestemte regioner i Danmark.

Spar Nord

Spar Nords kunders gennemsnitlige gearing i 2013 er på 3,37, og ligger dermed øverst i feltet i forhold til de andre landsdækkende pengeinstitutter. Kundegearingen i Nordjylland er forholdsvis lav i forhold til resten af landet. Spar Nord kan udvide deres forretning med nye eller eksisterende kunder med en højere gearing i region Nordjylland uden at dette overskrider Spar Nords kunders gearing nationalt. Spar Nords kunders gearing er højere i alle regioner, end det regionale gennemsnit for alle pengeinstitutter.

Spar Nord ser ikke ud til at have en særlig strategi for bestemte regioner i Danmark, udover at deres kunder på ”hjemmemarkedet” er lavere gearet end i resten af landet.

Handelsbanken

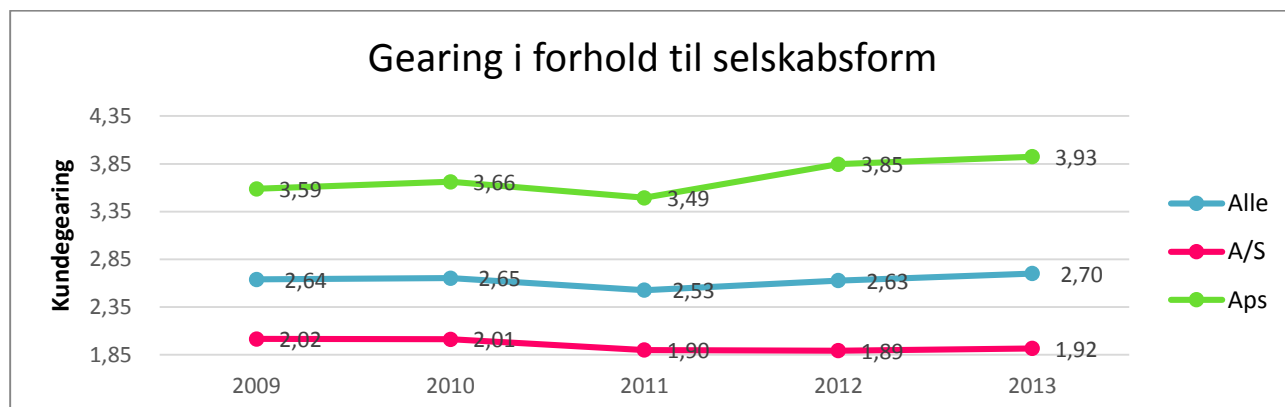
Handelsbankens kunders gennemsnitlige gearing i 2013 er på 2,71.

Handelsbanken kan udvide deres forretning med nye eller eksisterende kunder med en højere gearing i region Midtjylland, Sjælland og Hovedstaden, uden at dette overskrider Handelsbankens kunders gearing nationalt set. Der er plads til at udvide i alle regioner på nær region Syddanmark, hvor kundegearingen for Handelsbanken ligger på 4,09 i forhold til alle i regionen, som er på 2,80.

Dette kunne tyde på, at Handelsbanken har en særlig strategi for region Syddanmark. Kundernes gearing er meget højere her end i de øvrige regioner – hele 63 % i forhold til Region Hovedstaden.

3.2.7 Gearing i forhold til Selskabsform - A/S og ApS

I omgangsanalysen har vi også analyseret, om det har betydning om virksomheden er et aktieselskab eller anpartsselskab.

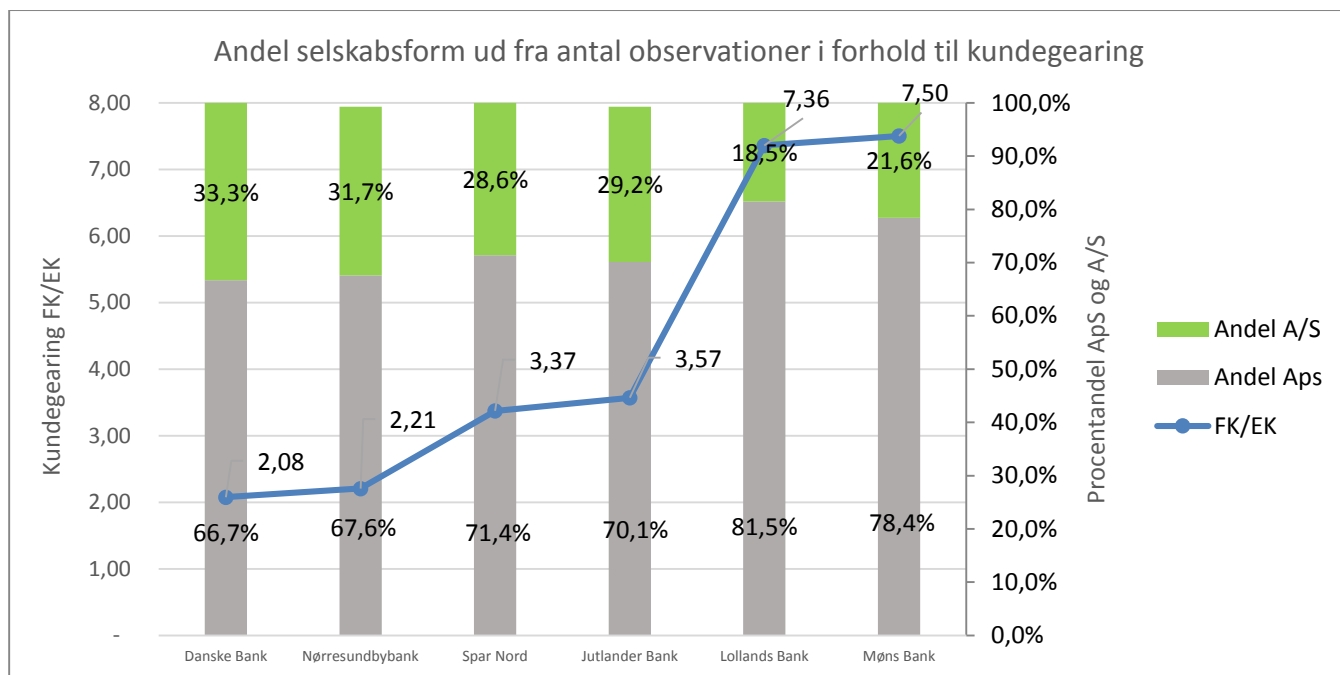

Figur 10 Kundegearing i forhold til selskabsformen A/S og ApS sammenlignet med alle i analysen

Som vis i ovenstående figur 10, ser vi, at der er stor forskel på gearingen i forhold til kundernes selskabsform. Alle pengeinstitutternes kunders gennemsnitlige gearing i 2013 er 2,70, mens ApS ligger på 3,93 og A/S på 1,92. der er således meget stor forskel på de to selskabsformer.

Vi ser også, at kundegearingen for A/S er faldet fra 2,02 i 2009 til 1,92 i 2013, mens ApS er steget fra 3,59 til 3,93.

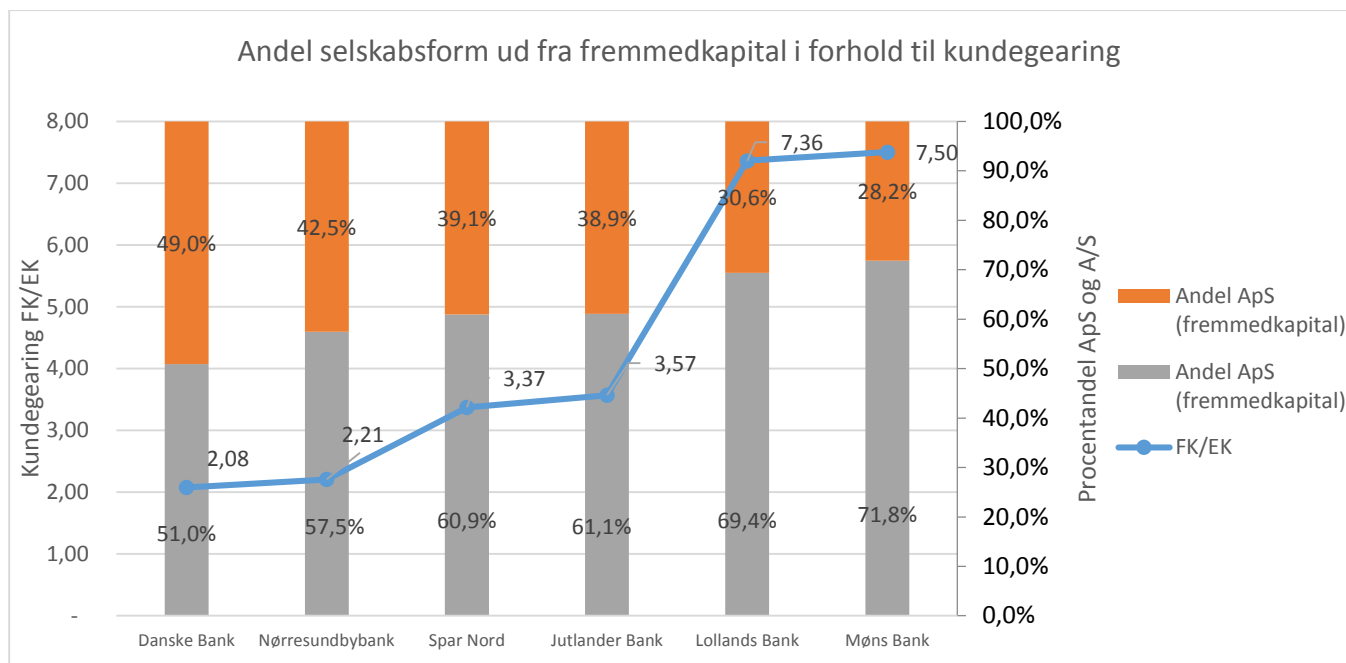
Er der en sammenhæng imellem den gennemsnitlige kundegearing og kundernes selskabsform? Det har vi undersøgt ud fra antal observationer for de to selskabsformer, sammenholdt med kundegearingen i 6 udvalgte pengeinstitutter, som repræsenterer hele spektret af kundegearing.

Figur 11 Kundegearing for udvalgte pengeinstitutter og procentandel ud fra antal observationer ApS i forhold til A/S

Danske Bank og Nørresundby Bank har de lavest gearede kunder og har samtidig også laveste andel af selskabsformen ApS. I midten ligger Spar Nord og Jutlander Bank, hvis kundegearing ligger midt i feltet og deres andel af ApS'er ligger ca. 5 %-point over Danske Bank og Nørresundby Bank. I toppen ligger Lollands Bank og Møns Bank med de højest gearede kunder. Deres andel af ApS ligger omkring 10 %-point over Jutlander Bank og Spar Nord. Vi kan således konstatere, at der er sammenhæng imellem et pengeinstituts kunders gearing og dets andel af hhv. anpartsselskaber og aktieselskaber i porteføljen i 2013.

Man kunne sætte spørgsmålstegn ved, om det er korrekt at tale om en andel ud fra antal observationer, som vi har gjort i omgangsanalysen. I stedet for kunne man undersøge forskellen ud fra fremmedkapitalen for de selskaber, der eksempelvis oplyser, at de bruger Danske Bank, Nørresundby Bank osv. Når vi gør det, kommer vi til nedenstående resultat:

Figur 12 Kundegearing for udvalgte pengeinstitutter og procentandel ud fra fremmedkapital i ApS i forhold til A/S for de udvalgte pengeinstitutter

Den procentuelle andel fremmedkapital i ApS'er i forhold til A/S'er viser for de to første pengeinstitutter, at ApS-andelen ligger under 60 %, mens den ligger på omkring 60 % for Spar Nord og Jutlander. I toppen ligger andelen for ApS omkring 70 %. Selvom de procentuelle værdier er lavere for ApS – målt på fremmedkapital i forhold til antal observationer, er sammenhængen imellem kundegearingen og andel af anpartsselskaber stadig den samme.

Konklusionen er således fortsat, at pengeinstitutter med en højere andel af anpartsselskaber også har en højere gennemsnitlige gearing blandt deres kunder og i vores videre arbejde mht. til bankers nedskrivninger og sammenhængen til kundegearing, tillader vi os derfor at bruge antal observationer i sammenligningerne.

3.3 Delkonklusion

Vi kan konkludere, at de store pengeinstitutters kunder generelt er lavere gearet end kunderne i de mindre pengeinstitutter. Vi har vist, at udviklingen i kundegearing i perioden 2009 til 2013 for de 6 store pengeinstitutter ikke har været markant, men har ligget i niveauet fra 2,40 til 2,56. For de øvrige pengeinstitutter ses en udvikling fra 3,13 i 2009 til 3,63 i 2011, dog faldende til 3,45 i 2013. Det viser, at de mindre pengeinstitutter er mere "large" og eftergivende over for deres kunder, og muligvis fokuserer mindre på kundernes gearing og pengeinstituttets risiko, eller ikke forbinder kundens gearing med en direkte risiko.

Danske Banks kunders gearing er klart lavest blandt alle pengeinstitutter på 2,08. Da der er flest observationer på kunder, der oplyser Danske Bank som bankforbindelse, er den gennemsnitlige gearing for de 6 største således markant lavere end for de øvrige pengeinstitutter.

De pengeinstitutter som er ophørt, har alle haft kunder med en gearing, som har ligget over gennemsnittet, uden de 6 største. ”Ulykkerne” kunne måske have været undgået, hvis denne analyse havde været kendt og anvendt. Analysen kunne have givet en klar indikation af, at der var noget galt, i eksempelvis Sparekassen Østjylland og Tønder Bank, før disse blev afviklet.

Analysen viser de udfordrede pengeinstitutter. Disse pengeinstitutter har en anden udvikling i de undersøgte forhold end øvrige pengeinstitutter. Vi har konstateret, at de pengeinstitutter, hvis kunder har en høj gearing, ofte også er de pengeinstitutter, hvis kunders gearing stiger mest, og derfor er de mest udfordrede. Der er stor spredning i udviklingen blandt de pengeinstitutter, der er mest udfordret. Møns Banks kunder er næsten dobbelt så gearet som kunderne i Vestjysk Bank, og gearingen stiger endog mere. Udviklingen i de mest udfordrede viser, at Alm. Brand Bank har størst vækst i kundegearingen, men at Møns Bank, Lollands Bank og Skjern Bank har de højest gearede kunder i 2013. Det kan være udtryk for, at nogle pengeinstitutter vælger at følge deres kunder meget langt, eller ikke forbinder kundegearing med risiko.

De landsdækkende pengeinstitutter kan med fordel udvikle regionale strategier. Der er tale om potentielle vækstmuligheder i spændet mellem deres kunders gearing i en specifik region sat i forhold til deres kunders gearing i øvrige regioner, eller blandt de øvrige landsdækkende pengeinstitutter. Der er ingen overordnede tegn på, at de landsdækkende pengeinstitutter har en regional strategi, i forhold til at udnytte potentialet for merforretning med kunder, der er højere gearet. Dog viser Handelsbanken tegn på, at der kan være en særlig strategi for region Syddanmark, da kundernes gearing er noget højere her end i de øvrige regioner.

Vi har analyseret, om vi for udvalgte pengeinstitutters kunder kan se en sammenhæng mellem gearing og pengeinstituttets andel af ApS’er i forhold til A/S’ i kundeporteføljen. Analysen viser, at anpartsselskaber er højere gearet end aktieselskaber, og at der er en sammenhæng imellem andelen af anpartsselskaber og den gennemsnitlige kundegearing.

4 De udfordrede pengeinstitutter og sammenhæng til nedskrivninger

Når et pengeinstitut formidler lån, kreditter og garantier til sine kunder, påtager pengeinstituttet sig en risiko, primært risikoen for, at kunden ikke er i stand til at overholde sine forpligtelser overfor pengeinstituttet. Dette kaldes også pengeinstituttets kreditrisiko. For at imødegå forventede fremtidige tab som følge af pengeinstituttets kreditrisiko (og øvrige risici) foretager instituttet nedskrivninger, som beskrevet i kapitel 2.

Nedskrivninger følger typisk de økonomiske konjunkturer i samfundet. Med det in mente, har de fleste pengeinstitutter nedskrevet et forholdsvis større beløb i forhold til deres engagementer igennem finanskrisen. Som beskrevet i afsnit 2.2, er dette til dels en følge af de strammere regler, og dermed øget bevågenhed fra Finanstilsynets side, der er en af mange konsekvenser af finanskrisen.

I dette kapitel vil vi se på sammenhænge imellem nedskrivninger og pengeinstitutternes kunders gearing for de pengeinstitutter, vi har defineret som de mest udfordrede i forhold til analysen i kapitel 3.

Grundlæggende er formålet, at finde ud af, om de mest udfordrede pengeinstitutter i vores analyse selv oplever, at de er i risiko og derfor også nedskriver mere.

4.1 Tidsforskydning

Når man ser på pengeinstituttets nedskrivninger, skal man særligt være opmærksom på ét forhold, nemlig tidsforskydningen imellem etablering af et engagement og nedskrivningerne. Kundernes gearing kan beregnes i forbindelse med engagementets bevilling. Et pengeinstitut kan eksempelvis beregne kundens gearing med og uden den forretning pengeinstituttet er i gang med at bevilge, for at følge, hvor meget kundens gearing stiger, hvis man indgår forretningen.

Kundernes gearing ændrer sig over tid, både når de optager ny gæld og/eller afdrager gæld i eller uden for pengeinstituttet, men også i takt med, at egenkapitalen ændrer sig. Derfor vil kundernes gearing løbende ændre sig, og i nedgangstider typisk forværres.

Individuelle nedskrivninger tages, som beskrevet i kapitel 2, på kunder, hvor pengeinstituttet oplever, at der opstår risiko for, at kunden ikke kan betale lån eller kreditter tilbage. Det typiske billede er, at der ikke nedskrives på kundeforholdet i den første tid efter en given bevilling, da kunden i denne periode typisk fortsat har de samme økonomiske vilkår som ved

bevillingen. Nedskrivningerne tages i de efterfølgende år, hvor kunden måtte vise svaghedstegn enten i form af dårlig betalingsadfærd, negativ udvikling i kundens økonomi eller blot fordi værdien af sikkerheden bag lånene/kreditterne – typisk ejendomme – forringes.

De færreste pengeinstitutter har oplevet udlånsvækst igennem finanskrisen og ændringerne i kundernes gearing kan derfor overvejende henføres til ændringer i eksisterende kunders gearing, selvom der jo også er kundeudskiftninger i porteføljerne. For kunder med høj gearing har finanskrisen og den deraf følgende forsigtighed blandt pengeinstitutterne gjort det sværere for disse kunder at skifte pengeinstitut.

Det forhold, at væksten i udlån er meget lav og ofte negativ, gør, at en stigende kundegearing i en portefølje oftere skyldes, at eksisterende kunders gearing forværres, end at pengeinstituttet får nye kunder med en højere gearing. Når ændringerne primært sker for eksisterende kunder, vil tidsforskydningen til pengeinstituttets nedskrivninger være mindre, hvis man “holder øje” med kundernes udvikling, og lader nedskrivningerne følge disse. Hvis man derimod har stor kundeudskiftning, vil tidsforskydningen være større, da man jo, som tidligere nævnt, sjældent har nedskrivninger på nye kundeforhold, men har en naturlig tidsmæssig forskydning imellem bevilling og nedskrivning.

Med de mest gearede kunders ringe mulighed for at skifte pengeinstitut, virker det rimeligt, at se bort fra tidsforskydningen, når man sammenligner udfordrede pengeinstitutters kunders gearing med instituttets samlede nedskrivninger bort set fra nedenstående udtagelse.

Undtagelsen må være, at selvom et pengeinstitut følger udviklingen i sine kunders gearing tæt, vil ændringer først komme til pengeinstituttets kenskab når kundevirksomheden har aflagt sit regnskab. Hvis pengeinstituttet ønsker at fortage nedskrivninger som følger af ændringer i kundernes gearing vil dette således først kunne ske i pengeinstituttets efterfølgende regnskabsår. En stringent sammenhæng imellem øget kundegearing og øgede nedskrivninger bør derfor have en tidsmæssig forskydning på 1 år.

4.2 Tilsynsdiamanten for de mest udfordrede

Finanstilsynet har som omtalt i kapitel 2 indført Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, for at ”holde et vågent øje” med parametre, som har vist sig særligt kritiske for pengeinstitutter, der er kommet i problemer.

Tilsynsdiamanten pr. 31/12-2013

Institut	Store Engagementer	Udlånsvækst (år-år)	Ejendoms-eksponering	Funding ratio	Likviditets-overdækning
	Højst 125 pct.	Højst 20 pct.	Højst 25 pct.	Højst 1	Mindst 50 pct.
Møns Bank	72,90	-7,20	13,20	0,57	235,50
Lollands Bank	16,20	-5,00	7,30	0,65	188,60
Skjern Bank	23,20	4,20	16,00	0,72	144,60
Østjydsk Bank	73,90	-22,30	17,70	0,74	136,20
Dronninglund Sparekasse	98,00	-5,40	19,90	0,75	110,70
Alm. Brand Bank	10,20	-11,40	15,40	0,57	202,00
Sparekassen Fyn (tidl. Faabor)	41,60	-7,50	22,50	0,62	210,80
Arbejdernes Landsbank	46,50	2,10	7,60	0,54	261,20
Vestjysk Bank	33,50	-16,10	22,30	0,79	162,20

Røde tal for Dronninglund er fra det korrigerede regnskab for 2013

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Pengeinstitutterne nøgletal

<https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Statistik-noegletal-analyser/Tilsynsdiamanten/Pengeinstitutternes-noegletal.aspx>

Tabel 7 Tilsynsdiamanten for de mest udfordrede pengeinstitutter i omgangsanalysen

Som det fremgår af ovenstående figur, er der ingen af de 9 mest udfordrede i forhold til vores analyse, der overskrider grænseværdierne i Tilsynsdiamanten, om end nogle pengeinstitutter er tættere på enkelte grænseværdier end andre. Sparekassen Fyn og Vestjysk Bank er tæt på grænseværdien for ejendoms-eksponering og Dronninglund Sparekasse er tæt på grænseværdien for store engagementers andel af porteføljen. Derimod er der tilsyneladende ingen, der har problemer med ”for hurtig vækst”, ”funding ratio” samt ”likviditetsoverdækningen”.

4.3 Sammenligning imellem nedskrivninger og kundegearing

For at se udviklingen i både kundernes gearing og bankernes nedskrivningsprocent, har vi samlet dette i nedenstående tabel for de 9 pengeinstitutter, som vi definerer som de mest udfordrede i forhold til omgangsanalysen.

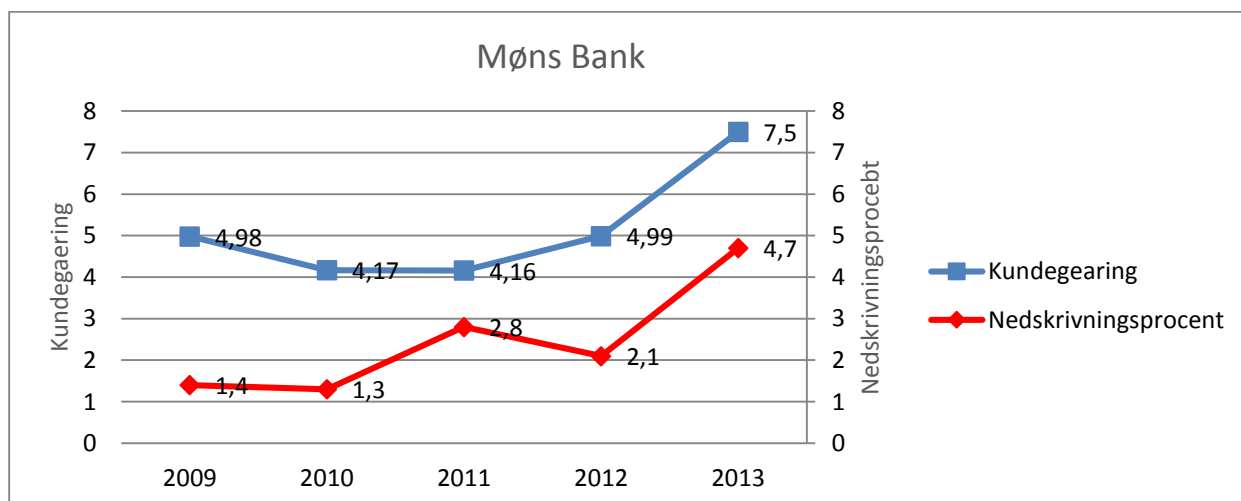
Bank	Type	2009	2010	2011	2012	2013
Møns Bank	Nedskrivningsprocent	1,4	1,3	2,8	2,1	4,7
	Kundegearing	4,98	4,17	4,16	4,99	7,5
Lollands Bank	Nedskrivningsprocent	2,2	1,6	1,2	3,4	1,2
	Kundegearing	4,83	4,48	6,48	6,3	7,36
Skjern Bank	Nedskrivningsprocent	4,7	1,9	1,2	1,6	1,5
	Kundegearing	3,49	3,52	3,47	5,01	6,42
Østjysk Bank	Nedskrivningsprocent	1,7	2,2	1,9	5,3	4,6
	Kundegearing	5,13	5,81	5,21	5,59	6,13
Dronninglund Sparekasse	Nedskrivningsprocent	2,1	2,5	1,6	1,6	5,2
	Kundegearing	4,45	6,8	6,69	6,06	5,99
Alm. Brand Bank	Nedskrivningsprocent	7,6	4,4	5,8	2,7	1,9
	Kundegearing	2,8	3,91	4,83	5,76	5,79
Sparekassen Fyn	Nedskrivningsprocent	2	3	1,1	6,9	0,9
	Kundegearing	3,22	3,26	4,43	3,75	4,41
AL Bank	Nedskrivningsprocent	1,4	1,1	1	1,3	1,1
	Kundegearing	3,5	3,44	5,05	3,54	4,25
Vestjysk Bank	Nedskrivningsprocent	1,7	1,4	3,5	5,2	4,5
	Kundegearing	3,42	3,82	4,46	4,53	4,07

Tabel 8 Nedskrivningsprocent og gearingstal for de mest udfordrede pengeinstitutter. Dronninglund Sparekasses nedskrivningsprocent er rød, da denne er fra sparekassens korrigerede regnskab for 2013. Mere herom i selve analysen af Dronninglund Sparekasse i næste kapitel

Tilsvarende har vi illustreret samme tal i figurerne under de enkelte pengeinstitutter, som vi behandler i hver sit afsnit nedenfor.

Møns Bank

Møns Bank er en lokal forankret bank med fokus på erhvervsvirksomheder og private på eller med tilknytning til Møn og omegn. Møns Bank har i løbet af de seneste år fusioneret med Fanefjord Sparekasse i 2012 og Kongsted Sparekasse i 2013. Kundegearingen i Møns Bank er den højeste af de undersøgte banker.

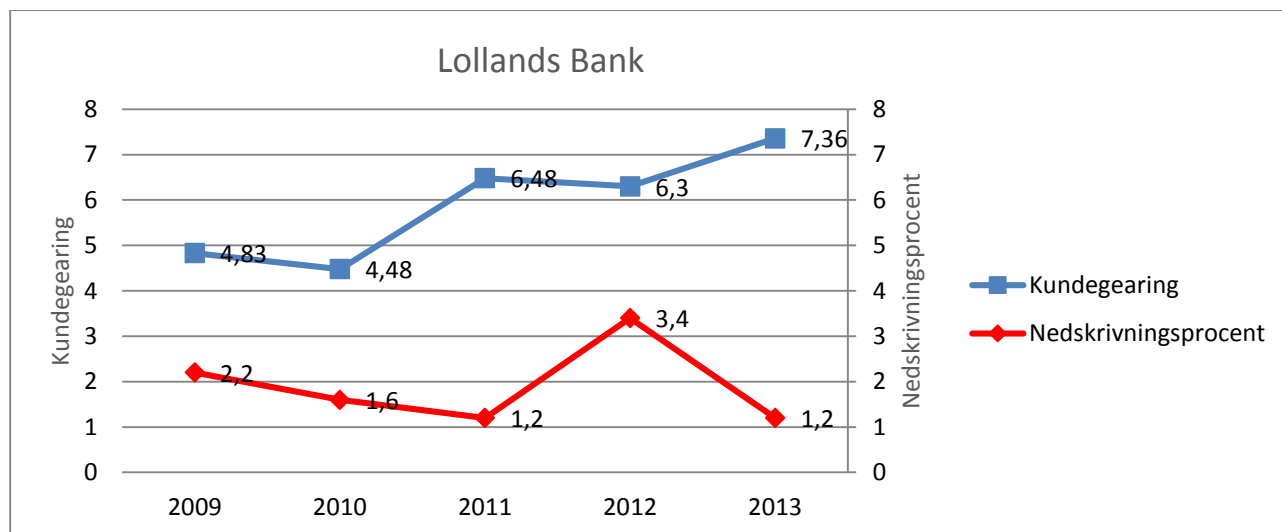
Figur 13 Møns Bank - Kundegearing og Nedskrivningsprocent

Finanstilsynet var på besøg i Møns Bank i 2013, hvilket resulterede i yderligere nedskrivninger på 28,4 mio. kr. (Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2014, 2014). Finanstilsynets besøg var derfor med til at give det store udsving, som vi ser i ovenstående figur i nedskrivningsprocenten for året. Den primære årsag til de yderligere nedskrivninger mener banken selv – iflg. årsrapporten – dels kan tilskrives fusionen med Kongsted Sparekasse og det faktum, at et enkelt engagement alene har stor betydning i denne sammenhæng.

Af ovenstående figur fremgår det, at kundegearingen for Møns Banks kunder og nedskrivningsprocenten følges ad. I dette tilfælde kunne det se ud som om, der er en sammenhæng imellem kundegearingen og de nedskrivninger, banken foretager i regnskabet.

Lollands Bank

Lollands Bank er en lokal forankret bank, der primært fokuserer på privatkunder samt mindre og mellemstore virksomheder med tilknytning til Lolland og omegn. Lollands Banks kunder ligger nr. 2 blandt de mest gearede i vores analyse.

Figur 14 Lollands Bank – Kundegearing og Nedskrivningsprocent

Finanstilsynet var på besøg i 2012. Dette resulterede i flere påbud, bl.a. at der skulle nedskrives yderligere 16,4 mio. pr. 30. september 2012 (Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013, 2014). Påbuddet aflæses direkte i grafen ovenfor, hvor niveauet for nedskrivningsprocenten er stødt faldende i perioden, men lige i 2012, hvor påbuddet kommer, ser vi at nedskrivningsprocenten mere end fordobles. For 2013 er nedskrivningsniveauet tilbage på 1,2 % ligesom 2011. Det nævnes i årsberetningen, at nedskrivningerne for 2013 er faldet med 18,8 mio. kr. i forhold til året før, hvilket passer

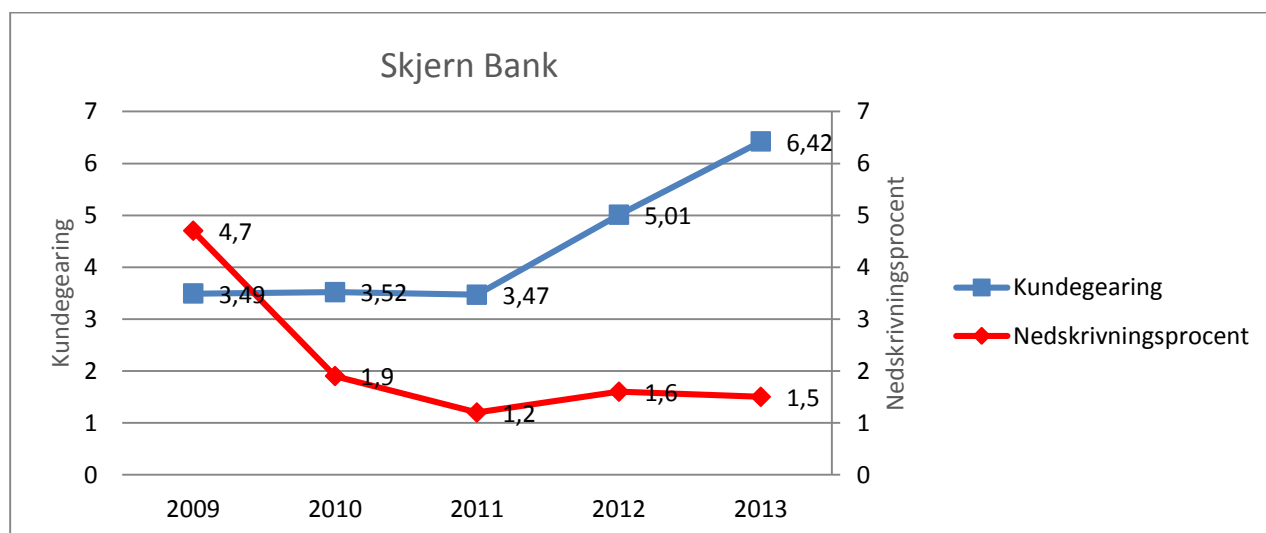
meget godt med den ekstra nedskrivning banken blev påbudt i 2012 (Lollands Bank, Banken, Selskabsmeddelelser, 2014). Faldet i nedskrivningsprocenten virker påfaldende, da kundegearingen i perioden stiger – vel at mærke fra et højt, til et meget højt niveau. Lollands Bank og Vordingborg Bank fusionerede den 20. december 2013 med Lollands Bank som det fortsættende pengeinstitut (Lollands Bank, Banken, Om Lollands Bank, 2014). Derfor bør de nedskrivninger som Vordingborg Bank bliver pålagt i 2013 (Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013, 2014), også indgå for året i Lollands Bank 2013.

I figuren for Lollands Bank, ses ingen særlig sammenhæng imellem nedskrivninger og kundegearing, men vi ser en sammenhæng til Finanstilsynets inspektion i banken.

Skjern Bank

Skjern Bank har drevet bankforretning i det jyske siden 1906. De er traditionelt en bank med mange kunder inden for landbrug og ejendom (Skjern Bank, Banken, Regnskab, 2014).

Skjern Bank er den bank, hvis kundegearing rangerer som nr. 3 i rækken.

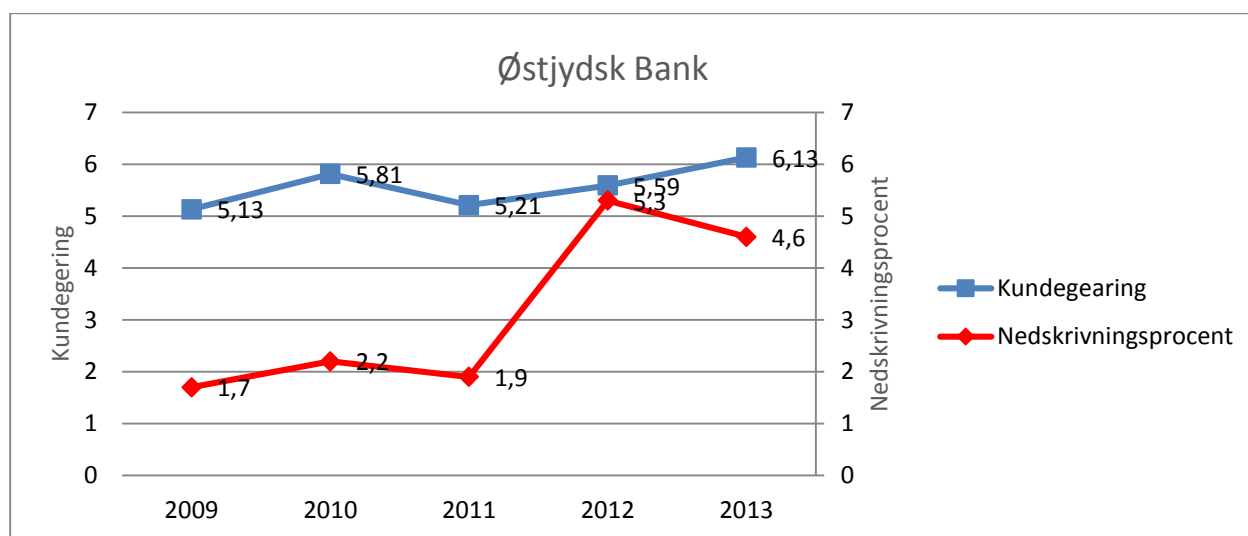
Figur 15 Skjern Bank – Kundegearing og Nedskrivningsprocent

Finanstilsynet har været på årlige besøg hos Skjern Bank de seneste tre år. Besøgene har i 2011 og 2012 resulteret i påbud, men ikke i yderligere nedskrivninger i forhold til det banken selv har foretaget. I 2013 var tilsynet på besøg i Skjern Banks fjernfilial, og dette gav anledning til yderligere nedskrivninger på 3 mio. kr. Når man ser på figuren for Skjern Bank, er det tydeligt, at kundegearingen stiger stødt, og ligger generelt på et højt niveau. Det er ikke mærkeligt i sig selv, da Skjern Bank er eksponeret i forhold til landbrug og ejendomme, der igennem og efter finanskrisen har været meget hårdt ramt. Det kan undre, at nedskrivningerne

ikke synes at stige tilsvarende, heller ikke når tilsynet har været på besøg. Der ses ingen sammenhæng imellem kundegearing og nedskrivningsprocenten.

Østjydsk Bank

Østjydsk Bank er en lokalforankret bank med fokus på området i og omkring Randers og Mariagerfjord. Fordelingen af engagementer ligger på ca. 70 % erhverv og 30 % privat. De har en målsætning om at øge andelen af privatkunder (Østjydsk Bank, Om banken, investor, 2014, p. 11). Arbejdernes Landsbank, har i 2. halvår 2013 overtaget 3 filialer fra Østjydsk Bank.

Figur 16 Østjydsk Bank – Kundegearing og Nedskrivningsprocent

Banken havde i foråret 2013 besøg af Finanstilsynet. Dette besøg resulterede i yderligere nedskrivninger på 342 mio. kr. En del af disse nedskrivninger (126,9 mio. kr.) er dog flyttet tilbage og ”taget” i andet halvår 2012, og dermed en del af årsregnskabet for 2012. Dette ses også tydeligt i figuren for nedskrivningsprocenten, der har et væsentligt knæk i 2012.

I 2014 har Finanstilsynet været på opfølgende besøg, og har også her fundet anledning til yderligere nedskrivninger for 216 mio. kr., dels fordi banken for tidligt har tilbageført nedskrivninger og dels fordi nogle engagementer har udviklet sig negativt siden foråret 2013, (Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013, 2014).

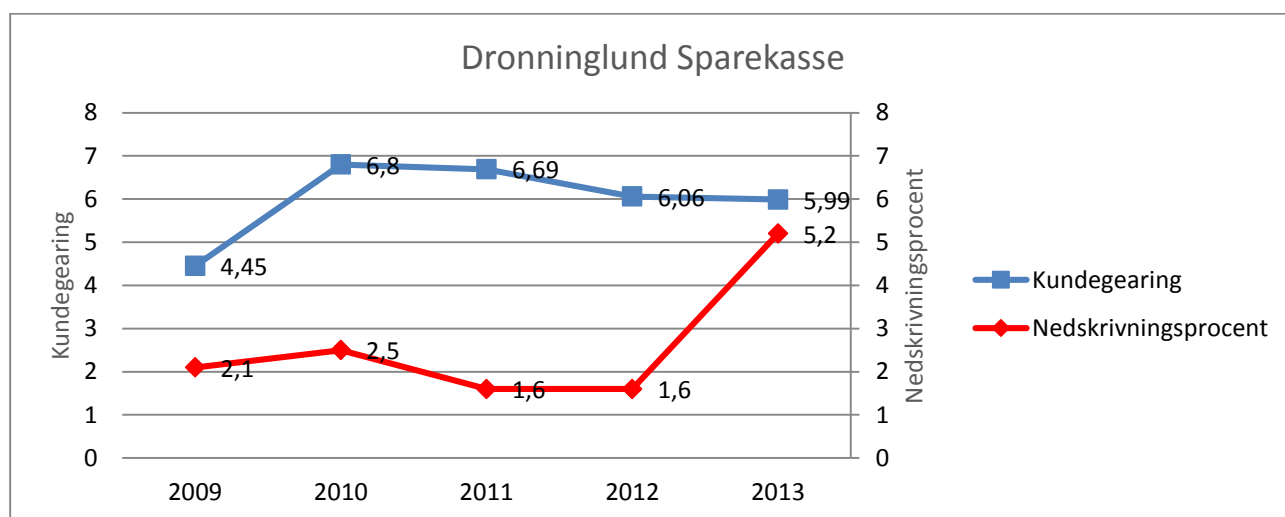
Nedskrivningsprocenten falder i 2013, hvilket muligvis skyldes frasalg af 3 filialer til Arbejdernes Landsbank. Et tilsvarende fald i kundernes gearing ses ikke, hvilket kan skyldes, at en del af de kunder der er flyttet med over i Arbejdernes Landsbank ikke har ændret oplysningen om den nye bankforbindelse i årsrapporten for 2013, eller ikke er en del af den portefølje der indgår i vores analyse.

Finanstilsynets seneste besøg har desuden resulteret i fastsættelse af solvenskrav og dispositionsbegrænsninger (Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2014, 2014), hvilket kan have store konsekvenser for driften af Østjydsk Bank, men dog ikke nogen direkte tilknytning til det forhold, vi belyser i denne del af vores rapport.

Figuren for Østjydsk Bank adskiller sig fra de fleste af de andre undersøgte pengeinstitutter ved, at niveauet for kundegearing og nedskrivningsprocent ligger forholdsvis tæt på hinanden for de seneste to år, men frasalg af filialer mm., gør det svært at fastslå, om der er en sammenhæng.

Dronninglund Sparekasse

Dronninglund Sparekasse er en mindre sparekasse, med en mangeårig historie i Nordjylland.

Figur 17 Dronninglund Sparekasse - Kundegearing og Nedskrivningsprocent

Sparekassen ligger generelt højt på kundegearing i vores analyse, men har i alle de undersøgte år – bortset fra 2013 – ligget på et stabilt, forholdsvis lavt niveau for nedskrivningsprocenten.

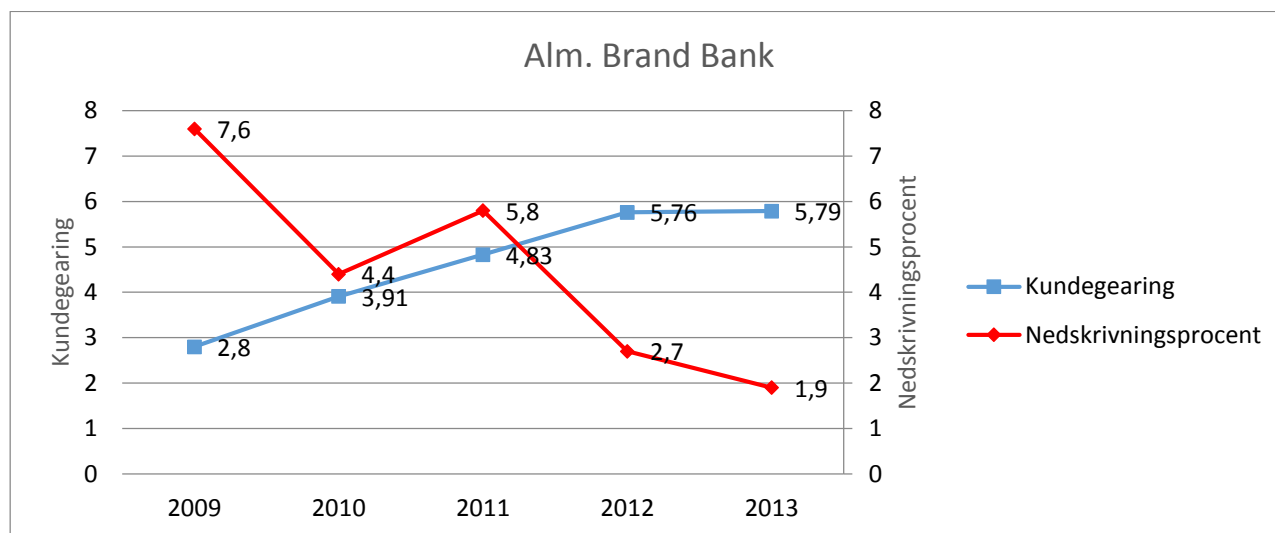
Finanstilsynet var på besøg i banken i foråret 2014, hvilket har været skyld i det voldsomme knæk i kurven for nedskrivninger for 2013. Selvom tilsynet var på besøg i 2014, og sparekassen allerede havde offentliggjort sit regnskab for 2013, valgte sparekassen at korrigere regnskabet for 2013 med de 86 mio. kr., som tilsynet fandt grund til, ved deres besøg (Dronninglund Sparekasse, Finanstilsynets regegerelse, 2014).

Efter denne mernedskrivning ligger kurverne for kundegearing og nedskrivninger for 2013 meget tæt på hinanden, men kommer fra et hhv. højt og lavt niveau hvorfor der ikke er tegn

på at de ”følges”, og det er således svært at se, at der skulle være en sammenhæng imellem udviklingen i kundegearingen og nedskrivningerne i Dronninglund Sparekasse.

Alm. Brand Bank

Alm. Brand Bank er en del af Alm. Brand koncernen, der ud over bankvirksomhed driver skadesforsikrings-, liv- og pensionsvirksomhed

Figur 18 Alm. Brand Bank - Kundegearing og Nedskrivninger

Igennem den undersøgte periode ser vi kurverne for Alm. Brand Bank ”skifte plads”. Det vil sige, at kundegearingen er stødt stigende, og ligger i dag på et forholdsvis højt niveau. I samme periode falder nedskrivningerne fra et voldsomt højt niveau til et lavere niveau.

Finanstilsynet har løbende været på besøg i perioden, og det kan være vanskeligt at fastslå præcis, hvad tallene fortæller os, da en stor del (63,5 %) af Alm. Brand Banks portefølje er under afvikling. Finanstilsynets besøg i 2014 gav ikke anledning til yderligere nedskrivninger. (Alm. Brand, om Alm. Brand, redegørelse fra Finanstilsynet, 2014).

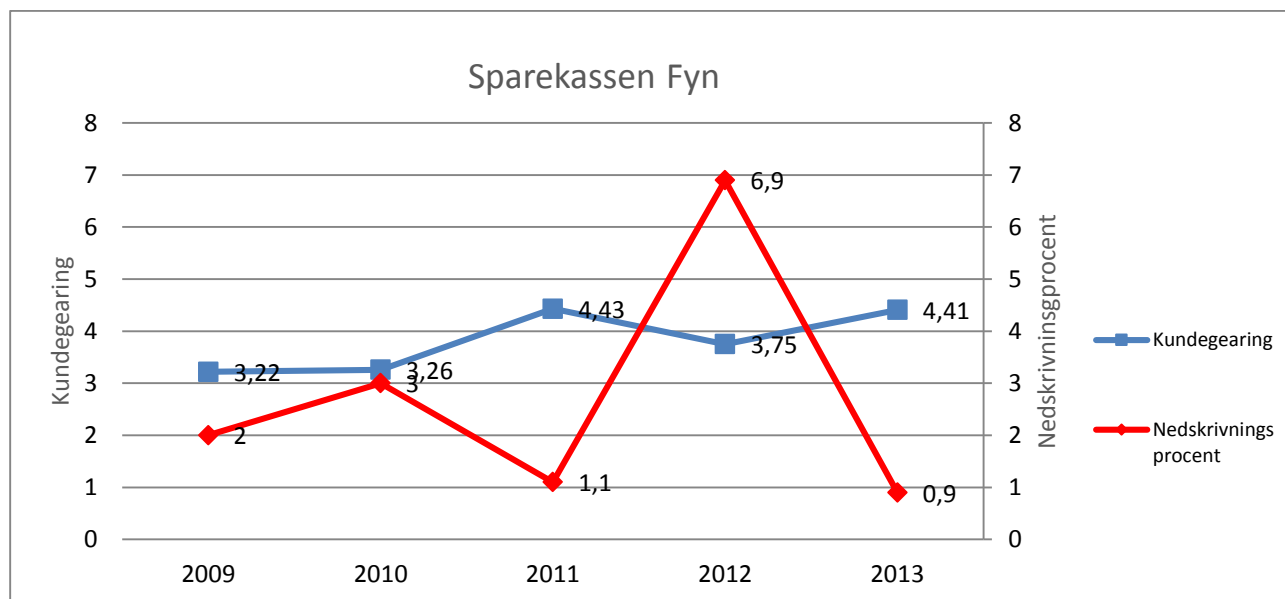
Generelt har banken fået risikoplysning om meget lav basisindtjening og der er konstateret OIV på ca. 73% af de 30 største udlån (jf. samme rapport).

Når vi kigger på figuren for Alm. Brand Bank er der altså ikke umiddelbart en sammenhæng imellem de to tal, og der er andre parametre i banken, der vanskeliggør en egentlig konklusion.

Sparekassen Fyn

Sparekassen Fyn har filialer på hele Fyn. Sparekassen var oprindelig Sparekassen Faaborg, men er blevet opkøbt af Sparekassen Sjælland i 2013 og skiftede navn i foråret 2014.

Figur 19 Sparekassen Fyn - Kundegearing og Nedskrivningsprocent

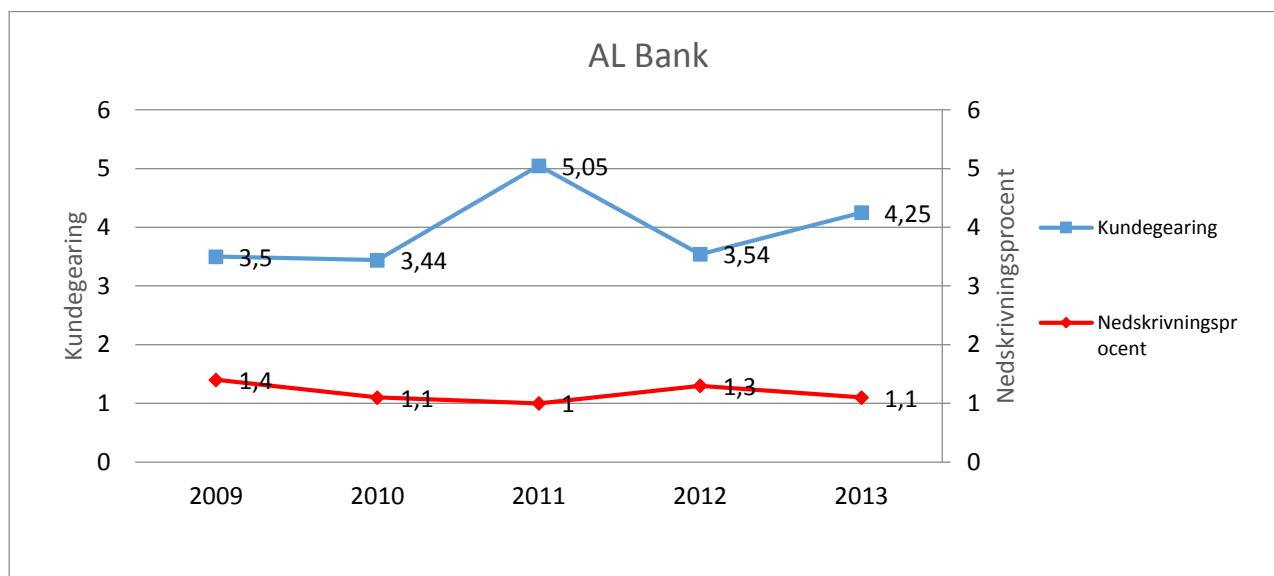
Sparekassen Fyn har haft besøg af Finanstilsynet flere gange i de undersøgte år. I 2012 resulterede besøget blandt andet i en vurdering af nedskrivningsbehovet for halvåret på totalt 167 mio. kr., hvor banken allerede i første kvartal havde nedskrevet 33 mio. kr., og de resterende 134 mio. kr. derfor blev nedskrevet i regnskabet for andet kvartal (Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2012, 2014). Dette kan have stor betydning for den høje nedskrivning vi ser på kurven i 2012 for Sparekassen Fyn. Generelt ligger kundegearingen i den højere ende, men dog stabilt, hvor nedskrivningsprocenten ellers generelt ligger lavt for 2011 og 2013, mens den stiger med hele 5,8 %-point fra 2011 til 2012.

Heller ikke her kan vi se en tydelig sammenhæng imellem pengeinstituttets kundegearing og nedskrivningsprocent.

Arbejdernes Landsbank

Arbejdernes Landsbanks (AL Bank) primære fokus er privatkunder, mindre og mellemstore virksomheder og foreninger (Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Historien, 2014). Banken

startede i 1919 og har i sin mangeårige historie altid haft fokus på at være arbejderbevægelsens bank.

Figur 20 AL Bank - Kundegearing og Nedskrivningsprocent

I juni 2013 er 7.000 kunder flyttet fra Østjysk Bank til AL Bank. Dette sker i forbindelse med, at AL Bank har overtaget tre filialer, Vejle, Horsens og Skanderborg, fra Østjysk (Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Kunder fra Østjysk Bank, 2014). Vi har ikke indsigt i interne forhold i de banker vi undersøger, men når vi sammenholder nedskrivningerne for Arbejdernes Landsbanks halvårsrapport 2013 (Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Regnskaber, 2014) med nedskrivningerne fra Årsrapporten 2013 (Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Regnskaber, 2014), ser vi, at der i halvårsrapporten er nedskrivninger for knap 89 mio. kr. og i årsrapporten er nedskrivningerne på 235 mio. kr. Uanset om det kan tilskrives de tilkøbte filialer eller ej, er der i hvert fald væsentlig højere nedskrivninger i 2. halvår, efter at de nye filialer er kommet til.

Det virker rimeligt at antage at der er en klar sammenhæng imellem overtagelse af filialerne og stigning i nedskrivningerne qua situationen i Østjyske Bank, hvorfra filialerne er overtaget. Den spændte situation i Østjyske Bank omtales bl.a. i artiklen fra Horsens Folkeblad (Horsens Folkeblad, Erhverv, 2014).

Finanstilsynets besøg i foråret 2014, har resulteret i en redegørelse fra september 2014. (Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Redegørelse om inspektion i Arbejdernes Landsbank, 2014) Jf. redegørelsen skal banken nedskrive yderligere 244 mio. kr. i regnskabet for 2014, primært på privatkunder. Dette sker dels pga. for optimistisk vurdering af engagementers

bonitet dels pga. manglende opfølgning på forværring af engagementer. Besøget udløste flere påbud, hvoraf kun det ene har direkte relevans til det vi undersøger.

Påbuddet om yderligere nedskrivninger vil have en betydelig effekt for regnskabet 2014. I årsrapporten for 2013 skriver ledelsen (Arbejdernes Landsbank, Om Banken, AL i tal, 2014), at forventning til resultatet i 2014 er et basisresultat før nedskrivninger på 350-400 mio. og her vil en mernedskrivning på 244 mio. have betydelig effekt på det endelige resultat.

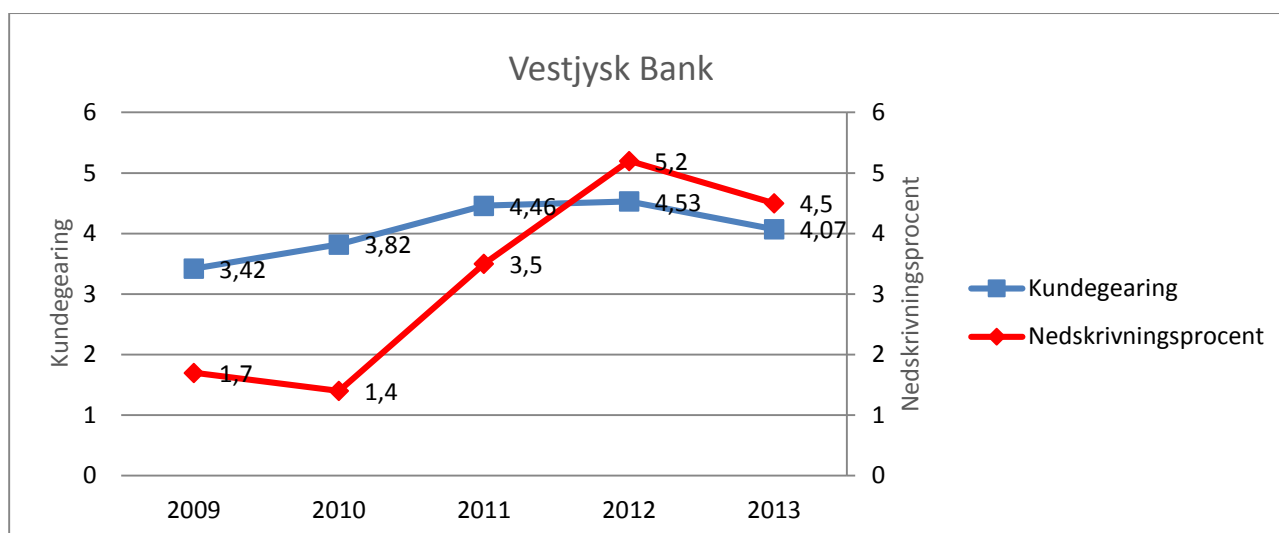
I ovenstående figur er det tydeligt, at AL Bank har haft en stabil nedskrivningsprocent i den periode vi kigger på, hvilket virker påfaldende, når kundegearingen i perioden er steget. Om niveauet for nedskrivningsprocenten kan siges, at den ikke ligger alarmerende højt, taget i betragtning, at perioden vi kigger på er efter følgevirkningerne af finanskrisen. Vi forventer, at man med de påbudte mernedskrivninger, vil kunne se en væsentlig stigning i nedskrivningsprocenten 2014. Vi kan naturligvis ikke vide, hvordan kundegearingen for 2014 vil se ud, og om der her vil kunne ses en sammenhæng.

Umiddelbart er der ikke en sammenhæng imellem kundegearing og nedskrivningsprocenten i perioden 2009 – 13.

Vestjysk Bank

Vestjysk Bank er repræsenteret ved 20 afdelinger i Jylland, fra Thyborøn i nord til Esbjerg i syd. Banken er et resultat af flere fusioner gennem årene – senest med Aarhus Lokalbanc i 2012. Bankens oprindelige hovedfokus var landbrugs- og fiskeribranchen, og den dag i dag er banken i høj grad eksponeret i landbruget, men også i ejendomsbranchen (Vestjysk Bank, Om Banken, Finansielle Rapporter, 2014). Igennem finanskrisen har banken derfor været ramt af nedgang i landbruget og fald i ejendomspriser, med den heraf følgende reduktion af den sikkerhed, der ligger til grund for en del af kundernes optagede lån og kreditter.

Vestjysk Banks overtagelse af Aarhus Lokalbanc i marts 2012 sætter også et aftryk i bankens regnskab, hvor 2012 er det år, hvor banken har haft de største nedskrivninger på i alt 1.515 mio. kr.

Figur 21 Vestjysk bank - Kundegearing og Nedskrivningsprocent

Finanstilsynet har været på besøg i Vestjysk Bank i 2013 og 2014 og der blev ved begge lejligheder fundet anledning til yderligere nedskrivninger – udover hvad banken på besøgstidspunktet selv havde nedskrevet (Vestjysk Bank, Profil, Redegørelser fra Finanstilsynet, 2014).

Når vi ser på kurven for Vestjysk Bank, ser vi, at kundegearingen i perioden ligger forholdsvis højt, men dog er faldende. Nedskrivningsprocenten er stigende i perioden, med et absolut højdepunkt i 2012, hvorefter kurven falder lidt i 2013. Selvom de to kurver har krydset hinanden og nedskrivningsprocenten ligger over kundegearingen, er der dog for de seneste to år en tendens til at kurverne følges ad. Det er dog for tidligt at sige noget om, om der er en tydelig sammenhæng mellem de to, men derimod ses det tydeligt, at nedskrivningerne har været højst i de år, hvor Finanstilsynet har været på besøg.

4.4 Udvalgelse af pengeinstitutter til nøgletalsanalyse

For at komme et niveau dybere i analysen af sammenhænge imellem kundegearing og nedskrivninger vælger vi 4 pengeinstitutter af de 9 mest udfordrede, for at vi i næste kapitel kan se nærmere på, om de også er udfordret på andre parametre end kundegearing, hvad der ligger til grund for deres nedskrivninger og på evt. sammenhænge herimellem. Vi vil tillige vurdere, om det pågældende pengeinstitut generelt kan opleves som ”udfordret”.

Kundegearingen i **Møns Banks** er den højeste ud af de 9 udfordrede banker. Derudover ser det ud til, at nedskrivninger og kundegearingen har samme tendens i udviklingen, nemlig at nedskrivningsprocenten stiger sammen med kundegearingen, hvorfor denne synes interessant at undersøge nærmere.

Lollands Bank og Skjern Bank ser ud til at have nogenlunde ens udvikling. Kundegearingen stiger i begge banker mens nedskrivningsprocenten falder. Udviklingen i kundegearingen fra 2009 til 2013 er højere for Skjern Bank (1,84) i forhold til Lollands Bank (1,52).

Nedskrivningsprocenten er rimelig ”flad” for samme periode for Skjern Bank hvilket tilsammen gør, at vi vælger at tage **Skjern Bank** med i vores nærmere analyse af udfordrede pengeinstitutter.

Østjysk Bank har en meget interessant udvikling, da vi ser, at nedskrivningsprocenten stiger meget fra 2011 til 2013, mens kundegearingen også stiger, om end ikke så meget. Da der er mange faktorer på spil i Østjysk Bank lige nu, så som at banken har afsat en del af sine filialer til Arbejdernes Landsbank og at der også flere gange i løbet af året har været citater i pressen om, at de ønsker at afsætte yderligere af deres engagementer til andre spillere på markedet, mener vi at billedet vi kan tegne af banken, kan blive unødigt uklart. Af samme årsag bliver hverken Østjyske Bank eller Arbejdernes Landsbank valgt ud til den videre analyse.

Kundegearingen i Dronninglund Sparekasse har været høj i hele perioden, men nedskrivningerne ser ikke ud til at have fulgt med, ikke før end i 2013. Denne udvikling vil vi gerne analysere nærmere og vælger derfor også at medtage **Dronninglund Sparekasse**.

Som tidligere beskrevet er Alm. Brand Bank i gang med at afvikle en stor del af sine erhvervsengagementer og i vores omgangsanalyse er der også meget få observationer. Vi mener derfor ikke, at det er interessant at analysere denne nærmere.

Kundegearingen i Sparekassen Fyn og Vestjysk Bank ligger nogenlunde på samme niveau og det gør deres nedskrivningsprocent også, men da kundegearingen i Sparekassen Fyn er noget højere i 2013 end Vestjysk Bank, og da udviklingen i kundegearingen fra 2009 til 2013 er på 1,37 i forhold til 1,19, vil vi medtage **Sparekassen Fyn** i vores videre analyse.

4.5 Delkonklusion

I dette kapitel har vi undersøgt, om der er en sammenhænge imellem nedskrivningsprocenten og kundernes gearing for de pengeinstitutter, som vi har defineret som de mest udfordrede i forhold til analysen i kapitel 3.

Grundlæggende er formålet, at finde ud af, om de mest udfordrede pengeinstitutter i vores analyse selv oplever, at de er i risiko og derfor også nedskriver mere.

Ved gennemgangen og undersøgelsen af sammenhængen, har vi konstateret, at der er ingen af de udfordrede pengeinstitutter der ligger udenfor grænseværdierne i Tilsynsdiamanten.

Samlet set kan man sige, at der ikke umiddelbart er en sammenhæng imellem nedskrivningsprocenten i et pengeinstitut og udviklingen i kundernes gearing, heller ikke, hvis man tager højde for en evt. tidsforskydning på 1 år. I så fald kunne man forvente, at et pengeinstitut, hvis kundedgearing stiger, efterfølgende vil foretage flere nedskrivninger og derved få en højere nedskrivningsprocent, men det er svært at se dette mønster for nogle af de 9 mest udfordrede ud fra udviklingen i deres nedskrivningsprocenter.

Vi kan derimod konstatere, at alle 9 pengeinstitutter har haft besøg af Finanstilsynet i analyseperioden fra 2009 til 2013. Nogle flere gange og andre en enkelt gang. Alle undtagen en – Skjern Bank - har fået påbud om yderligere nedskrivninger i forbindelse med de inspektioner, vi refereret til i ovenstående afsnit.

Umiddelbart virker nedskrivningerne løsrevet fra forskydningerne i kundernes gearing, men vi tager ikke dette som et udtryk for, at der ikke er en sammenhæng imellem kundedgearing og nedskrivningerne, men snarere som et udtryk for, at pengeinstitutterne ikke er fokuseret på dette forhold, men fokuserer på andre forhold, der påvirker deres risiko f.eks. værdien af de bagvedliggende sikkerheder. Stigninger i nedskrivninger, der kan iagttages, virker derfor mere eller mindre tilfældige eller påvirket af Finanstilsynets inspektioner.

5 Nøgletalsanalyser for de udvalgte pengeinstitutter

I den videre analyse af de 4 pengeinstitutter, som vi har udvalgt, vil vi i hvert afsnit lave et resumé af Finanstilsynsrapporter i analyseperioden for de enkelte pengeinstitutter. Herefter gennemgår vi resultaterne fra omgangsanalysen, hvor vi ser på, hvem pengeinstitutterne omgås. Efter gennemgangen af omgangsanalysen, vil vi udføre en analyse af pengeinstituttet med fokus på nedskrivninger og udlån samt enkelte andre regnskabs- og nøgletal.

Til sidst i hvert afsnit vil vi se på, om der er en sammenhæng imellem det – i omgangsanalysen udfordrede pengeinstitut – og de nedskrivninger, pengeinstituttet rent faktisk har.

Som del af nøgletalsanalysen, vil vi se på følgende regnskabs- og nøgletal:

- Årets nedskrivning
- Årets nedskrivningsprocent
- Akkumuleret nedskrivning
- Udlån
- Årets udlånsvækst
- Udlån i forhold til egenkapital
- Årets nettoindtjening
- Årets resultat før skat
- Balancesum
- Solvensprocent
- Egenkapitalforrentning før skat

Årets nedskrivning viser, hvor meget pengeinstituttet har hensat til tab i forhold til pengeinstituttets konstaterede OIV-kunder.

Årets nedskrivningsprocent fortæller os, hvor stor procentdel pengeinstituttet forventer at kunne tabe på de udlånsforretninger, de har gjort, og som er med til at skabe deres nettorenter og gebyrindtægter.

Den **Akkumulerede nedskrivning** viser de samlede nedskrivninger for pengeinstituttet i forhold til de risikovægtede poster: udlån, garantier og nedskrivninger.

Udlån og udlånsvæksten giver et overblik over pengeinstituttets indtjeningsgrundlag. Udlån i balancen er nettoudlån, dvs. udlån, fratrukket den del af udlånet, som er nedskrevet. I udlån ser vi også på udlån i forhold til forskellige brancher, så som privat og erhverv og herunder eksempelvis ejendomseksponering.

Udlån i forhold til egenkapitalen udtrykker, hvor meget forretning der igangsættes for de penge, som ejerne har investeret og udtrykkes ved:

$\text{Udlån i forhold til egenkapital} = \frac{\text{Udlån}}{\text{Egenkapital}}$

I analysen af de udvalgte pengeinstitutter, vil vi kommentere på fordeling i forhold til brancher og vil i den sammenhæng henvise til det gennemsnitlige branchetal i pct. for pengeinstitutter i gruppe 3. I Finanstilsynets redegørelse til Dronninglund Sparekasse, dateret 08.07.2014, oplyses, at den gennemsnitlige fordelingen i gruppe 3 svarer til 51 % erhverv og 49 % privat i 2013. (Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2014, 2014). Vi vil henvise til dette i vores analyse af de enkelte pengeinstitutter.

Vi vil kommentere på pengeinstitutternes ejendomseksponering, som Finanstilsynet jo også er særligt på vagt overfor (se herom i afsnit 2.2.1 om politiske forhold), fordi det typisk er iblandt erhvervskunder, der investere i ejendomme, at pengeinstitutterne har lidt tab. I en kortlægning af pengeinstitutternes tab i Finansforbundets økonomiske ugebrev, udråbes erhvervsejendomme som den væsentligste årsag til pengeinstitutternes tab (Finansforbundet, Aktuelt, Nyhedsbrev 18032013, 2014). I redegørelsen til Dronninglund Sparekasse, som vi refererer til overfor, oplyses, at gennemsnitsejendomseksponeringen i gruppe 3 pengeinstitutter svarer til 11,6 %. Vi vil henvise til dette i vores analyse.

I forbindelse med nedskrivninger, vil vi sammenligne de udvalgte pengeinstitutters nedskrivninger med gennemsnittet for andre pengeinstitutter i samme gruppe. Ud fra Finanstilsynets nøgletalsanalyse, som er tilgængelig på Finanstilsynets hjemmeside, har vi fundet frem til gennemsnitsnedskrivningsprocenten for pengeinstitutter i gruppe 3 for årene 2009-2013. Disse er gengivet i nedenstående tabel:

Årets nedskrivninger	2009	2010	2011	2012	2013
Gruppe 3	4,27	2,14	2,15	2,68	1,93

Tabel 9 Gennemsnitsnedskrivningsprocent for pengeinstitutter i gruppe 3 (Finanstilsynet, Statistik, nøgletal og analyser, 2014)

Gennemsnitsnedskrivningsprocenten for gruppe 3 pengeinstitutter er 4,27 % i 2009 og nede på 1,93 % i 2013. Gruppe 3 nedskrivningerne vil blive brugt som sammenligningsgrundlag i analysen, fordi de udvalgte pengeinstitutter tilhører gruppe 3.

Årets nettoindtjening er interessant, da det er igennem renter og gebyrer, at pengeinstitutter har deres primære indtægt, som skal være med til at dække de omkostninger, pengeinstituttet har. I forhold til renter, er det renter af udlån, som ikke er nedskrevet. Renter fra nedskrivninger fratrækkes således renteindtægterne i resultatopgørelsen.

Årets resultat viser, hvordan pengeinstituttet har klaret sig i året. Vi har valgt tallet før skat. Vi kunne lige så godt have valgt at vise årets resultat efter skat, men da banker kan have udskudt skat o.a., mener vi, at resultat før skat er mere sammenligneligt bankerne imellem.

Pengeinstituttets **balancesum** udtrykker, hvor stor bankens omsætning er.

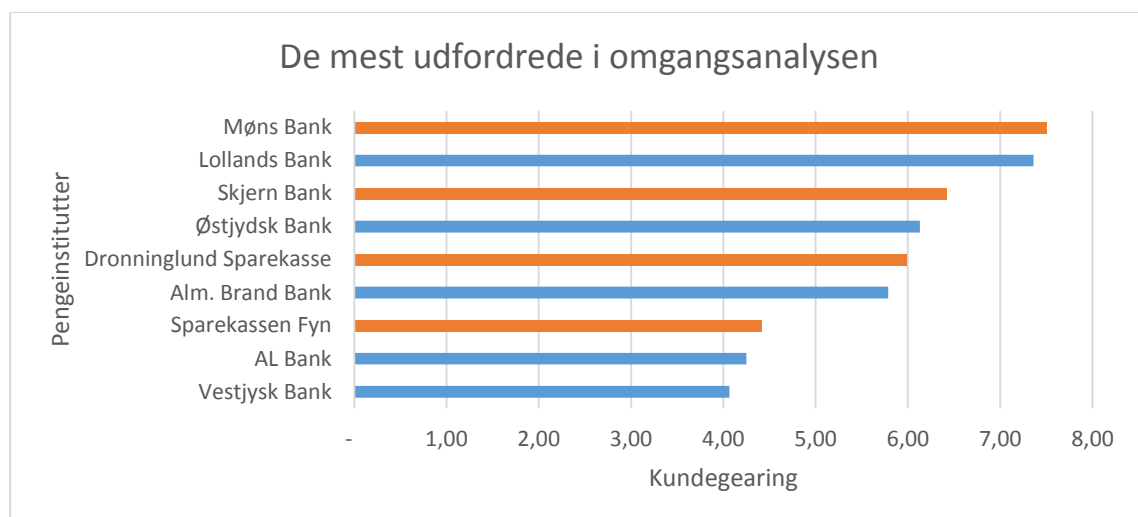
Solvensprocenten fortæller hvor solidt pengeinstituttet er, og skal til enhver tid være mindst 8 %.

$$\text{Solvensprocent} = \frac{\text{Basiskapital}}{\text{Risikovægtede aktiver}} \times 100$$

Egenkapitalforrentning før skat viser periodens resultat før skat i procent af gennemsnitlig egenkapital. Den gennemsnitlige egenkapital er beregnet som et simpelt gennemsnit af primo og ultimo egenkapital. Formlen er:

$$\text{Egenkapitalforrentning før skat} = \frac{\text{Resultat før skat}}{\text{Egenkapital}} \times 100$$

De 9 mest udfordrede pengeinstitutter i analysen er illustreret i nedenstående figur:

Figur 22 De mest udfordrede i omgangsanalysen. De røde bliver behandlet i dette kapitel.

De 4 pengeinstitutter, som vi udvalgte i forrige kapitel er: Møns Bank, Skjern Bank, Dronninglund Sparekasse og Sparekassen Fyn. Disse fire vil i dette kapitel blive behandlet i samme rækkefølge. I bilag 2-5 findes en samlet oversigt over regnskabstal, nøgletal og de udspecificerede noter der omhandler nedskrivninger for de udvalgte pengeinstitutter. Tallene stammer fra pengeinstitutterne årsrapporter og Finanstilsynets nøgletalsanalyseark.

5.1 Møns Bank

Som beskrevet i kapitel 4 er Møns Bank det mest udfordret pengeinstitut i omgangsanalysen med en kundegearing på 7,5. I samme kapitel vises det, at kundegearingen og nedskrivningsprocenten følges ad, og at det kunne se ud som om, der rent faktisk er en sammenhæng imellem kundegearingen og de nedskrivninger banken foretager i slutningen af perioden.

5.1.1 Finanstilsynet

Finanstilsynet har været på inspektion i Møns Bank i november 2013.

Af redegørelsen fremgår, at Finanstilsynet har gennemgået 251 engagementer - 47 % - af det samlede udlån i Møns Bank, hvor tilsynet har fundet yderligere nedskrivninger for 28,4 mio. kr. hvoraf 12,8 mio. kr. stammer fra de store engagementer og størstedelen stammer fra et enkelt engagement.

Som det fremgår af bankens ledelsesberetning for 2013, side 10 (Møns Bank, Nyheder, Pressemeddelelse - Årsrapport 2013, 2014) var tilsynets besøg årsagen til, at nedskrivningerne i 2013 blev væsentligt højere. Den primære årsag til de yderligere

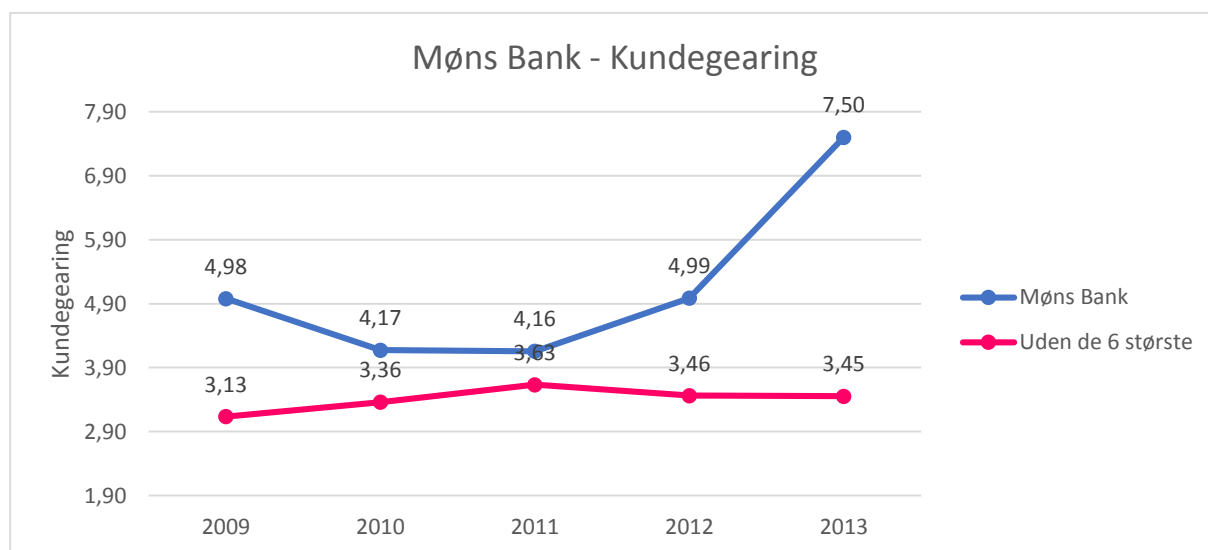
nedskrivninger mener banken selv – iflg. Årsrapporten – dels kan tilskrives fusionen med Kongsted Sparekasse og det faktum, at et enkelt engagement, som tilsynet vurderet anderledes end banken, alene har stor betydning for nedskrivningerne.

Finanstilsynet konstaterer, at andelen af svage engagementer blandt de store, er relativt lav i forhold til andre pengeinstitutter af samme størrelse. Derimod fremgår det af Finanstilsynets redegørelse, at Møns Bank har en stor andel af privatkunder, der viser svaghedstegn eller hvor der er konstateret OIV, og at andelen af privatkunder med svaghedstegn er væsentligt højere i Møns Bank end i sammenlignelige institutter (Finanstilsynets redegørelser, 2014).

5.1.2 Hvem omgås Møns Bank?

I vores omgangsanalyse viser vi, at Møns Bank er det pengeinstitut, med de højest gearede kunder i 2013. Kundegearingen for 2013 er på 7,5 i forhold til gennemsnittet for alle uden de 6 største på 3,45.

Når vi ser på udviklingen af de kunder, der har oplyst, at de anvender Møns Bank, kan vi konstatere, at gearingen stiger år for år fra 2011 og fremefter, jf. nedenstående figur.

Figur 23 Kundegearing Møns Bank i forhold til gennemsnittet for alle uden de 6 største

I 2011 er der ikke så stor forskel på kundegearingen i Møns Banks kunder i forhold til gennemsnittet, men allerede i 2012 ses en markant forskel, da kundegearingen i Møns Bank er 44 % $(1,53/3,45)$ højere end gennemsnittet. I 2013 er gearingen for kunderne i Møns Bank 117 % højere end gennemsnittet. $(7,5-3,45)/3,45$.

Kundegearingen i Møns Bank er meget høj i forhold til gennemsnittet og derfor kan vi konstatere, at Møns Bank vælger at omgås kunder med større risici end andre.

Det interessante i forhold til dette er, at Finanstilsynet i deres redegørelse efter deres besøg i Møns Bank påpeger, at deres privatkunder viser svaghedstegn. Når dette sættes i forhold til, at deres erhvervskunder med en egenkapital mellem 1 og 40 mio. kr. og i normal drift også har en stigende gearing, kan det tyde på, at Møns Bank omgås kunder med en meget høj risiko – både private og erhvervskunder.

Gearing i forhold til selskabsform

I nedenstående tabel ser vi kundegearingen i forhold til selskabsform og %-andel af observationer for ApS.

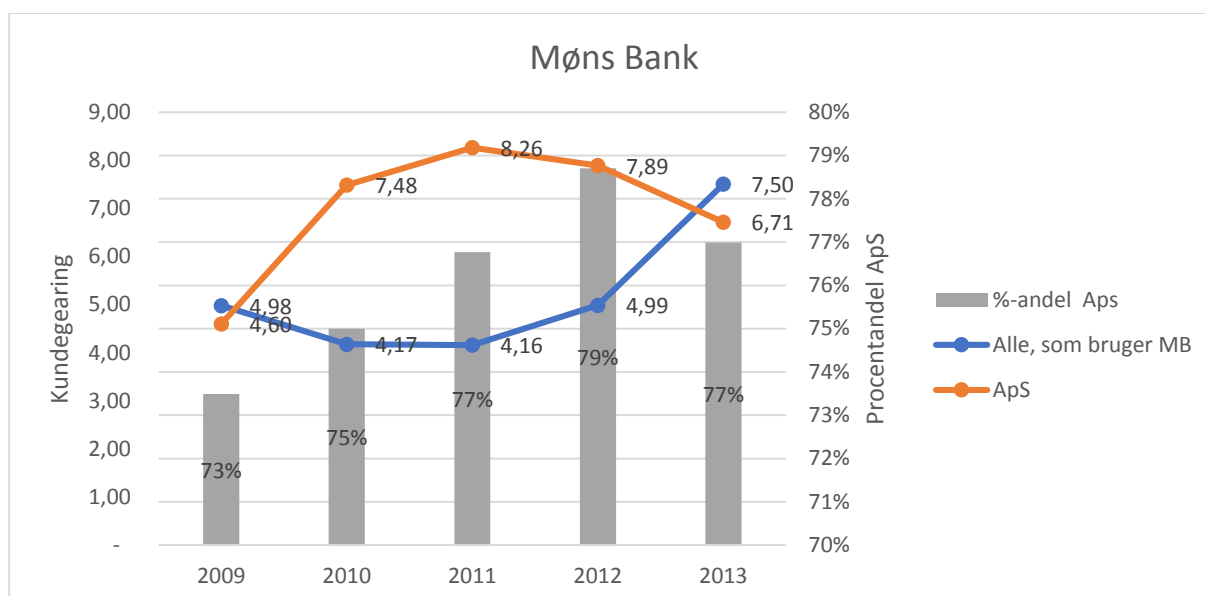
Møns Bank - Kundegearing			
År	Alle	ApS	%-andel Aps
2009	4,98	6,69	73%
2010	4,17	4,69	75%
2011	4,16	4,91	77%
2012	4,99	5,06	79%
2013	7,50	6,17	77%

Tabel 10 Gearing i forhold til selskabsform og %-andel af ApS ud fra antal observationer

Når vi ser på kundegearingen i forhold til selskabsform, kan vi konstatere, at antal observationer af selskabsformen ApS ligger fra 73 % i 2009 til 79 % i 2012 og falder til 77 % i 2013.

Antal observationer af A/S er meget få – 22-24 observationer – og derfor viser vi ikke kundegearing for selskabsformen A/S.

I nedenstående figur illustrerer vi andel ApS og kundegearing for ApS sammenlignet med gearing for alle kunder i omgangsanalysen, som oplyser, at de anvender Møns Bank.

Figur 24 Møns Bank kundegearing i forhold til selskabsform og andel ApS og A/S i % ud fra antal observationer

Ud fra ovenstående figur, ser vi, at kundegearingen for ApS er meget højere end for alle kunder i omgangsanalysen, der oplyser Møns Bank som bankforbindelse. Dog kan vi se, at for 2009 og 2013 er kundegearing for Møns Banks ApS' kunder lavere end alle, der oplyser Møns Bank, hvilket alene skyldes én A/S-kunde.

Møns Bank oplyser i deres ledelsesberetning for 2013, side 6, at de henvender sig til mindre og mellemstore erhvervsvirksomheder, hvilket stemmer godt overens med vores omgangsanalyse, hvor antallet af observationer med selskabsform A/S er meget lavt.

5.1.3 Nedskrivninger

I nedenstående tabel viser vi nedskrivninger for Møns Bank i tal og procent for de respektive år.

Nedskrivninger i Møns Bank	2009	2010	2011	2012	2013
Nedskrivninger - udlån og tilgodeh. i 1.000 kr	20.446	17.177	43.346	33.428	75.280
Årets nedskrivningsprocent	1,40	1,30	2,80	2,10	4,70
Akkumuleret nedskrivningsprocent	2,40	3,10	4,70	5,50	8,80
Nedskrevet og hensat i alt ultimo i 1.000 kr.	36.704	46.547	72.206	84.770	142.062
Gennemsnit for Gruppe 3 nedskr.pct.	4,27	2,14	2,15	2,68	1,93

Tabel 11 Nedskrivninger i Møns Bank. Data i ovenstående tabel er hentet fra bankens årsrapporter og Finanstilsynets nøgletalsdatabase.

Når vi ser på Møns Banks nedskrivninger, ser vi, at de stiger meget i perioden fra 2009 til 2013. I 2010 har Møns Bank de laveste nedskrivninger på omkring 17 mio. kr. mens nedskrivningerne i 2013 er helt oppe på 75 mio. kr.

I 2011 er nedskrivningerne større end i 2012, hvor banken opkøbte Fanefjord Sparekasse. I deres årsrapport fra 2011, side 5, oplyser de, at den store nedskrivning skyldes de svære

samfundsøkonomiske forhold, der gør sig gældende både inden for privat- og erhvervskunder (Møns Bank, Regnskaber, 2011, 2014).

I 2012 overtages Fanefjord Sparekasse. Nedskrivningerne i 2012 er på godt 43 mio. kr. Årsagen er den samme som for 2011 med de svære samfundsøkonomiske forhold, men hertil kommer, at Finanstilsynet i løbet af året har skærpet regelsættet for, hvornår og hvordan nedskrivninger skal foretages i bankernes regnskaber (Møns Bank, Regnskaber, 2012, 2014).

I 2013 har Møns Bank overtaget Kongsted Sparekasse. Nedskrivningerne er på omkring 75 mio. kr. og på langt det højeste niveau for hele analyseperioden. I årsrapporten for 2013 skriver ledelsen, at de store nedskrivninger i langt højere grad skyldes privatkundernes forværrede økonomiske situation i forhold til tidligere (Møns Bank, Regnskaber, 2013, 2014). Det fremgår af bankens årsrapport, at privatkundemassen er steget meget fra 2012 til 2013, hvor banken overtager kunderne fra Kongsted Sparekasse (mere herom i afsnit 5.1.4 Udlån).

Når vi ser på den akkumulerede nedskrivningsprocent, er den steget igennem hele analyseperioden. I 2009 er den på 2,4 % og er steget til 8,8 % i 2013 og er således næsten 4 gange så høj som i 2009.

I note 13 i årsrapporten ser vi de samlede nedskrivninger for Møns Bank, både for 2012 og 2013. Noten er gengivet i bilag 2.

Samlet set, har Møns Bank nedskrevet godt 142 mio. kr. i forhold til godt 84 mio. kr. i 2012. I noten kan man se, at det særlig er under individuelle nedskrivninger henholdsvis værdiregulering i årets løb, der er steget fra 50 mio. kr. til 73,5 mio. kr. De gruppevise nedskrivninger stiger også meget, fra 796 tkr. til 13,9 mio. kr.

5.1.4 Udlån

Når vi ser på udviklingen i udlånet, ser vi, at det er steget fra 897 mio. kr. i 2009 til godt 1 mia. kr. i 2013.

Udlån i Møns Bank	2009	2010	2011	2012	2013
Udlån i 1.000 kr.	897.574	965.583	954.730	997.121	1.025.299
Årets udlånsvækst i pct.	-1,00	7,60	-1,10	4,40	2,80
Udlån ifht. Egenkapital i pct.	3,60	3,80	3,90	3,90	4,20
Udlån til erhverv i pct.	62	64	62	63	56
Udlån til privat i pct.	38	35	35	36	44
Gennemsnit udlånsvækst Gruppe 3	-9,51	-1,61	-2,48	-5,15	-0,22

Tabel 12 Udlån i Møns Bank. Data i ovenstående tabel er hentet fra bankens årsrapporter og Finanstilsynets nøgletalsdatabase

Stigningen i udlånet de sidste par år skyldes, at Møns Bank har overtaget Fanefjord - og Kongsted Sparekasse. Uden disse overtagelser, ville banken have et fald i udlån. Det fremgår af bankens ledelsesberetning for 2010, at væksten skyldes primært en mere effektiv ekspedition af realkreditudbetalinger og ikke, at de har lånt flere penge ud.

Når vi sammenligner bankens udlånsudvikling med gennemsnittet for gruppe 3 institutter, kan vi konstatere, at Møns Bank har en meget fin udvikling. Gennemsnittet for gruppe 3 viser en negativ udvikling i alle årene, mens Møns Bank viser en positiv udvikling både i 2010, 2012 og 2013 og de år, hvor udviklingen er negativ, er den væsentlig bedre end gennemsnittet for gruppe 3 institutter.

Udlån i henhold til egenkapitalen er rimelig stabil på 3,6 til 3,9, men stiger til 4,2 i 2013, hvor udlånet vokser forholdsvis meget.

Når vi ser på sammensætningen af bankens engagementer, ser vi, at der sker en forskydning i forholdet mellem erhverv og privat. I 2009 var forholdet 62 % til erhverv og 38 % til privat, men i 2013, hvor banken har overtaget Fanefjord og Kongsted er forholdet forskudt således, at 56 % er til erhverv, mens 44 % er til private. Når vi sætter dette i forhold til gennemsnittet for alle pengeinstitutter i gruppe 3, hvor fordelingen er 51 % til erhverv og 49 % til privat i 2013, kan man konstatere, at deres fordeling ligger rimelig tæt på gennemsnittet.

Spredningen i Møns Banks portefølje i henhold til private og erhverv i 2013 fremgår af bankens årsrapport, side 51, note 16. Fordelingen er vist i nedenstående tabel:

Udlån fordelt på branche		% af samlet
Erhverv, herunder		56
	Landbrug	9
	Industri og råstofudvinding	1
	Bygge og anlæg	5
	Handel	7
	Transport , hoteller og resturanter	6
	Information og kommunikation	1
	Finansiering og forsikring	5
	Fast ejendom	14
	Øvrige erhverv	8
Privat		44
Ialt		100

Tabel 13 Branchefordeling – udlån og garantidebitorer fordelt på brancher i % ultimo 2013

Som vi kan se i ovenstående tabel, er ejendomseksponeringen på 14 % hvilket er højere end gennemsnittet for gruppe 3, som ligger på 11,6 %. Derudover ser vi, at der er en stor spredning over alle brancher og der er ingen branche, der er overrepræsenteret.

5.1.5 Andre nøgletal

Andre nøgletal for Møns Bank	2009	2010	2011	2012	2013
Indtjening (nettorenter og gebyrer)	85.808	90.152	91.724	108.887	123.286
Årets resultat før skat	16.637	6.689	-13.835	7.936	-23.176
Balancesum (1.000)	1.411.768	1.406.745	1.468.386	1.686.965	1.917.676
Solvensprocent	21,80	21,20	17,70	16,00	12,80
Egenkapitalforrentning før skat	6,80	2,60	-5,50	3,20	-9,20

Tabel 14 Udvalgte nøgletal for Møns Bank. Data i ovenstående tabel er hentet fra bankens årsrapporter og Finanstilsynets nøgletalsdatabase

Møn Banks indtjening har været stigende i hele perioden. I 2009 var indtjeningen på godt 85 mio. kr. og er på 123 mio. kr. i 2013. Når man sammenholder udviklingen i nettoindtjeningen, som er stigende med udviklingen i gearingen i omgangsanalysen, kunne det tyde på, at Møns Bank tager sig betalt for den større risiko, som banken påtager sig.

Årets resultat før skat svinger meget i perioden fra 16 mio. kr. i 2009 til et tab på 13 mio. kr. i 2011, hvilket ikke skyldes fald i indtjening siden 2010, men derimod højere nedskrivninger. I 2012 har banken igen et positivt resultat på knap 8 mio. kr. og i 2013 er tab på 23 mio. kr. Det store tab i 2013 skyldes primært de store nedskrivninger, som banken har i 2013.

Balancesummen for Møns Bank stiger igennem perioden og går fra omkring 1,4 mia. kr. i 2009 til 1,9 mia. kr. i 2013. De store stigninger i balancen i 2012 og 2013 skyldes købet af Fanefjord og Kongsted Sparekasse.

Bankens solvens svinger rimelig meget. Den er højest i 2009, på 21,8 % og lavest i 2013, hvor den ligger på 12,8 %. Banken har opgjort sit solvensbehov til 9,7 % i 2013. Deres solvens ligger således kun 3,1 %-point højere end behovet.

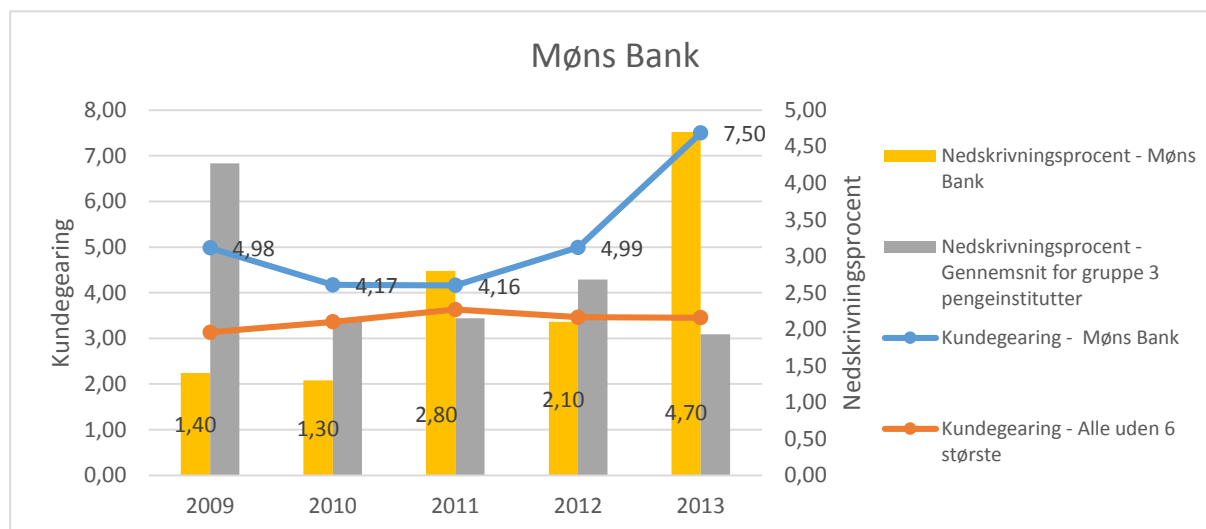
Egenkapitalforrentningen før skat har været oppe på 6,8 % i 2009, men er nede på -9,2 % i 2013. Egenkapitalforrentningen svinger meget i perioden hvilket primært igen skyldes nedskrivningerne.

5.1.6 Sammenhæng imellem kundegearing og nedskrivninger

Udviklingen i kundegearingen i Møns Bank i forhold til alle uden de 6 største sammenholdt med nedskrivningsprocenten i Møns Bank i forhold til gennemsnittet for gruppe 3 pengeinstitutter, er vist i nedenstående figur. Heraf fremgår det, at kundegearingen er større for Møns Bank end gennemsnittet og at nedskrivningsprocenten er højere end gennemsnittet i

2011 og 2013. I årene 2009, 2010 og 2012 er nedskrivningsprocenten for Møns Bank lavere end gennemsnittet.

Figur 25 Møns Bank – Kundegearing sammenlignet med alle uden de 6 største og Nedskrivningsprocent sammenlignet med gennemsnitlig nedskrivningsprocent for gruppe 3 pengeinstitutter. Nedskrivningsprocent er illustreret på højre akse, mens gearing er illustreret på venstre akse.

I 2011 er gearingen den laveste i hele analyseperioden, mens nedskrivningsprocenten er det næsthøjeste i hele perioden. I 2013 er kundegearingen meget høj og banken har en høj nedskrivningsprocent. Dette kunne tyde på, at der er en sammenhæng imellem nedskrivninger og kundegearing, men hvorfor er nedskrivningen så ikke høj i 2011, hvor kundegearingen er steget? Var der en sammenhæng, burde nedskrivningsprocenten være højere i 2012. Samtidig ved vi, at stigningen i nedskrivningsprocenten i 2013 primært skyldes forringede privatkunder, mens stigningen i kundegearingen i 2013 jo er målt på erhvervskunder.

Da vi jf. afsnit 4.1 om tidsforskydning antager, at nedskrivningen ikke følger kunder simultant, men er forsinket 1 år, kunne man tro, at en høj kundegearing i 2009 ville forårsage en høj nedskrivning i 2010 osv. Ud fra ovenstående figur ser der ikke ud til at være den sammenhæng. Bortset fra, at man måske kan se en sammenhæng i stigningen i kundegearing i 2012 med en stigning i nedskrivningsprocenten i 2013, men ud fra analyseperioden kan man ikke konstatere, at der er en sammenhæng imellem kundernes gearing i omgangsanalysen og de nedskrivninger, som Møns Bank rent faktisk har.

I 2013 har Finanstilsynet været på inspektion hos Møns Bank og derfor kunne det tyde på, at den store nedskrivning i 2013 er kendetegnet ved, at de har fået påbud om at nedskrive

yderligere 28 mio. kr. Uden dette påbud ville nedskrivningerne ligge på omkring. 47 mio. kr. i forhold til 75 mio. kr. og ville således ligge på nogenlunde samme niveau som i 2011.

5.1.7 Sammenfatning – Møns Bank

I vores omgangsanalyse har vi konstateret, at Møns Banks kunder har en forholdsvis høj gearing, men specielt høj i 2013, hvor den er på 7,5 i forhold til gennemsnittet for alle uden de 6 største på 3,45. Omgangsanalysen viser også, at Møns Bank har flere kunder med selskabsformen ApS end A/S og at gearingen for ApS-kunderne har en generelt højere gearing end alle bankens kunder i omgangsanalysen.

Nedskrivningerne ligger på et rimelig lavt niveau, dog er de ret høje i 2011, hvor tilsynet skærper reglerne for nedskrivninger og i 2013, hvor banken bliver inspiceret af Finanstilsynet og får påbud om at nedskrive for yderligere 28 mio. kr.

Bankens udlån vokser, men ikke pga. vækst i egen kundeportefølje, men pga. opkøb af Fanefjord Sparekasse og Kongsted Sparekasse. Møns Banks udlånsfordeling svarer rimeligt godt til gennemsnittet af bankerne i gruppe 3, med 44 % privat og 56 % erhverv i 2013.

I vores analyse af Møns Bank kan vi konstatere, at Møns Bank har forbedret sin nettoindtjening i perioden, men at dette ikke har givet anledning til et forbedret resultat for alle årene, da nedskrivningerne ”spiser” en stor del af de ekstra indtægter i banken. Dog kunne det tyde på, at Møns Bank forstår at sætte prisen i forhold til den risiko, som de påtager sig, da vi ser en stigning i nettoindtjeningen samtidig med at vi ser en stigning i kundegearingen i omgangsanalysen.

Umiddelbart kan man ikke se nogen sammenhæng imellem Møns Banks nedskrivninger og kundegearingen. For de kunder, som banken omgås i 2013 kunne man sige, at man ser en sammenhæng, men nedskrivning i 2013 skyldes, at Finanstilsynet har påbudt banken at nedskrive yderligere 28,4 mio. kr. og er således uden sammenhæng til den høje kundegearing.

Samlet er det vores oplevelse, at Møns Bank er udfordret på flere parametre end kundegearingen, og særligt ser de ud til at være udfordret af faldende solvens, negativ egenkapitalforrentning og et negativt resultat for året.

5.2 Skjern Bank

Skjern Bank er det pengeinstitut, hvis kundegearing rangerer dem som nr. 3 i omgangsanalysens mest udfordrede pengeinstitutter med en kundegearing på 6,42 i 2013.

Sammenhænge til nedskrivningerne er for Skjern Bank svær at se, idet nedskrivningerne nærmest falder i takt med at kundegearingen stiger.

5.2.1 Finanstilsynet

Skjern Bank har haft besøg af Finanstilsynet i 2011, 2012 og i 2013.

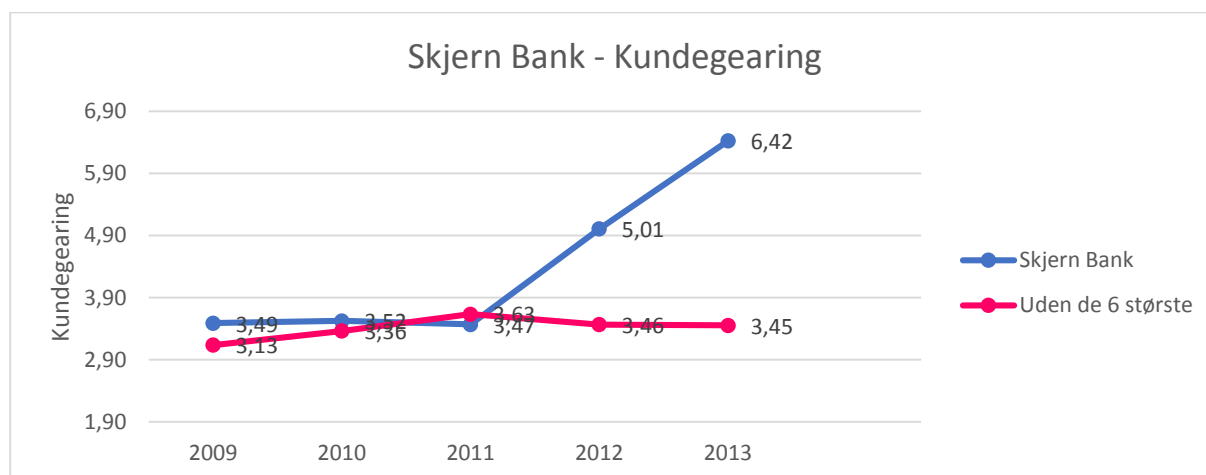
I 2013 foretog Finanstilsynet inspektion af Skjern Banks fjernkundefilial. Finanstilsynet gennemgik 71 udlånsengagementer og kom frem til, at Skjern Bank skulle nedskrive yderligere 3 mio. kr. for denne filial. (Skjern Bank, Tilsynsrapport 2013, 2014).

I 2012 foretog finanstilsynet en ordinær undersøgelse af Skjern Bank. De gennemgik de 60 største engagementer men pålagde ikke banken yderligere nedskrivninger

I 2011 havde Finanstilsynet bemærkninger til bankens ejendomseksponering og eksponering i landbrug. Finanstilsynet vurderede dog, at Skjern Bank beregner nedskrivninger i henhold til de nye skærpede regler der er under implementering på det tidspunkt (Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2012, 2014).

5.2.2 Hvem omgås Skjern Bank?

I omgangsanalysen har vi konstateret, at kunderne, der oplyser, at de bruger Skjern Bank ligger på en tredjeplads blandt de mest gearede. Det er kun Møns Banks og Lollands Banks kunder, der har en højere gearing i 2013. Den gennemsnitlige gearing for Skjern Banks kunder i 2013 er på 6,42 og er steget med 84 % siden 2009, jf. omgangsanalysen, bilag I, side 30.

Figur 26 Kundegearing for Skjern Banks kunder sammenlignet med alle uden de 6 største

Når vi ser på udviklingen i gearingen for Skjern Banks kunder i perioden 2009 til 2013, ser vi, at i 2009 til og med 2011 ligger gearingen på nogenlunde samme niveau som for

gennemsnittet af alle uden de 6 største. Men i 2012 stiger gearingen markant for Skjern Banks kunder til 5,01 og stigningen fortsætter helt op til 6,42 i 2013. Gearingen er næsten fordoblet fra 2011 til 2013, hvilket vi oplever som en meget markant vækst i gearingstallet.

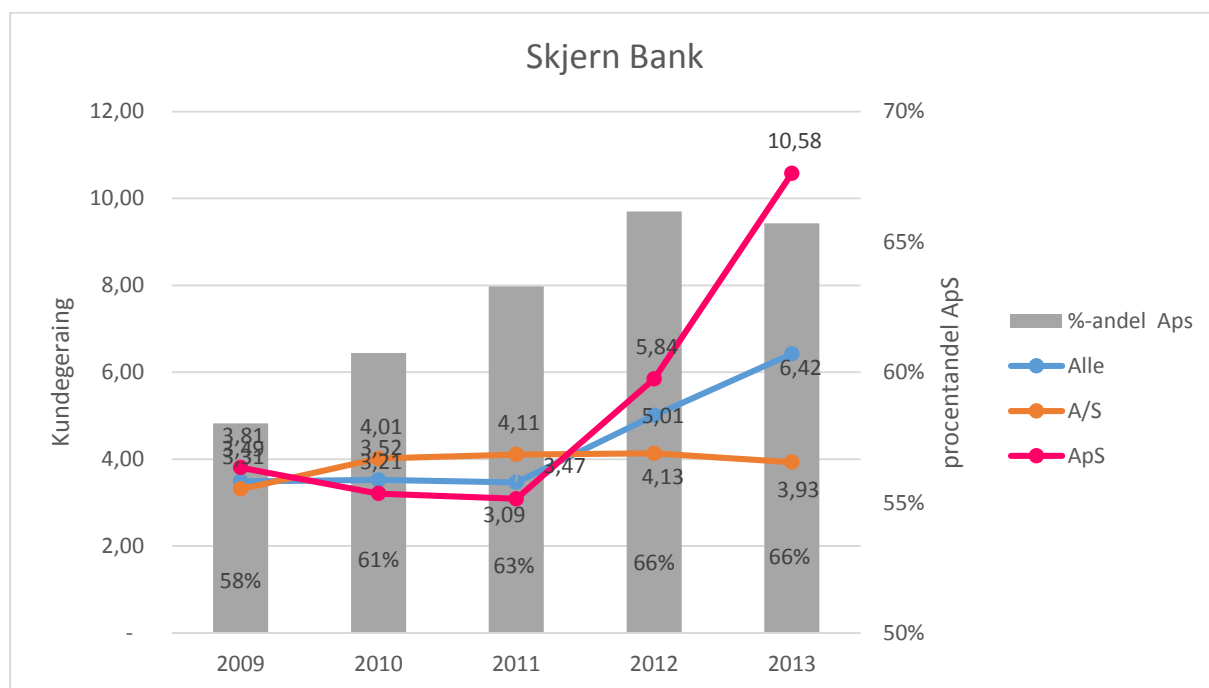
Ser man på antal observationer for Skjern Bank, som i nedenstående tabel, ses det, at flere og flere kunder oplyser, at de bruger Skjern Bank. I 2009 var der 143 kunder i vores udvalgte analyse, men i 2013 er der 210 kunder. Banken har både tilgang af erhvervskunder i selskabsformen A/S og ApS.

Skjern Bank - Antal observationer			
År	Alle	A/S	ApS
2009	143	56	83
2010	163	64	99
2011	188	69	119
2012	201	68	133
2013	210	72	138

Tabel 15 Antal observationer i forhold til selskabsform

Gearing i forhold til selskabsform

Nedenstående figur viser gearingen i forhold til selskabsform og viser andelen af ApS'er, der indgår i undersøgelsen.

Figur 27 Kundegearing i forhold til selskabsform og andelen af ApS i forhold til A/S i antal observationer

Som figuren klart demonstrerer, er det kunder med selskabsformen ApS, der har en stor stigning i gearingen, mens A/S-kunderne har et rimelig konstant gearingsniveau.

Skjern Bank - Kundegearing og procentandel ApS				
År	Alle	A/S	ApS	%-andel Aps
2009	3,49	3,31	3,81	58%
2010	3,52	4,01	3,21	61%
2011	3,47	4,11	3,09	63%
2012	5,01	4,13	5,84	66%
2013	6,42	3,93	10,58	66%

Tabel 16 Kundegearing i forhold til selskabsform og %-andel observationer i forhold til selskabsform

Gearingstallet er steget for alle til 6,42 i 2013, mens det ligger nede på 3,93 for kunder med selskabsformen A/S og helt oppe på 10,58 for kunder med selskabsformen ApS.

Skjern Bank har en fordeling af ApS og A/S kunder, der ligger på niveau med andre banker i samme størrelse, men andelen af ApS'er stiger forholdsvis meget fra at udgøre 58 % i 2009 til at udgøre 66 % i 2012 og 2013, hvor kundegearingen også stiger meget. Gearingen for ApS for både 2010 og 2011 er lavere end for selskabsformen A/S. Umiddelbart kunne denne udvikling således tyde på, at de nye kunder, Skjern Bank har fået i 2012, er årsagen til stigningen i gearingen for ApS.

5.2.3 Nedskrivninger

Nedskrivninger i Skjern Bank	2009	2010	2011	2012	2013
Nedskrivninger - udlån og tilgodeh. i 1.000 kr	207.868	62.831	52.181	69.204	67.073
Årets nedskrivningsprocent	4,70	1,90	1,20	1,60	1,50
Akkumuleret nedskrivningsprocent	6,40	6,40	6,80	5,80	5,40
Nedskrevet og hensat i alt ultimo i 1.000 kr.	282.075	277.707	289.699	236.395	243.136
Gennemsnit for Gruppe 3 nedskr.pct.	4,27	2,14	2,15	2,68	1,93

Tabel 17 Nedskrivninger i Skjern Bank. Data i ovenstående tabel er hentet fra bankens årsrapporter og Finanstilsynets nøgletalsdatabase

Nedskrivningen ligger i 2013 på 67 mio. kr. og svarer til en nedskrivningsprocent på 1,5 %. For årene 2010 til 2013 ligger nedskrivningsprocenten og nedskrivningerne i kroner på samme niveau, mens de i 2009 var oppe på næsten 208 mio. kr. Sammenligner man nedskrivningerne for Skjern Bank med gennemsnittet for gruppe 3, ses det at nedskrivningsprocenten ligger under gennemsnittet for alle år bort set fra 2009.

Skjern Bank skriver i deres årsrapport for 2013, side 6, at de anser nedskrivningerne for høje, og at det primært skyldes de gruppevise nedskrivninger, som er statistisk beregnet ud fra samfundsmæssige forhold. Derudover udtaler ledelsen, at flere svage engagementer har udviklet sig negativt i 2013.

Bankens egen oplevelse af nedskrivningerne er bemærkelsesværdig. Tilbage i 2009 udtalte ledelsen i bankens årsrapport, side 3 at: ”Nedskrivningerne har siden finanskrisens start været ganske betydelige, men hvor disse i 2008 og i første halvår af 2009 havde karakter af umiddelbare tab, er det over det seneste halve års tid tendensen, at nedskrivningerne mere har karakter af hensættelser”. Af de 208 mio. kr. som er nedskrevet, er 29 mio. kr. konstateret tab i 2009. Hvor stor en andel af nedskrivningerne der efterfølgende er tilbageført kan vi kun gætte på, men det er bemærkelsesværdigt, at nedskrivningerne allerede i 2010 er nede på et langt lavere niveau, hvor de stadig holdes.

Ser man på de akkumulerede nedskrivninger og på den akkumulerede nedskrivningsprocent, kan man se at i 2011 ligger de akkumulerede nedskrivninger på sit højeste niveau – knap 290 mio. kr., svarende til en akkumuleret nedskrivningsprocent på 6,8. I 2013 er de akkumulerede nedskrivninger på det laveste niveau i analyseperioden på 243 mio. kr. svarende til en akkumuleret nedskrivningsprocent på 5,4 %. Samlet er nedskrivningen i 2013 dog højere end for 2011, men den akkumulerede nedskrivningsprocent er lavere, da udlånet er vokset.

I note 13 i årsrapporten ser vi de samlede nedskrivninger for Skjern Bank, både for 2012 og 2013. Disse er gengivet i bilag 3.

I alt har Skjern Bank nedskrevet godt 243 mio. kr. i forhold til godt 236 mio. kr. i 2012. De individuelle nedskrivninger falder med godt 12 mio. kr. fra 2012 til 2013, mens de gruppevis nedskrivninger, stiger med godt 8 mio. kr. fra 2012 til 2013. Dette må alt i alt betragtes som en positiv udvikling i nedskrivningerne.

5.2.4 Udlån

Udlån i Skjern Bank	2009	2010	2011	2012	2013
Udlån i 1.000 kr.	3.677.046	3.623.212	3.526.544	3.498.499	3.647.129
Årets udlånsvækst i pct.	-2,50	-1,50	-2,70	-0,80	4,10
Udlån ifht. Egenkapital i pct.	9,80	9,40	9,30	6,40	6,40
Udlån til erhverv i pct.	66	68	69	68	68
Udlån til privat i pct.	32	30	30	30	30
Gennemsnit udlånsvækst Gruppe 3	-9,51	-1,61	-2,48	-5,15	-0,22

Tabel 18 Udlån i Skjern Bank. Data i ovenstående tabel er hentet fra bankens årsrapporter og Finanstilsynets nøgletalsdatabase

Skjern Banks udvikling i udlån falder, og deres udlån er faldet i perioden fra 2009 til 2012, men stiger fra 2012 til 2013, fra ca. 3,5 mia. kr. til 3,6 mia. kr. – udviklingen svarer til en

stigning på 4,10 %. I forhold til udviklingen for gruppe 3 pengeinstitutter, har Skjern Bank en lidt ”pænere” udvikling set over hele perioden, om end de har et større fald i udlån i 2011.

Bankens udlån i forhold til egenkapital er forbedret for analyseperioden fra 9,8 i 2009 til 6,4 i 2012 og 2013.

Udlånet er meget stabilt fordelt med omkring 68 % til erhverv og omkring 30 % i private. De resterende 2-3 % er udlån til offentlige myndigheder.

Det fremgår af bankens årsrapport, at deres udlånsfordeling for 2013 er som i nedenstående tabel:

Udlån fordelt på branche	% af samlet
Erhverv, herunder...	67,60
Landbrug	12,20
Industri og råstofindvinding	5,30
Energiforsyning	5,50
Bygge- og anlæg	5,50
Handel	8,40
Transport, hoteller og resauranter	1,80
Information og kommunikation	0,20
Finansiering og forsikring	7,70
Fast ejendom	15,50
Øvrige erhverv	4,10
Private	30,00
Ialt	97,60

Tabel 19 Udlån fordelt på branche i 2013 for Skjern Bank

Hvis man sammenligner udlån til erhverv med gennemsnittet i gruppe 3, hvor udlån til erhverv er på 51 %, kan man konstatere, at Skjern Banks eksponering til erhverv ligger godt 16 %-point over gennemsnittet. Eksponering til fast ejendom ligger på 15,5% i forhold til gennemsnittet i gruppe 3 på 11,6 %. Udlån til landbrug er ret højt for Skjern Bank og ligger på 12,2 %. Stigningen i udlånet i 2013 er ifølge årsrapporten jævnt fordelt over brancher, og er primært ydet til nye kunder i nærområdet.

5.2.5 Andre nøgletal

Andre nøgletal for Skjern Bank	2009	2010	2011	2012	2013
Indtjening (nettoerter og gebyrer)	217.990	208.827	214.058	213.716	230.597
Årets resultat før skat	-119.289	4.183	10.692	12.272	36.175
Balancesum (1.000)	4.988.301	5.496.049	5.249.140	6.004.480	5.317.982
Solvensprocent	15,60	16,30	15,80	19,60	16,80
Egenkapitalforrentning før skat	-28,50	2,70	2,80	2,70	6,50

Tabel 20 Udvalgte regnskabs- og nøgletal for Skjern Bank

Fra 2009 til 2012 lå Skjern Banks nettoindtjening på et stabilt niveau omkring 210 mio. kr., men er i 2013 steget til 230 mio. kr. Hvis man sammenholder indtjeningen med kundegearingen i omgangsanalysen, kan man ikke direkte se, at Skjern Bank tager sig betalt i forhold til stigningen i gearingen – bortset fra i 2013, hvor indtjeningen er næsten 17 mio. kr. højere end i 2012. Det fremgår af Skjern Banks ledelsesberetning for 2013, side 6, at den positive udvikling i indtjeningen primært skyldes faldende renteudgifter som følge af indfrielse af kapital og statsgaranterede låneoptagelser. Der er derfor intet der tyder på, at bankens stigning i nettoindtjening følger af tilsvarende højere kundegearing, men stigningen konstateres, fordi man har indfriet de statsgaranterede lån og sparet udgifter til disse i perioden.

Årets resultat før skat var på -119 mio. kr. i 2009 og skyldes de store nedskrivninger i året. Siden 2009 er resultatet forbedret hvert år til 36 mio. kr. i 2013.

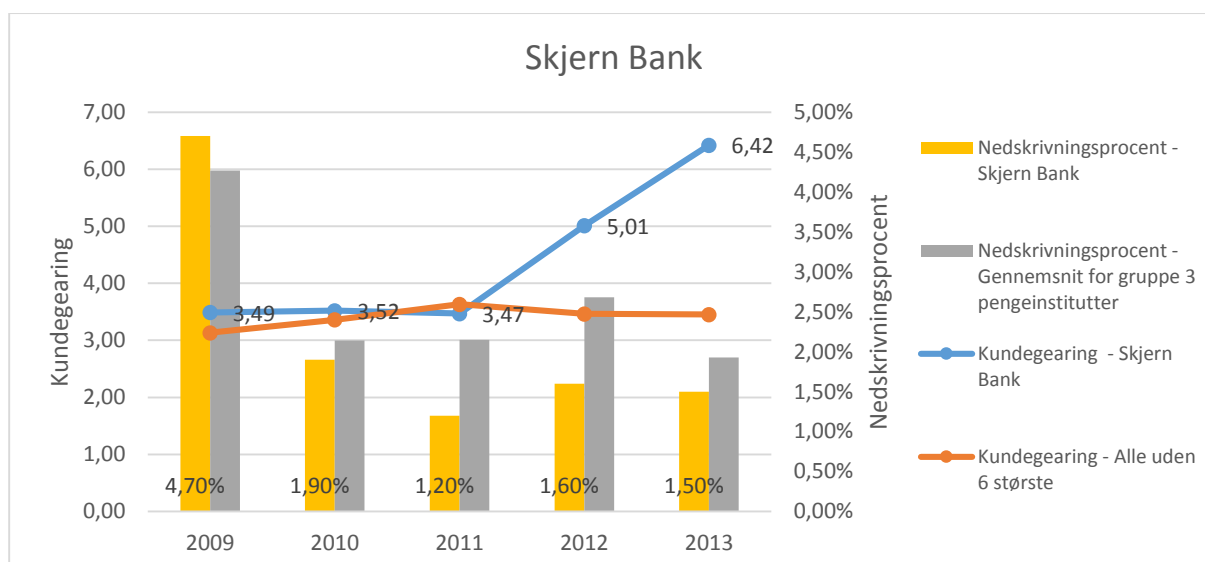
Skjern Banks solvensprocent ligger på 15,6 % i 2009 og stiger til 19,6 % i 2012, men er nede på 16,8 % i 2013. I bankens årsrapport for 2013, side 8, oplyser ledelsen, at deres individuelle solvensbehov er opgjort til 11,6 %, og Skjern Bank har således en overdækning på 5,2 %-point.

Egenkapitalforrentningen er negativ i 2009 pga. de meget høje nedskrivninger og et resultat før skat på -119 mio. kr. De resterende år – fra 2010 til 2013 – er egenkapitalforrentningen positiv, som det fremgår af ovenstående tabel.

5.2.6 Sammenhængen imellem gearing og nedskrivninger

Når vi sammenholder gearingen og nedskrivningsprocenten i nedenstående figur, kan vi se, at Skjern Banks nedskrivningsprocent ikke følger kundernes gearing. I 2009 nedskriver Skjern Bank forholdsvis meget, 4,7 % i forhold til deres udlån, men i de resterende år i analyseperioden, nedskriver Skjern Bank mellem 1,2 % og 1,9 %. Det eneste år, hvor Skjern Banks nedskrivningsprocent er højere end gennemsnittet er i 2009.

Figur 28 Gearing og Nedskrivningsprocent

Man kan således ikke, ud fra ovenstående, se nogen sammenhæng imellem kundegearingen og bankens nedskrivningsprocent, da nedskrivningsprocenten er højest i 2009, hvor kundegearingen ligger på et ret lavt niveau. I årene 2012 og 2013, hvor kundegearingen er steget markant, nedskriver Skjern Bank ikke væsentligt mere.

Ud fra den akkumulerede nedskrivningsprocent, ser vi, at Skjern Bank har en forholdsvis lavere nedskrivning i 2013 end årene før og derfor kan vi ikke konstatere en sammenhæng imellem kundernes gearing og bankens nedskrivning.

Finanstilsynets inspektioner i 2011, 2012 og 2013 har ikke givet anledning til mernedskrivninger og derfor kan man heller ikke for Skjern Bank se en sammenhæng i størrelsen af nedskrivninger i forhold til inspektionstidspunkter for Finanstilsynet. Derimod konstaterer Finanstilsynet, at Skjern Bank har styr på sine nedskrivninger i forhold til engagementer.

5.2.7 Sammenfatning – Skjern Bank

Omgangsanalysen viser, at kundegearingen er steget i årene fra 2012 og frem. I samme periode ser vi, at der er en stigning i antal observationer for kunder under selskabsformen ApS i forhold til A/S. Gearing for A/S ser ikke ud til at have en negativ udvikling, mens gearingen for kunder under selskabsformen ApS stiger markant fra 2011 til 2012 og 2013. Dette kunne tyde på, at Skjern Bank har fået flere kunder i perioden og at deres gearing er høj.

Skjern Bank har i 2009 foretaget store nedskrivninger på 4,7 % af deres udlån, svarende til 219 mio. kr. De efterfølgende år, ligger bankens nedskrivninger på et forholdsvis lavt niveau

sammenlignet med andre institutter i gruppe 3 og den akkumulerede nedskrivningsprocent er faldet i perioden.

Vi har konstateret, at Skjern Bank har en stigning i udlån med stor eksponering i erhverv på omkring 67 %.

Banken har forbedret sin nettoindtjening i perioden og har en positiv egenkapitalforrentning. Forbedringen i nettoindtjeningen skyldes primært udbetaling af statsgaranterede lån.

Finanstilsynets besøg har ikke påvirket bankens nedskrivninger, og nedskrivningerne ligger på et acceptabelt niveau.

Da vi ser, at kundegearingen stiger i analyseperioden og at nedskrivningerne ikke gør det samme, ser vi ingen sammenhæng i bankens nedskrivninger og kundegearingen fra omgangsanalysen.

Samlet er det vores oplevelse, at Skjern Bank er knapt så udfordret på deres nøgletal som på deres kundegearing, ved det at de har stigning i årets resultat, solid solvens, udlånsfremgang, fremgang i basisindtjeningen og stabil stigning i egenkapitalforrentning.

5.3 Dronninglund Sparekasse

Som beskrevet i kapitel 4 er Dronninglund Sparekasse det pengeinstitut der rangerer som nummer 5 i omgangsanalysen med en kundegearing på 5,99 i 2013. I samme kapitel vises det, at kundegearingen og nedskrivningsprocenten følges ad i perioden 2010 til 2012, men at nedskrivningerne i 2013 stiger meget.

5.3.1 Finanstilsynet

Finanstilsynet har været på inspektion i Dronninglund Sparekasse i 2010 og i 2014.

I oktober 2010, hvor Finanstilsynet var på besøg, måtte Sparekassen yderligere nedskrive for 41 mio. kr. (Finanstilsynet, Tal og Fakta, 2010). De samlede nedskrivninger i 2010 var på knap 67 mio. kr. (Dronninglund Sparekasse, Regnskaber (2010), 2014).

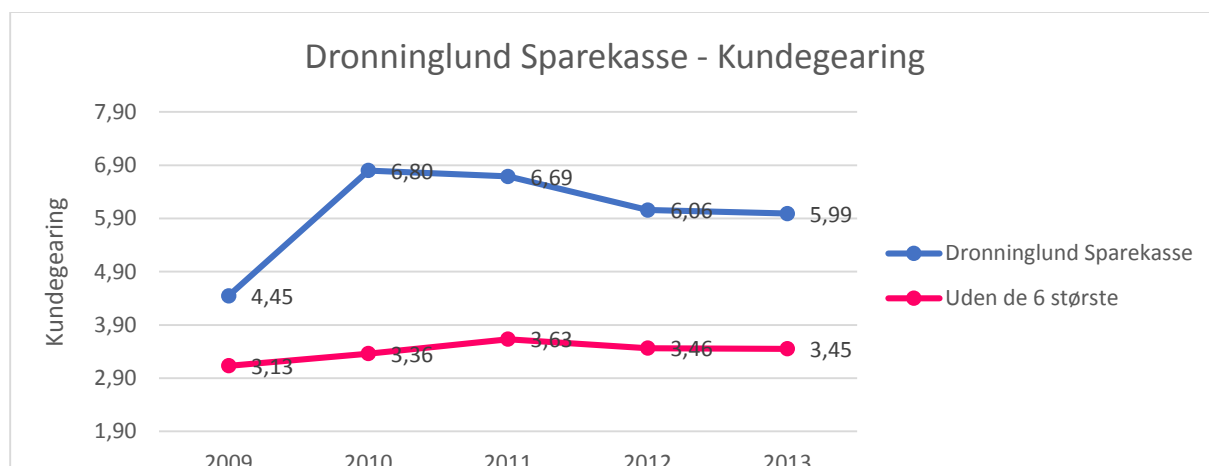
Dronninglund Sparekasse havde ligeledes besøg af Finanstilsynet den 8. juli 2014, hvilket medførte en nedskrivning på 86 mio. kr. (Dronninglund Sparekasse, Finanstilsynets regeghørelse, 2014). Sparekassen havde i forvejen nedskrevet godt 47 mio. kr. i 2013.

Dronninglund Sparekasse valgte at korrigere regnskabet for 2013 efter besøget fra Finanstilsynet, således, at deres nedskrivninger for 2013 steg fra 47 mio. kr. til godt 129 mio.

kr. (Dronninglund Sparekasse, Regnskaber (2013), 2014). Dette har vagt stor opsigt og givet anledning til negativ kritik fra analytikere og journalister (FinansWatch, Finansnyt, 2014).

5.3.2 Hvem omgås Dronninglund Sparekasse?

I omgangsanalysen konstaterer vi, at Dronninglund Sparekasse er den bank, hvis kunder har den femte højeste gearing. Kundernes gearing for 2013 ligger på 5,99 (jvf. Omgangsanalysen s. 26, bilag I).

Figur 29 Kundegearing Dronninglund Sparekasse i forhold til gennemsnittet for alle uden de 6 største

Når vi ser på udviklingen i de kunder, der har oplyst i deres regnskab, at de bruger Dronninglund Sparekasse som deres institut, ser vi, at kundernes gearing ligger på et væsentlig højere niveau end den gennemsnitlige gearing for alle kunder i “uden de 6 største” pengeinstitutter.

Kundernes gearing er reelt set høj i alle årene i forhold til “alle uden de 6 største”. Gearingen er højest i 2010, hvor gennemsnittet er 6,8, og falder noget i de efterfølgende år til 5,99 i 2013.

Gearing i forhold til selskabsform

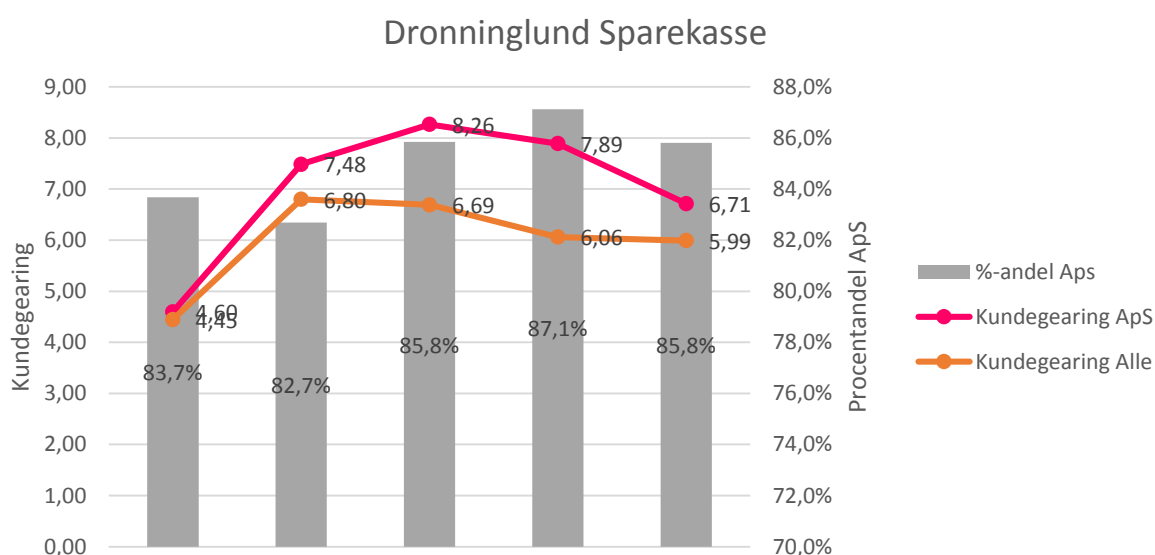
I nedenstående tabel angiver vi gearingen i forhold til selskabsform for de enkelte år.

Selskabsformen ApS udgør størstedelen af kunderne i Dronninglund Sparekasse. Der er for få observationer for selskabsformen A/S og derfor har vi ikke medtaget resultaterne for disse i nedenstående tabel.

Dronninglund Sparekassen			
År	Kundegearing Alle	Kundegearing ApS	%-andel Aps
2009	4,45	4,60	83,7%
2010	6,80	7,48	82,7%
2011	6,69	8,26	85,8%
2012	6,06	7,89	87,1%
2013	5,99	6,71	85,8%

Tabel 21 Gearing i forhold til selskabsform og %-andel af ApS ud fra antal observationer

Ovenstående tabel og nedenstående figur viser, at kunderne med selskabsformen ApS har en højere gearing end alle, der angiver, at de bruger Dronninglund Sparekasse. Derudover viser den, at imellem 82,7 % og 87,1 % af alle kunder i analysen er ApS'er.

Figur 30 Kundegearing i forhold til selskabsform og andel observationer af selskabsformen ApS

Vi kan således konstatere, at kunderne, der angiver, at de bruger Dronninglund Sparekasse har en forholdsvis høj gearing, og at de fleste kunder har selskabsformen ApS, som har en endnu højere gearing end alle kunder i Dronninglund Sparekasse i gennemsnit har.

5.3.3 Nedskrivninger

Nedskrivninger i Dronninglund Sparekasse	2009	2010	2011	2012	2013	2013korr.
Nedskrivninger - udlån og tilgodeh. i 1.000 kr	57.159	66.979	39.852	41.082	47.409	129.628
Årets nedskrivningsprocent	2,10	2,50	1,60	1,60	1,90	5,20
Nedskrevet og hensat i alt ultimo i 1.000 kr.	104.509	159.223	139.178	140.249	186.447	272.529
Gennemsnit for Gruppe 3 nedskr.pct.	4,27	2,14	2,15	2,68	1,93	1,93

Tabel 22 Nedskrivninger i Dronninglund Sparekasse. Data i ovenstående tabel er hentet fra bankens årsrapporter, risikorapporter og Finanstilsynets nøgletalsdatabase

Dronninglund Sparekasses nedskrivninger svinger meget fra år til år. I 2009 nedskrives 57 mio. kr., i 2010, hvor Finanstilsynet inspicerede Sparekassen, var nedskrivningen på knap 67 mio. kr. De to efterfølgende år nedskrives omkring 40 mio. kr. I 2013 var der oprindelig nedskrevet godt 47 mio. kr., men efter inspektionen fra Finanstilsynet, som foregik 8. juli 2014, måtte sparekassen foretage mernedskrivninger for omkring 82 mio. kr. svarende til 175 % oveni de nedskrivninger, som der var foretaget tidligere. Dronninglund Sparekasse valgte at korrigere regnskabet for 2013, hvilket medførte en samlet nedskrivning på knap 130 mio. kr. i 2013.

Når vi sammenligner nedskrivningsprocenten i forhold til gennemsnittet for gruppe 3 ligger er nedskrivningsprocenten i Dronninglund Sparekasse under gennemsnittet alle årene undtagen i 2010 og 2013-korrigeret. Årets nedskrivningsprocent i 2013-korrigeret er den højeste i hele perioden. Oprindelige havde Dronninglund Sparekasse nedskrevet 1,9 % af deres udlån, men nedskrivningsprocenten er i det korrigerede regnskab på 5,2 %.

Dronninglund Sparekasse har nedskrevet i alt 272 mio. kr. frem til og med 2013. I 2009 var der nedskrevet for 104,5 mio. kr. Dronninglund Sparekasse har en forholdsvis stor samlet nedskrivning.

I note 10 i årsrapporten og note 3 og 5 i den korrigerede årsrapport kan vi finde nedskrivningerne for Dronninglund Sparekasse for hhv. 2012 og 2013 korrigeret. Tallene er gengivet i bilag 4.

Akkumuleret har Dronninglund Sparekasse nedskrevet godt 272 mio. kr. i 2013. Vi kan se, at det alene er individuelle nedskrivninger der har fået et gevaldigt hak op i forbindelse med regnskabskorrektionen, da disse er steget fra 39 mio. kr. for året i 2012 til 125 mio. kr. for året i 2013 korrigeret, mens de gruppevise nedskrivninger stiger 1,1 mio. kr. for året 2012 til 4,4 mio. kr. for året 2013 og ikke ændres i forbindelse med regnskabskorrektionen efter Finanstilsynets besøg.

5.3.4 Udlån

Udlån i Dronninglund Sparekasse	2009	2010	2011	2012	2013	2013korr.
Udlån i 1.000 kr.	1.896.833	1.804.122	1.822.079	1.855.847	1.836.457	1.755.684
Årets udlånsvækst i pct.	8,80	-4,90	1,00	1,90	-1,00	-5,40
Udlån ifht. Egenkapital i pct.	4,80	5,00	5,00	5,00	5,00	6,00
Udlån til erhverv i pct.	76	75	72	75	74	74
Udlån til privat i pct.	24	25	28	25	26	26
Gennemsnit udlånsvækst Gruppe 3	-9,51	-1,61	-2,48	-5,15	-0,22	-0,22

Tabel 23 Udlån i Dronninglund Sparekasse. Data i ovenstående tabel er hentet fra bankens årsrapporter og Finanstilsynets nøgletalsdatabase

Det konstaterede udlån i 2009 er på næsten 1,9 mia. kr. Dette svarer til en vækst på 8,8 % igennem året. I 2010 faldt udlånet 4,9 %, hvorefter udlånet stiger igen frem til og med 2012. I 2013 falder udlån til 1,755 mia. kr. – et fald på 5,4 %, hvilket skyldes de øgede nedskrivninger efter Finanstilsynets besøg.

Forholdet imellem udlån og egenkapital er rimelig stabil på 4,8-6,0. Egenkapitalen falder meget i 2013 pga. det store negative resultat, og derfor bliver forholdet større for 2013 i forhold til de foregående år.

Det fremgår af Dronninglund Sparekasses Risikorapport for 2013 ((Dronninglund Sparekasse, regnskaber 2013, 2014), at sparekassens udlån til erhverv svarer til 74 % mens 26 % af udlånet er til private, jf. nedenstående tabel:

Udlån fordelt på branche		% af samlet
Erhverv, herunder...		74
	Landbrug	11
	Industri og råstofindvinding	4
	Bygge an anlæg	6
	Handel	14
	Transport, hoteller og resauranter	11
	Finansiering og forsikring	3
	Fast ejendom	19
	Øvrige erhverv	6
Private		26
Ialt		100

Tabel 24 Udlån og andre tilgodehavender samt garantidebitorer fordelt på sektorer og brancher i % af ultimo året

Dronninglund Sparekasse er meget eksponeret over for erhverv også i forhold til gennemsnittet for pengeinstitutter i gruppe 3, hvor 51 % af udlånet er til erhverv og 49 % privat. Derudover er Sparekassens udlån til erhverv fordelt med 19 % til fast ejendom. Også her er Dronninglund Sparekasse mere eksponeret end gennemsnittet af pengeinstitutter i gruppe 3, der har en gennemsnitlig ejendomseksponering på 11,6 %. Derudover er eksponeringen i landbrug, Handel og Transport, hoteller og restauranter over 10% og højest af alle de 4 udvalgte pengeinstitutter.

5.3.5 Andre nøgletal

Andre nøgletal for Dronninglund Sparekasse	2009	2010	2011	2012	2013	2013Korr.
Indtjening (nettorenter og gebyrer)	141.087	138.626	132.930	143.841	138.831	135.030
Årets resultat før skat	5.162	-9.975	11.759	14.692	15.503	-75.877
Balancesum (1.000)	2.382.842	2.518.531	2.554.353	2.609.879	2.500.306	2.428.762
Solvensprocent	19,80	18,80	19,00	18,20	18,20	14,40
Egenkapitalforrentning før skat	1,20	-2,60	3,20	4,00	4,20	-22,70

Tabel 25 Udvalgte regnskabs- og nøgletal for Dronninglund Sparekasse

Sparekassens nettoindtjening var i 2009 141 mio. kr., og falder frem til og med 2011, men stiger derefter fra knap 133 mio. kr. til knap 144 mio. kr. i 2012. Indtjeningen i 2013 ligger på 135 mio. kr. (korrigeret), hvilket er den næstlaveste indtjening for perioden. Umiddelbart kan man ikke se ud fra indtjeningen, om Dronninglund Sparekasse er god til at prissætte sine forretninger i forhold til risikoen, da vi ikke kan se en sammenhæng imellem indtjeningen og kundegearingen.

Årets resultat er positivt alle årene undtaget i 2010 og 2013 korrigeret, hvilket skyldes de store nedskrivninger i disse 2 år. For begge årene gælder, at Finanstilsynet har påpeget, at der skal nedskrives yderligere.

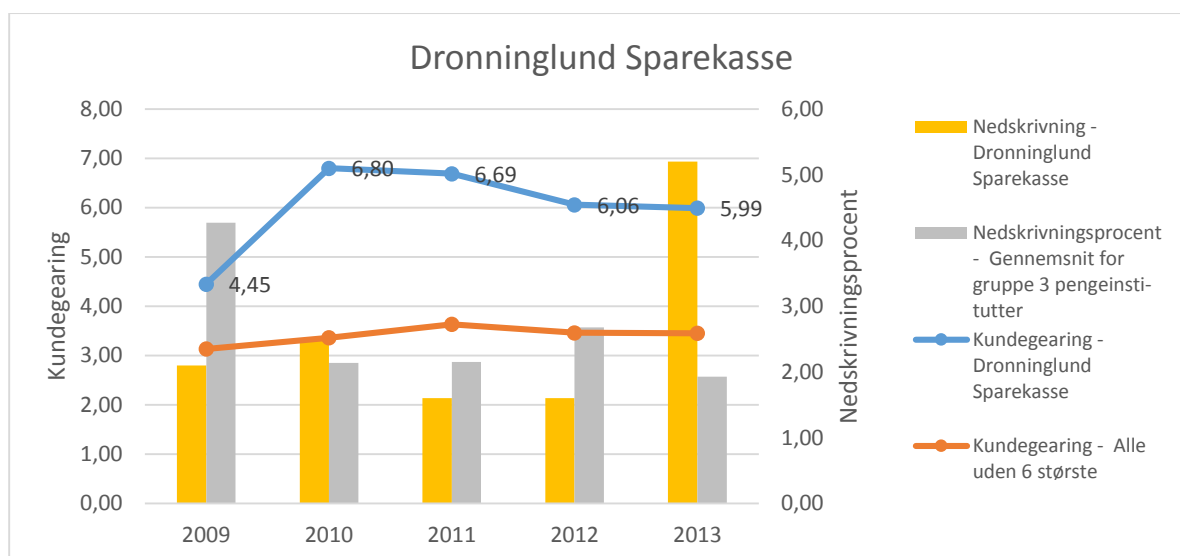
Dronninglund Sparekasse har en balancesum i 2009 og 2013 på omkring 2,4 mia. kr. Balancen var på sit højeste niveau i 2012, hvor den var på 2,6 mia. kr.

Solvensprocenten er faldet til 14,4 i 2013 efter at have ligget i niveauet 18,20-19,80 de foregående år. Solvensbehovet er opgjort i 2013 til 11,7 % i sparekassens risikorapport. Sparekassen er således stadig inden for deres individuelle solvensbehov, selvom solvensprocenten er faldet meget. Det store fald er på baggrund af den ekstra nedskrivning, som Dronninglund Sparekasse har foretaget, og den påvirkning det har på deres basiskapital, som falder fra 420 mio. kr. til ca. 320 mio. kr. mens de risikovægtede poster har et forholdsvis mindre fald fra 2,31 mia. kr. til 2,23 mia. kr.

Egenkapitalforrentningen har været positiv i 2011 og 2012, men efter Finanstilsynets besøg er egenkapitalforrentningen negativ med 22,7 %.

5.3.6 Sammenhængen imellem gearing og nedskrivninger

I nedenstående figur sammenholdes kundegearingen og nedskrivningsprocenten. Heraf kan man se, at sparekassen tager rimelig store nedskrivninger i 2010, hvor Finanstilsynet pålægger dem en mernedskrivning på 40 mio. kr. Kundernes gearing stiger i samme periode fra 4,45 til 6,8.

Figur 31 Kundegearing og nedskrivningsprocent for Dronninglund Sparekasse

I år 2011 og 2012 ligger nedskrivningen på et lavt niveau sammenlignet med gennemsnittet for gruppe 3 pengeinstitutter. Samtidig falder kundegearingen i perioden. I 2013 er kundegearingen lavere end i 2012, men nedskrivningsprocenten er på sit højeste niveau for hele analyseperioden.

Umiddelbart kan vi ikke konstatere en sammenhæng imellem sparekassens nedskrivninger og kundernes gearing i omgangsanalysen. Til gengæld må vi konstatere, at der er en sammenhæng imellem Dronninglund Sparekasses nedskrivningsniveau og Finanstilsynets inspektion af Sparekassen.

5.3.7 Sammenfatning – Dronninglunds Sparekasse

I omgangsanalysen viser vi, at Dronninglund Sparekasses kunder er højt gearet, og at størstedelen af Sparekassens kunder i omgangsanalysen er under selskabsformen ApS, hvis gearing er endnu højere end de øvrige kunder.

Dronninglund Sparekasse har foretaget nedskrivninger, der svarer rimelig godt overens med gennemsnittet for gruppe 3, bortset fra i 2010 og 2013, hvor Finanstilsynet har inspiceret Sparekassen. Disse år, har de nedskrevet markant mere end gennemsnittet.

Dronninglund Sparekasse har haft udlånsvækst og ligger med en bedre udlånsudvikling end gennemsnittet i alle årene undtagen i 2010 og 2013. Sparekassen har en meget stor eksponering i erhverv på 74 % i forhold til andre banker i gruppe 3 på 51 %.

Det, at Dronninglund Sparekasse har valgt at korrigere regnskabet for 2013, når Finanstilsynet har været på besøg i juli 2014, virker meget mystisk. De argumenterer for, at

nedskrivningerne hører til de udlån, der er i 2013, men vi ved jo godt, at en nedskrivning ikke følger udlånet simultant. Hvis det var sådan, ville det være praksis at nedskrive en vis %-del af ethvert udlån i det år, man tager risikoen.

Når man sammenholder kundegearingen for Dronninglund Sparekasse med nedskrivningerne, kan man ikke umiddelbart se en sammenhæng i størrelsen af nedskrivninger og gearingsfaktoren. Til gengæld ses en klar sammenhæng imellem størrelsen af nedskrivningerne og Finanstilsynets påbud om mernedskrivninger.

Samlet er det vores oplevelse, at Dronninglund Sparekasse er udfordret på en lang række andre områder end kundegearingen. Sparekassen har en faldende individuel solvens, nedskrivningerne sættes for lavt i forhold til Finanstilsynets vurderinger, og de har et markant fald i egenkapitalforrentningen i 2013.

5.4 Sparekassen Fyn

Som det ses i kapitel 4 rangerer Sparekassen Fyn som nummer 7 af de mest udfordrede pengeinstitutter i omgangsanalysen med en kundegearing på 4,41 i 2013. Af samme kapitel fremgår det, at kundegearingen og udviklingen i nedskrivningsprocenten svinger meget.

5.4.1 Finanstilsynet

Finanstilsynet har været på inspektion i Sparekassen Fyn i 2009, 2011, 2012, 2013 og 2014.

Redegørelsen fra 2009 er ikke længere tilgængelig.

I 2011 foretog Finanstilsynet eftersyn af 22 udvalgte engagementer svarende til ca. 32 % af sparekassens udlån. Der blev konstateret en stor eksponering i erhverv herunder i ejendomme. Finanstilsynet påbød Sparekassen Fyn at nedskrive for yderligere 96 mio. kr. ud over de 43,4 mio. kr. som Sparekassen havde nedskrevet i 2010 (Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2011, 2014).

I 2012 gennemgik Finanstilsynet 53 % af sparekassens engagementer og konstaterede OIV på 23 af de 35 største. Eksponering mod erhverv er oppe på 70 % og ejendomseksponeringen er på godt 23 %, som er væsentlig højere end gennemsnittet for pengeinstitutter af samme størrelse. Der skulle samlet nedskrives for 167 mio. kr. 1. kvartal i 2012 (Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder 2012, 2014).

I april 2013 gennemgik Finanstilsynet godt 49 % af sparekassens udlån, svarende til 46 af de største engagementer. Ud af de 46 engagementer, konstaterede Finanstilsynet OIV på 25 af

engagementerne. Begrundelsen var, at boniteten for de største engagementer er ringere i Sparekassen Fyn end i andre sammenlignelige pengeinstitutter. Finanstilsynet fandt samlet nye nedskrivninger for 14,1 mio. kr. for 1. kvartal i 2013 (Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013, 2014).

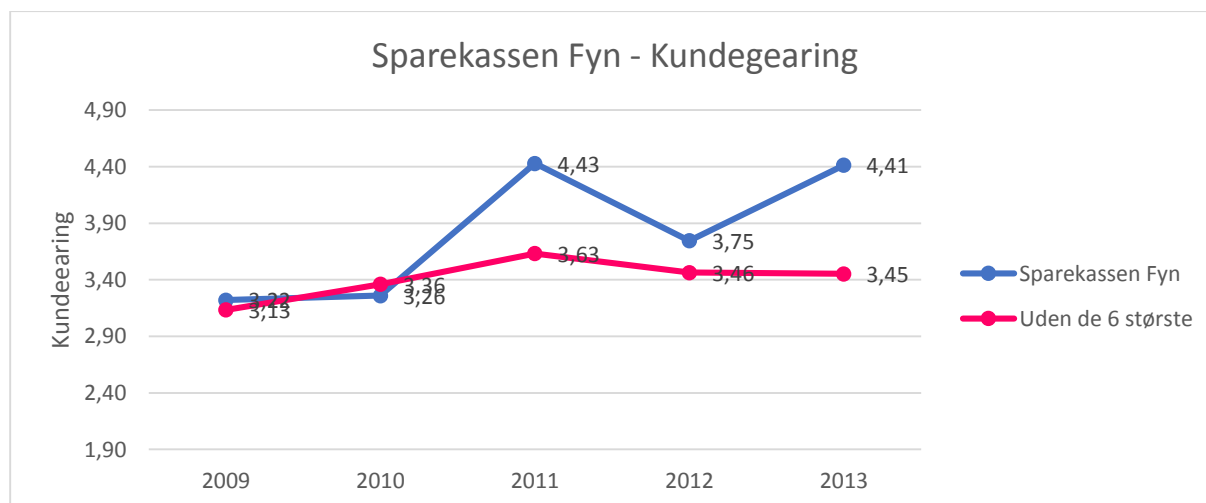
Finanstilsynets har også været på inspektion i 2014. Finanstilsynet gennemgik 48 % af sparekassens samlede udlånsportefølje. Blandt de store udlån fandt Finanstilsynet ikke væsentlige mernedskrivninger, men alt i alt gav de påbud om mernedskrivninger for 17,6 mio. kr. (Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder 2014, 2014). Sparekassen har udgiftsført mernedskrivningen i 1. halvår 2014 (Sparekassen Fyn, Sparekassen Fyns kommentar, 2014).

5.4.2 Hvem omgås Sparekassen Fyn?

Når vi ser på Sparekassen Fyns kunder i vores omgangsanalyse, ser vi, at Sparekassen Fyn ligger på en syvende plads på listen over mest udfordrede pengeinstitutter.

Gennemsnitsgearingen blandt kunderne i 2013 ligger på 4,41 og udviklingen i gearingen fra 2009 til 2013 er på 1,37, altså stiger nøgletallet med 37% fra 2009 til 2013, jf. bilag 1, side 30.

I 2009 og 2010 ligger gearingen på nogenlunde samme niveau som gennemsnittet for alle ”uden de 6 største”, men fra 2011 og fremefter ligger tallet på et væsentligt højere niveau. Den gennemsnitlige gearing er højest i 2011, hvor det er på 4,43, men afviger mest fra ”alle uden de 6 største” i 2013

Figur 32 Kundegearing Sparekassen Fyn

Ud fra omgangsanalysen kan vi derfor konstatere, at Sparekassen Fyn enten har accepteret at få nye kunder, hvis gearing er væsentligt højere end eksisterende kunders eller også har kunderne, som sparekassen allerede omgås, haft en negativ udvikling i forhold til gearingen.

I nedenstående tabel, som viser antal observationer i omgangsanalysen, kan vi konstatere, at der er flere observationer fra 2010 og fremefter, hvilket stemmer godt overens med Sparekassen Fyns egne oplysninger fra deres årsberetning, hvor de siger, at de har tilgang af kunder, og at de er meget tilfredse med den positive udvikling i tilgangen af mindre og mellemstore erhvervskunder.

Sparekassen Fyn - Antal obs.		
År	Alle	ApS
2009	138	98
2010	133	105
2011	145	115
2012	163	129
2013	174	140

Tabel 26 Antal observationer for Sparekassen Fyn

I 2010 er der 133 observationer, tallet stiger til 145 i 2011 og er oppe på 174 i 2013. Da antallet af observationer for selskabsformen A/S er meget få, medtager vi ikke resultaterne for disse.

Gearing i forhold til selskabsform

Når vi ser på gearingen i forhold til selskabsform i omgangsanalysen, kan vi konstatere, at gearingen for selskabsformen ApS er højere for alle årene sammenlignet med alle, jf. nedenstående tabel.

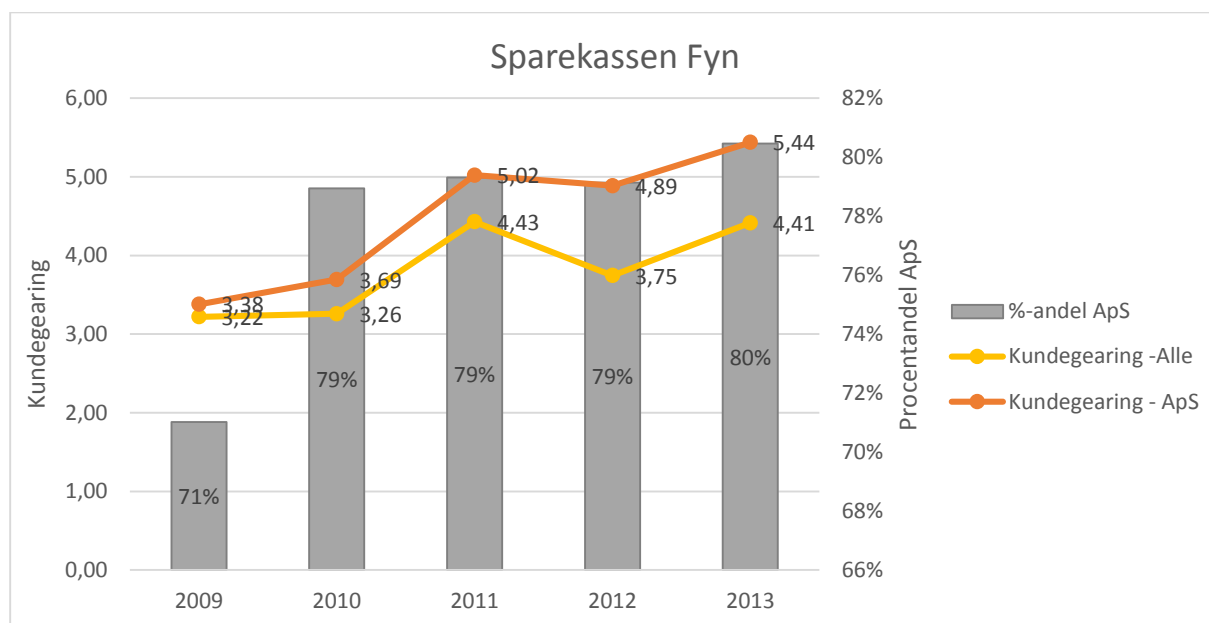
Sparekassen Fyn			
År	Alle	ApS	%-andel ApS
2009	3,22	3,38	71%
2010	3,26	3,69	79%
2011	4,43	5,02	79%
2012	3,75	4,89	79%
2013	4,41	5,44	80%

Tabel 27 Gearing i forhold til selskabsform - Sparekassen Fyn

Gearingen for virksomhederne under selskabsformen ApS i 2009 og 2010 er rimelig lav. Men som det fremgår af ovenstående tabel, er gearingen fra 2011 og frem relativ høj, på 5,02 i

2011 og på 5,44 i 2013 i forhold til det samlede gearingstal for Sparekassen Fyns kunder i omgangsanalysen på 4,41.

I 2009 er 71 % af kunderne i analysen ApS'er, hvilket stiger til 80 % i 2013.

Figur 33 Gearing og andel af ApS - Sparekassen Fyn

Det er tydeligt at se, at i takt med, at andelen af ApS stiger, så stiger gearingen. Vi kan således konstatere, at de kunder, der i omgangsanalysen oplyser Sparekassen Fyn som pengeinstitut, har en rimelig høj gearing i forhold til gennemsnittet for "alle uden de 6 største", og at det har en forholdsvis stor andel af ApS, hvor gearingen er endnu højere end gennemsnittet for hele kundemassen i Sparekassen Fyn.

5.4.3 Nedskrivninger

Nedskrivninger i Sparekassen Fyn	2009	2010	2011	2012	2013
Nedskrivninger - udlån og tilgodeh. i	155.130	199.073	73.123	416.298	49.792
Årets nedskrivningsprocent	2,00	3,00	1,10	6,90	0,90
Nedskrevet og hensat i alt ultimo i 1.0	289.168	374.392	411.855	740.935	678.807
Gennemsnit for Gruppe 3 nedskr.pct.	4,27	2,14	2,15	2,68	1,93

Tabel 28 Nedskrivninger Sparekassen Fyn

Af ovenstående tabel fremgår det, at Sparekassen Fyns nedskrivninger ligger over 150 mio. kr. alle årene undtagen i 2011 og 2013. Nedskrivningsprocenten i forhold til gennemsnittet for gruppe 3 ligger over i 2010 og 2012, mens den er under gennemsnittet i 2009, 2011 og 2013.

De samlede nedskrivninger i Sparekassen Fyn stiger år for år frem til og med 2012, men falder igen i 2013.

Som konstateret under afsnit 5.4.1 Finanstilsynet, har sparekassen fået påbud om at nedskrive yderligere 96 mio. kr. i 2011, 167 mio. kr. i 2012, og 14,1 mio. kr. i 2013.

I sparekassens ledelsesberetning for 2009 skriver ledelsen, at den finansielle krise og specielt de vanskelige omstændigheder på ejendomsmarkedet er årsag til de store nedskrivninger. I ledelsesberetningen for 2010 skriver ledelsen, at nedskrivningerne er store, fordi Finanstilsynet ser anderledes på deres engagementer, end de selv gør og at Finanstilsynet tilsyneladende anvender andre og væsentlig skrappe vurderingsmetoder end tidligere. Nedskrivningerne er primært på ejendomsengagementer. I 2012 er nedskrivningerne meget høje og det fremgår klart, at sparekassens store nedskrivning i 2012 skyldes Fonden for Sparekassen Faaborgs uheldige finansielle situation. Der oplyses yderligere, at Fonden har fået aftalt nye 10-årige afviklingsaftaler. Den 01.08.2013 gik Fonden dog i likvidation (FinansWatch, pengeinstitutter, 2014).

Nedskrivningerne i 2013 ligger generelt på et højt niveau og skyldes primært ejendomseksponeringen og at Fonden for Sparekassen Faaborg er i likvidation.

I note 10 i årsrapporten ser vi de samlede nedskrivninger for Sparekassen Fyn, både for 2012 og 2013, se bilag 5.

Samlet set, har Sparekassen Fyn nedskrevet 679 mio. kr. hvoraf de 49 mio. kr. er en nettotilgang for året, mens der er tabt 128 mio. kr. i 2013. Vi kan se, at det særlig er under individuelle nedskrivninger, at der sker en stigning, mens de gruppevise nedskrivninger falder fra 27 til 25 mio. kr.

5.4.4 Udlån

Udlån i Sparekassen Fyn	2009	2010	2011	2012	2013
Udlån i 1.000 kr.	5.032.681	4.646.187	4.474.592	3.816.447	3.529.414
Årets udlånsvækst i pct.	-8,10	-7,70	-3,70	-14,70	-7,50
Udlån ifht. Egenkapital i pct.	4,80	4,90	4,70	7,20	6,40
Udlån til erhverv i pct.	75	72	71	70	69
Udlån til privat i pct.	25	28	30	30	31
Gennemsnit udlånsvækst Gruppe 3	-9,51	-1,61	-2,48	-5,15	-0,22

Tabel 29 Udlån - Sparekassen Fyn

Udlånet i Sparekassen Fyn var i 2009 på 5 mia. kr., men er faldet igennem hele perioden. Sparekassen skriver i deres årsrapport, at de er i gang med at afvikle udlån, som ligger uden for deres strategiske og geografiske område, og derudover er lånelysten blandt kunderne faldet i perioden. I forhold til gennemsnittet for gruppe 3 institutter ser vi, at udviklingen i

Sparekassen Fyn er værre end gennemsnittet i alle årene, undtagen i 2009, hvor udviklingen er -8,1 % for Sparekassen Fyn i forhold til gennemsnittet på -9,51 %.

Udlån i forhold til egenkapitalen har ligget på 4,8 i 2009, men er steget til 7,2 i 2012 og ligger i 2013 på 6,4. Udviklingen skyldes primært det store fald i egenkapitalen efter det store negative resultat i 2012, men også, at udlånet er faldende i hele perioden.

Porteføljesammensætningen viser, at i 2009 er på 75 % til erhverv og 25 % til privat, men den i 2013 er på 69 % erhverv og 31 % privat.. Der sker således en gradvis nedregulering af udlån til erhverv. Det fremgår af sparekassens årsrapport for 2013, at den har reduceret og afviklet en række store engagementer. Sparekassen har således omstruktureret forretningen til at bestå af eksponeringer mod primært fynske kunder, med fokus på private kunder og mindre og mellemstore erhvervsvirksomheder (Sparekassen Fyn, Pressemeddelelser, 2013).

I sparekassens risikorapport for 2012, står der, at der skal være en god spredning imellem privat og erhverv og at det langsigtede mål er, at fordelingen skal være 45% til privat og 55% til erhverv. Derudover skal ingen brancher udgøre mere end 20 % af den samlede portefølje. (Sparekassen Fyn, Risikorapportering, 2014).

I 2013-udgaven, ændrer Sparekassen Fyn målet for spredningen til, at ved udgangen af 2016 skal porteføljen til privat udgøre 35% og til erhverv 65%. Derudover har de også ændret målet for sammensætningen af porteføljen således, at ingen brancher skal udgøre mere en 10 % af den samlede portefølje, undtagen fast ejendom, som kan udgøre 20 % og Finansiering og forsikring, som kan udgøre 23,5 % (Sparekassen Fyn, Risikorapporter, 2014).

Nedenstående tabel viser branchefordelingen for Sparekassen Fyn i 2013.

Udlån fordelt på branche	% af samlet
Erhverv, herunder	68,7
Landbrug	3,1
Industri og råstofudvinding	2,3
Energiforsyning	0,1
Bygge og anlæg	2,6
Handel	5,9
Transport , hoteller og restauranter	1,7
Finansiering og forsikring	26,5
Fast ejendom	20,9
Øvrige erhverv	5,3
Privat	31,3
Ialt	100

Tabel 30 Branchefordeling - udlån og garantidebitorer fordelt på brancher i % ultimo 2013

Sparekassens branchefordeling viser, at 20,9 % af porteføljen er til fast ejendom, og at 26,5 % er til Finansiering og forsikring. Porteføljen i de andre brancher er forholdsvis små.

Sætter vi dette i forhold til gennemsnittet for andre pengeinstitutter i gruppe 3, hvor udlån til erhverv udgør ca. 51 % og heraf 11,6 % til fast ejendom, kan vi konstatere, at Sparekassen Fyns eksponering til erhverv ligger næsten 18 %-point højere end gennemsnittet for erhverv og næsten 10%-point højere end gennemsnittet til ejendomme. Derudover er hele 26,5 % af sparekassens udlånsportefølje til Finansiering og forsikring. Finanstilsynet påtaler også ved deres inspektion i 2013, at sparekassens eksponering i Finansiering og forsikring ligger på et alt for højt niveau sammenlignet med andre institutter af samme størrelse.

At Sparekassen ændrer sit mål for spredningen fra 2012 til 2013 med hele 10 %-point, fra 45 % til 35 % til private og fra 55 % til 65 % til erhverv er bemærkelsesværdigt. Hvad der ligger til grund herfor, fremgår ikke, men det kunne tyde på, at ledelsen og bestyrelsen har set, at det vil være en mere eller mindre umulig opgave at få indtjeningen på et acceptabelt niveau, hvis de blev ved med at holde fast ved, at 45 % af porteføljen skulle være til privatkunder, da der sandsynligvis er et mindre indtjeningspotentiale i porteføljen i forhold til erhvervsporteføljen. Det kunne også tyde på, at de så det som mere eller mindre umuligt at komme ned på dette niveau for erhverv inden for en kort årrække – nemlig inden udgangen af 2016. En anden årsag til ændringen kunne også være, at Sparekassen Sjælland har købt Sparekassen Fyn og at de har været med til at få ændret målet for fordelingen mellem privat og erhverv.

5.4.5 Andre nøgletal

Når vi ser på andre nøgletal for Sparekassen Fyn, som gengivet i nedenstående tabel, ser vi, at indtjeningen er faldet i gennem hele analyseperioden.

Andre nøgletal for Sparekassen Fyn	2009	2010	2011	2012	2013
Indtjening (nettorenter og gebyrer)	394.847	311.228	288.218	252.176	228.913
Årets resultat før skat	14.149	-92.003	16.948	-461.228	8.007
Balancesum (1.000)	7.883.546	8.349.742	7.372.221	6.295.430	6.001.945
Solvensprocent	18,10	17,70	19,30	14,70	17,90
Egenkapitalforrentning før skat	1,30	-9,20	1,80	-62,30	1,50

Tabel 31 Andre nøgletal - Sparekasse Fyn

I 2009 var Sparekassens nettoindtjening på knap 395 mio. kr., men er nede på 229 mio. kr. i 2013. Indtjeningen, som primært består af nettorenteindtægter og nettogebyrindtægter er altså hele 42 % lavere i 2013 i forhold til i 2009.

Resultatet før skat har svinget meget for Sparekassen Fyn. Fra at give et overskud på 14 mio. kr. før skat i 2009 til et tab på 92 mio. kr. i 2010, til et overskud på knap 17 mio. kr. i 2011 og til et tab på hele 461 mio. kr. i 2012 til et spinkelt overskud før skat i 2013 på 8 mio. kr. Af de udvalgte regnskabstal, som er medtaget, er det tydeligt, at nedskrivningerne i 2012 er årsagen til det store negative resultat i samme år.

Sparekassen Fyn har en balancesum i 2013 på godt 6 mia. kr. Heraf udgør udlån 3,5 mia. kr. I Sparekassens ledelsesberetning for 2013 skriver de, at de i 2013 har reduceret og afviklet en række store engagementer. Det samme gør de i 2012, hvor de også skriver, at det er ejendomseksponeringen fra 2008, som primært ligger uden for sparekassens geografiske fokusområde (Sparekassen Fyn, Regnskaber for 2012, 2014), som de har reduceret. Balancesummen er faldende i perioden og skyldes primært faldet i udlånet.

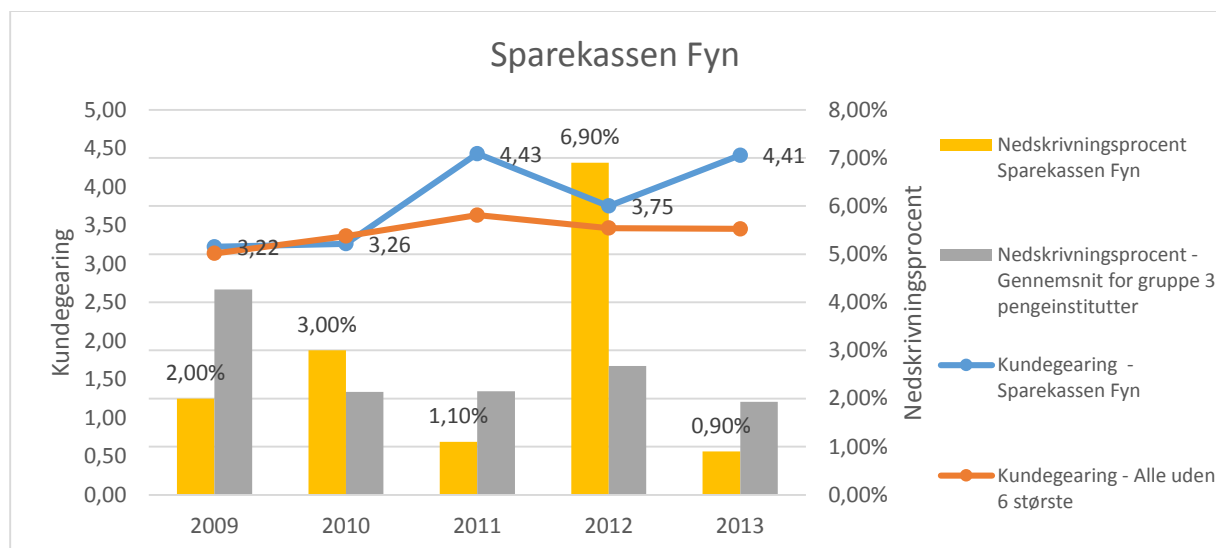
Solvensprocenten for Sparekassen Fyn er steget fra 14,7 i 2012 til 17,9 i 2013. For analyseperioden har den været højest i 2011, hvor solvensprocenten var på 19,3. I Sparekassen Fyns risikorapport for 2013 opgør de deres solvensbehov til 11,3. Sparekassen har således forbedret solvensprocenten til et meget bedre niveau i 2013 i forhold til 2012.

Egenkapitalforrentningen viser store udsving, hvor den er på 1,8 i 2011 som det højeste for perioden og helt nede på -62,3 i 2012. I 2012 nedskriver sparekassen 416 mio. kr.

5.4.6 Sammenhæng imellem kudegearing og nedskrivninger

Nedenstående figur illustrerer nedskrivningsprocenten for Sparekassen Fyn sammenlignet med gennemsnittet for gruppe 3 institutter og kudegearingen sammenlignet med alle uden de 6 største.

Figur 34 Kudegearing og Nedskrivninger Sparekassen Fyn

Vi kan se, at Sparekassen Fyns nedskrivningsprocent ikke følger kundernes gearing. I 2012 er den højeste nedskrivningsprocent, mens kudegearingen ligger på et rimelig lavt niveau i 2012, men på et højt niveau i 2011 og 2013.

Som tidligere diskuteret, kunne man sige, at en høj gearing i eksempelvis 2011 skal medføre en høj nedskrivning i 2012. Det er også det vi ser, men når vi kun ser dette for et år og når vi ved, at de store nedskrivninger i 2012 skyldes Fonden for Sparekassen Faaborg, mener vi ikke, at vi kan påvise nogen sammenhæng i kudegearingen og nedskrivningerne.

Om der er en sammenhæng til, hvornår Finanstilsynet inspicerer Sparekassen Fyn kunne der være noget, der tyder på, da de får påbud om at nedskrive yderligere ved hvert besøg, men man kan dog ikke konkludere en sammenhæng, da nedskrivningerne i forhold til gennemsnittet kun ligger over dette i 2010 og 2012. I 2010 havde Sparekassen Fyn ikke besøg af Finanstilsynet, men til gengæld i 2009, 2011, 2012, 2013 og 2014.

5.4.7 Sammenfatning – Sparekassen Fyn

I omgangsanalysen viser vi, at kunderne i Sparekassen Fyn er højt gearret i forhold til alle uden de 6 største fra 2011 og fremefter. I samme periode har vi konstateret, at antallet af ApS er stigende og at gearingstallet for ApS tillige er højere i 2011 og fremefter.

Samlet set kan vi konstatere, at Sparekassen Fyn har en stor eksponering i erhverv på 69 %. Erhvervsporteføljen er dog faldet siden analysens start, hvor den var på 75 %. Sparekassen Fyn påtager sig en koncentrationsrisiko ved at have en så stor andel af porteføljen til erhvervskunder. I forhold til deres strategiske ændringer i 2013, må det siges at være et bevidst valg, da de arbejder frem imod en spredning på 65 % til erhverv og 35 % til privat. Når dette sættes i forhold til andre institutter i gruppe 3, hvor gennemsnittet har en erhvervsportefølje på 51 %, må vi konstatere, at Sparekassen Fyn påtager sig en større risiko i form af en mindre spredning i porteføljen end gennemsnittet for institutter i gruppe 3, i og med at de har et mål om 65/35 i forholdet erhverv/privat, og at de bevidst ikke ønsker de større kunder.

Nedskrivningerne i Sparekassen Fyn er primært relateret til høj risiko i ejendomsbranchen og de skrappe vurderingsmetoder, som Finanstilsynet anvender. Nedskrivningerne er på et rimelig højt niveau, men kun over gennemsnittet i 2010 og 2012.

Umiddelbart ser vi ingen sammenhæng imellem kundegearingen fra omgangsanalysen og de nedskrivninger, som Sparekassen Fyn rent faktisk tager. Vi ser heller ingen direkte sammenhæng imellem nedskrivningerne og Finanstilsynsbesøg, dog må vi konstatere, at Finanstilsynet har påpeget yderligere nedskrivninger for Sparekassen Fyn og derfor ligger nedskrivningsprocenten på et højere niveau disse år i forhold til, hvis Finanstilsynet ikke havde været på inspektion.

Samlet er det vores oplevelse, at Sparekassen Fyn er udfordret på flere parametre end kundegearingen, og særligt ser de ud til at være udfordret af faldende indtjening, overskud og balancesum. Sparekassen Fyn taber endvidere næsten en ½ mia. i 2012.

5.5 Delkonklusion

I dette kapitel har vi analyseret 4 af de udfordrede pengeinstitutter med særlig fokus på nedskrivninger, udlån og enkelte andre regnskabs- og nøgletal for at se, om der kunne ses en sammenhæng imellem de i omgangsanalysen udfordrede pengeinstitutter og deres nedskrivninger.

For Møns Bank konstaterede vi ud fra omgangsanalysen, at dens kunder er højt gearet, specielt i 2012 og 2013. Nedskrivningerne ligger på et rimelig lavt niveau, bortset fra i 2011, hvor Finanstilsynet skærper reglerne for nedskrivninger og i 2013, hvor banken har Finanstilsynet på besøg. Vi kan ikke se nogen sammenhæng i Møns Banks nedskrivninger og

kundegearingen for de kunder, som banken omgås. Analysen i dette kapitel viser, at nedskrivningerne er foretaget på baggrund af Finanstilsynets påbud til banken om at nedskrive yderligere og at Møns Bank er udfordret på flere parametre ud over kundegearingen.

For Skjern Bank konstaterede vi, at kundegearingen er steget i årene fra 2012 og frem. I samme periode viser vi, at der er en stigning i antal observationer for kunder under selskabsformen ApS i forhold til A/S. Skjern Bank har i 2009 foretaget en stor nedskrivning på 4,7 % af deres udlån, svarende til 219 mio. kr. De efterfølgende år, ligger bankens nedskrivninger på et forholdsvis lavt niveau sammenlignet med andre institutter i gruppe 3 og den akkumulerede nedskrivningsprocent er faldet i perioden. Da vi ser, at kundegearingen stiger i analyseperioden, og at nedskrivningerne ikke gør det samme, ser vi umiddelbart ingen sammenhæng i bankens nedskrivninger og kundegearingen fra omgangsanalysen. Vores oplevelse er, at Skjern Bank er knapt så udfordret på deres nøgletal, da de har stigning i årets resultat, solid solvens, udlånsfremgang, fremgang i basisindtjeningen og stabil stigning i egenkapitalforrentning.

Omgangsanalysen viser at Dronninglund Sparkasses kunder er højt gearet, og at størstedelen af deres kunder er under selskabsformen ApS, hvis gearing er endnu højere. Dronninglund Sparekasse har foretaget nedskrivninger, der svarer rimelig godt overens med gennemsnittet for gruppe 3, bortset fra i 2010 og 2013, hvor Finanstilsynet har været på inspektion. Disse år har de nedskrevet mere end gennemsnittet. Når vi sammenholder kundegearingen for Dronninglund Sparekasse med nedskrivningerne ser vi umiddelbart ingen sammenhæng i størrelsen af nedskrivninger og gearingsfaktoren. Til gengæld ser vi en sammenhæng i størrelsen på nedskrivningerne og Finanstilsynsbesøgene. Sparekassen er desuden udfordret af, at den har en faldende solvens, og de har et markant fald i egenkapitalforrentningen i 2013.

For Sparekassen Fyns vedkommende viser omgangsanalysen, at kunderne er rimelig højt gearet, og vi konstaterer at antallet af ApS er stigende og at gearingstallet for ApS tillige er højere i 2011 og fremefter. Nedskrivningerne i Sparekassen Fyn er primært relateret til høj risiko i ejendomsbranchen og de skrappe vurderingsmetoder, som Finanstilsynet anvender. Nedskrivningerne er på et rimelig højt niveau, men kun over gennemsnittet i 2010 og 2012. Umiddelbart ser vi ingen sammenhæng imellem kundegearingen fra omgangsanalysen og de nedskrivninger, som Sparekassen Fyn rent faktisk tager. Vi ser heller ingen direkte sammenhæng imellem nedskrivningerne og Finanstilsynsbesøg, dog må vi konstatere, at

Finanstilsynet har påpeget yderligere nedskrivninger for Sparekassen Fyn alle årene fra 2011 og fremefter. Sparekassen er desuden udfordret af faldende indtjening, faldende overskud og balancesum, og et meget stort tab i 2012.

Ud fra de 4 bankanalyser, kan vi således konstatere, at der ikke er sammenhæng imellem de i omgangsanalysens udfordrede pengeinstitutter og de nedskrivninger, som de rent faktisk har. Til gengæld er der meget, der tyder på, at inspektioner fra Finanstilsynet generelt medfører mernedskrivninger, og at der således er en sammenhæng i størrelsen af nedskrivninger og Finanstilsynsinspektionerne.

6 Konklusion

Pengeinstitutter er en afgørende part i det økonomiske kredsløb i samfundet og deres ”tilstand” påvirker således alle, der er en del af det samlede økonomiske system. Det er kendt, at pengeinstitutterne har lidt og lider, som følge af finanskrisen. Det kan vi læse i Finanstilsynets redegørelser om pengeinstitutternes nøgletal og ikke mindst af institutternes tab og nedskrivninger.

Vi har i denne afhandling analyseret denne problemstilling udefra, ved at undersøge, hvem pengeinstitutterne omgås ud fra devisen – vis mig hvem du omgås og jeg skal sige dig, hvem du er, eller i dette tilfælde, hvordan du har det!

”Hvem du omgås” er i denne afhandling de virksomheder, som pengeinstitutterne yder lån og kreditter til, og som angiver, at de ”omgås” pengeinstituttet. Vi har analyseret virksomhedernes tilstand, ved at se på deres gearing, forstået som fremmedkapital over egenkapital. Dette kalder vi omgangsanalysen.

Omgangsanalysen udpeger således pengeinstitutter, som er udfordret, fordi de omgås virksomheder, der er højt gearet. Om det samme billede opleves indefra, ville vi gerne undersøge nærmere, med andre ord: hvad er de udfordrede pengeinstitutters egenoplevelse, og vi stillede derfor følgende spørgsmål:

“Er der en sammenhæng imellem de i omgangsanalysen udfordrede pengeinstitutter, og de nedskrivninger de rent faktisk har?”

På vejen til løsningen har vi analyseret nedskrivninger og konkluderer, at disse skal være et udtryk for et pengeinstituts forventede tab på kreditter og udlån, og at deres størrelse påvirkes af en række forhold i det omkringliggende samfund ud over udviklingen i lånenes/krediternes bonitet, heriblandt nye regler for nedskrivninger.

En detaljeret gennemgang af analysens resultater og gearingen blandt de landsdækkende institutter og de 9 mest udfordrede i omgangsanalysen viser, at de store pengeinstitutters kunder generelt er lavere gearet end kunderne i de mindre pengeinstitutter, hvilket vi ser som et udtryk for, at de mindre pengeinstitutter enten er mere eftergivende over for deres kunder, og muligvis fokuserer mindre på kundernes gearing og pengeinstituttets risiko – eller bare ikke anser høj kundegearing som en væsentlig risiko i sig selv.

Danske Banks kunders gearing er klart lavest blandt alle pengeinstitutter, og det store antal af observationer gør, at Danske Banks kunders gearing påvirker den gennemsnitlige kundegearing i alle regioner og på landsplan.

I analysen ser vi også på kundegearingen for et udvalg af de pengeinstitutter, som er lukket under finanskrisen. Deres kundegearing er – ikke overraskende – meget høj forud for, at de har måtte lukke, hvilket giver en indikation af, at nogle af ulykkerne måske kunne have været undgået, hvis man havde analyseret kundegearingen tidligere.

For 2013 viser analysen de mest udfordrede pengeinstitutter, der både har en høj kundegearing og hvis kundegearing stiger mest, men også, at der er stor spredning i kundegearingen blandt pengeinstitutterne. Analysen giver en kraftig indikation af, at nogle pengeinstitutter vælger at følge deres kunder meget langt.

Analysen viser også, at de landsdækkende pengeinstitutter kan udvikle regionale strategier, da der i forskellige regioner er potentielle vækstmuligheder i spændet imellem deres kunders gearing i en specifik region sat i forhold til alle andre kunders gearing iblandt de landsdækkende pengeinstitutter.

Endelig viser analysen, at anpartsselskaber generelt er højere gearede end aktieselskaber, og dermed er gennemsnitsgearingen også højere i de pengeinstitutter, der har mange anpartsselskaber blandt deres kunder.

I forlængelse af analysens resultater, har vi sammenholdt pengeinstitutternes kundegearing med deres nedskrivningsprocent. Vi så en sammenhæng i størrelsen af nedskrivninger og Finanstilsynsbesøg, men bortset fra det, virker stigningerne i nedskrivninger mere eller mindre tilfældige eller i hvert fald løsrevet fra forskydningerne i kundernes gearing. Derfor udvalgte vi Møns Bank, Skjern Bank, Dronninglund Sparekasse og Sparekassen Fyn blandt de mest udfordrede pengeinstitutter for en nærmere analyse af deres nøgletal, og forholdet mellem kundegearing og nedskrivninger.

For Møns Bank konstaterede vi ud fra omgangsanalysen, at dens kunder er højt gearet, men at nedskrivningerne ligger på et rimelig lavt niveau. Derimod er det tydeligt, at nedskrivningerne i høj grad er givet af Finanstilsynets påbud om mernedskrivninger.

I Skjern Bank konstaterede vi, at kundegearingen er steget i årene fra 2012 og frem. I samme periode ser vi, at der er en stigning i antal observationer for kunder under selskabsformen ApS i forhold til A/S, men at nedskrivningerne falder i samme periode.

Når vi sammenholder kundegearingen for Dronninglund Sparekasse med nedskrivningerne ser vi umiddelbart ingen sammenhæng i størrelsen af nedskrivninger og gearingsfaktoren. Til gengæld ser vi en tydelig sammenhæng i størrelsen af nedskrivningerne og Finanstilsynsbesøgene.

I Sparekassen Fyn viser omgangsanalysen, at kunderne er rimelig højt gearet og vi konstaterer, at antallet af ApS er stigende. Nedskrivningerne i Sparekassen Fyn er primært relateret til høj risiko i ejendomsbranchen og de skrappe vurderingsmetoder, som Finanstilsynet anvender. Nedskrivningerne er på et rimelig højt niveau, men vi ser ingen sammenhæng imellem kundegearingen fra omgangsanalysen og de nedskrivninger, som Sparekassen Fyn rent faktisk tager. Igen ser vi en sammenhæng imellem Finanstilsynets inspektioner og nedskrivningerne.

Den detaljerede analyse af de fire pengeinstitutter viser således, at der ikke er påviselig sammenhæng imellem de i omgangsanalysen udfordrede pengeinstitutters kundegearingen og deres nedskrivninger. Derimod kan vi konkludere, at nedskrivninger nærmere er en funktion af pligter, tilfældigheder og besøg fra Finanstilsynet.

7 Perspektivering

Vi har i vores afhandling undersøgt, om der er en sammenhæng imellem kundernes gearing og pengeinstitutts nedskrivninger. Som grundlag for vores undersøgelse, har vi haft adgang til en database med over 37 mio. data.

Denne database kan også bruges til at undersøge andre forhold, så som:

Revisorvinklen:

Eksempelvis kunne vi tage Revisorvinklen og undersøge, om der er en sammenhæng imellem revisorerne kunder og de pengeinstitutter, som revisorerne har som kunder. Kunne der være en tendens til, at pengeinstitutterne accepterer en højere gearing hos virksomheder, der er formidlet af revisoren?

Anden fremmedkapital

Vi har i vores analyse udvalgt data fra virksomheder med en fremmedkapital fra 1 til 40 mio. kr. Vi kunne udvide undersøgelsen og medtage kundevirksomheder med op til eksempelvis 100 mio. kr. i fremmedkapital, eller vi kunne vælge at tage alle kundevirksomheder med uanset fremmedkapitalstørrelse. Hermed ville man reducere mulighederne for sammenligning på tværs af pengeinstitutter, men man ville skabe bedre sammenhæng imellem den portefølje man analyserer, og den portefølje, som nedskrivningerne er taget på.

Faktisk tab

Vi kan ikke påvise en sammenhæng imellem kundegearing og nedskrivninger. Men kunne man gå et skridt videre og undersøge, om der er en sammenhæng imellem kundegearingen og det, som pengeinstitutterne rent faktisk har tabt igennem årene?

Indtjeningsvinklen

Man kunne vælge at analysere, om der er en sammenhæng imellem pengeinstitutts indtjening og kundegearingen. Er de pengeinstitutter, der har kunder med høj gearing også gode nok til at tage sig betalt for den risiko, som pengeinstituttet påtager sig? I vores afhandling ser vi på nettoindtjeningen, men for at blive mere præcis på sammenhæng imellem pengeinstitutts indtjening og kundegearingen kunne man analysere hvorved indtjeningen skabes, og herved konstatere, om instituttet tjener penge på den risiko, de påtager sig.

Vi spørger i vores afhandling, om ulykkerne kunne have været undgået, hvis denne analyse var lavet tidligere. Hvordan kunne denne analyse have været anvendt i dette tilfælde?

Pengeinstituttet

Hvis pengeinstituttet brugte analysens resultater for egen bog, ville de så hurtigere få et samlet billede af deres risiko på porteføljen og herigennem kunne spotte kunder med høj gearing og holde et mere vågent øje med dem? Ville de således kunne bruge analysen til at finde de udfordrede kunder, være hurtigere til at handle og komme i dialog med kunderne og sandsynligvis kunne få en mere holdbar løsning på et tidligere tidspunkt og herigennem forhindre et større tab?

Spørgsmålet er også, om **Finanstilsynet** kunne bruge analysen og hvordan?

Siden finanskrisen har myndighederne flere gange skærpet reglerne for nedskrivninger. Men hvad kan sektoren forvente i fremtiden?

CRD IV

Nye kapitalkravsregler CRD IV (Andresen, 2013, s. 318-328). Pengeinstitutternes nuværende solvensprocent skal være større eller lig med 8 % tillagt en individuel solvens procent. Med indførelsen af de nye kapitalkravsregler vil der gradvist fra 2015 til 2019 ske en forhøjelse fra de nuværende 8 % til 13 % tillagt en individuel solvensprocent. Dette er en ganske markant stigning, og vil givetvis udfordre en række pengeinstitutter. En nærmere analyse af udfordrede pengeinstitutter i den forbindelse kunne være interessant?

Den 29. september i 2014 står der i FinansWatch: ”...**Banker foran ny bølge af hensættelser på nye regler**”.

”En forøgelse af bankernes tabshensættelser på udlån med 25-60 pct. i forhold til i dag er det scenarie, der tegner sig med indførelsen af en ny europæisk regnskabsstandard, IFRS 9, hvis de foreløbige skøn fra IASB - International Accounting Standards Boards - holder stik.....

....Spørgsmålet er, hvor hårdt de danske banker bliver ramt af de nye regler, som formelt først træder i kraft i 2018.....

....Revisionsfirmaet Deloitte har spurgt 54 banker, hvordan de vurderer effekten af de nye hensættelsesregler.

”Flere end halvdelen af dem forventer, at indførelsen af IFRS 9 vil øge tabshensættelserne med op til 50 pct. Standard & Poor's kritiserer allerede nu den nye model for at give øget usikkerhed om bankernes hensættelsespolitik, fordi de fremadrettede hensættelser er baseret

på et meget subjektivt grundlag, hvor bankledelsen langt hen ad vejen selv bestemmer," skriver Økonomisk Ugebrev Formue. "

Holder dette stik for de danske pengeinstitutter, kan man sætte spørgsmålstegn ved, hvor mange af de mindre pengeinstitutter, der overlever efter indførelsen af de nye regler i 2018. Kan denne analyse være med til at finde faresignalerne hurtigere, så de skærpede regler ikke rammer så hårdt efter 2018?

[Pengeinstitutternes indtjening](#)

I vores analyse af de udfordrede pengeinstitutter målt på kundegearing, har vi også konstateret, at blandt dem er nogle også udfordret på andre parametre, så som indtjeningen. Pengeinstitutterne lever af rentemarginalen, som ikke er blevet mindre, men større siden før finanskrisen. Men selvom rentemarginalen er steget, modsvarer den ikke fundingomkostningerne og krav om øgede nedskrivninger.

I FinansInvest nr. 4 fra august 2014 står i artiklen: **"Danske børsnoterede banker indtægts- og omkostningsstruktur under forvandling:**

"...For høje udlånsrenter, for lav rentabilitet, for høje omkostninger og direkte tab på indlånene i banksektoren, er problemer, der desværre er tunge at løse, og som har betydelig negativ indvirkning på samfundsøkonomien..."

I det lys er det helt store spørgsmål i virkeligheden: Hvordan skal pengeinstitutterne overleve i fremtiden?

[En anden vinkel på kundernes gearing](#)

Altman Z (Petersen & Plenborg, 2012, s. 294) viser en metode til at forudsige om en virksomhed er i risiko for at gå konkurs.

Ved at sætte en række nøgletal fra årsrapporten i forhold til aktiver og passiver, og gange disse med en faktor, vil det være muligt med en forholdsvis stor nøjagtighed, at påvise om en given virksomhed er i risiko for konkurs indenfor en periode på 1-5 år.

Kunne pengeinstitutterne anvende denne eller en tilsvarende model for at forudsige tab på de kunder, de vælger at omgås?

Ovenstående områder er hver for sig interessante, og vil kunne danne grundlag for nye analyser.

8 Kildehenvisning

- Alm. Brand, om Alm. Brand, redegørelse fra Finanstilsynet.* (8. november 2014). Hentet fra Alm. Brand Bank: <http://www.almbrand.dk/abdk/OmAlmBrand/Omkoncernen/Generelinformation/RedegørelserfraFinanstilsynet/index.htm>
- Andresen, J. J. (2013). *Finansiell risikostyring*. Tilst: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Arbejdernes Landsbank, Om Banken, AL i tal.* (8. november 2014). Hentet fra Arbejdernes Landsbank: <https://www.al-bank.dk/default.asp?id=93&toppage=61>
- Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Historien.* (8. november 2014). Hentet fra Arbejdernes Landsbank: <https://www.al-bank.dk/default.asp?id=2705>
- Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Kunder fra Østjysk Bank.* (8. november 2014). Hentet fra Arbejdernes Landsbank: <https://www.al-bank.dk/default.asp?id=2621>
- Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Redegørelse om inspektion i Arbejdernes Landsbank.* (8. november 2014). Hentet fra Arbejdernes Landsbank: <https://www.al-bank.dk/default.asp?id=2768>
- Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Regnskaber.* (8. november 2014). Hentet fra Arbejdernes Landsbank: <https://www.al-bank.dk/default.asp?id=158>
- Arbejdernes Landsbank, Om Banken, Regnskaber.* (8. november 2014). Hentet fra Arbejdernes Landsbank: <https://www.al-bank.dk/default.asp?id=158>
- Baldvinson, C., Bender, T., Busck-Nielsen, K., & Nytoft Andersen, F. (2011). *Dansk Bankvæsen* (Årg. 6. udgave). København: Karnov Group.
- Business, Af Ritzau Finans 29.03.2012.* (8. november 2014). Hentet fra Business: <http://www.business.dk/finans/nye-nedskrivningsregler-for-banker-paa-plads>
- Dahl. (2013). Virksomhedens økonomiske omgivelser.
- Danske Revisorer, Faglig nyhed.* (8. november 2014). Hentet fra Danske Revisorer: http://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Regnskaber/Standarder%20og%20vejledninger/Finansielle%20virksomheder/Vejledning%20fra%20Finanstilsynet%20skal%20sikre%20ensartede%20nedskrivninger
- DR.dk, Nyheder, Indland, Læs hele Rangvid-rapporten.* (7. november 2014). Hentet fra DR.dk: <http://www.dr.dk/nyheder/htm/Rangvid.pdf>
- Dronninglund Sparekasse, Finanstilsynets redegørelse.* (4. Oktober 2014). Hentet fra Dronninglund Sparekasse: http://www.dronspar.dk/pictures_org/FT%20redegørelse%202014.pdf
- Dronninglund Sparekasse, Regnskaber (2010).* (4. Oktober 2014). Hentet fra Regnskaber: http://www.dronspar.dk/pictures_org/regnskab-2010.pdf
- Dronninglund Sparekasse, Regnskaber (2013).* (4. oktober 2014). Hentet fra Dronninglund Sparekasse: http://www.dronspar.dk/pictures_org/Årsrapport%20korr%202013.pdf
- Dronninglund Sparekasse, regnskaber 2013.* (4. oktober 2014). Hentet fra Dronninglund Sparekasse: http://www.dronspar.dk/pictures_org/Risikorapport%202013.pdf
- Ferguson, C. (Instruktør). (2010). *Inside Job* [Film].
- Finansforbundet, Aktuelt, Nyhedsbrev 18032013.* (9. november 2014). Hentet fra Finansforbundet: <http://www.finansforbundet.dk/da/Aktuelt/nyhedsbrevetfinans/Sider/Stigendetabsprocentpobankernesudlaan.aspx>
- Finansraadet, media.* (8. november 2014). Hentet fra Finansraadet: <http://www.finansraadet.dk/Media/dokumenter/servicemenu/materialer/regnskabsh%C3%A5ndbogen/afsnit3/orienteringsbrev%2018.%20dec.%202009.pdf>
- Finansraadet, Tal og Fakta, Fusioner og nye navne.* (14. november 2014). Hentet fra Finansraadet: <http://www.finansraadet.dk/Tal--Fakta/Pages/fusioner-og-nye-navne/2013.aspx>
- Finansrådet, Media, Dokumenter.* (10. november 2014). Hentet fra Finansrådet: <http://www.finansraadet.dk/Media/dokumenter/servicemenu/materialer/regnskabsh%C3%A5ndbogen/afsnit3/orienteringsbrev%2018.%20dec.%202009.pdf>
- Finansrådet, Tal og Fakta.* (13. oktober 2014). Hentet fra Finansrådet: <http://www.finansraadet.dk/tal--fakta/Pages/statistik-og-tal/de-stoerste-pengeinstitutter.aspx>
- Finanstilsynet, Indberetning, 2014, Vejledninger og informationer.* (23. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/~media/Indberetning/2014/Vejledninger/AS_vejledning_uden_synlige_%C3%A6ndringer_20140129.ashx

Finanstilsynet, Nyhedscenter 2012, BEK. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/~media/Nyhedscenter/2012/BEK_med_aendringer.ashx

Finanstilsynet, Statistik, nøgletal og analyser. (2. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/~media/Tal-og-fakta/2013/Statistik/KPI_PRF_2009_2013.ashx

Finanstilsynet, Tal og Fakta. (31. oktober 2010). Hentet fra Redegørelse om inspektion i Dronninglund Sparekasse: https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2010/VU_DronninglundSparekasse.aspx

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Tilsynsdiamanten. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: : <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Statistik-noegletal-analyser/Tilsynsdiamanten.aspx>

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2012. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2012/VU-Sparekassen-Faaborg-AS.aspx>

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2013/VU-Lollands-Bank-AS.aspx>

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2013/VU-Vordingborg-Bank.aspx>

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2013/VU-Oestjysk-Bank.aspx>

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder 2014. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2014/VU-Oestjysk-Bank-030714.aspx>

Finanstilsynet, Tal og Fakta, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2014. (8. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2014/VU-Moens-bank-as.aspx>

Finanstilsynet, temaer, media 2010. (15. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/temaer/~media/nyhedscenter/2010/tilsynsdiamanten.ashx>

Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder 2013. (5. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2013/VU-Sparekassen-Faaborg-AS.aspx>

Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2011. (5. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2011/VU-Sparekassen-Faaborg.aspx>

Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2012. (5. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2012/VU-Skjern-Bank.aspx>

Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder, 2014. (2. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2014/VU-Dronninglund-sparekasse-080714.aspx>

Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder 2012. (5. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2012/VU-Sparekassen-Faaborg-AS.aspx>

Finanstilsynets redegørelser. (25. oktober 2014). Hentet fra Møns Bank: <https://www.moensbank.dk/om-moens-bank/investor-relations/finanstilsynets-redegørelse>

FinansWatch, Finansnyt. (22. juli 2014). Hentet fra FinansWatch, Finansnyt: <http://finanswatch.dk.zorac.aub.aau.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/article6886903.ece>

FinansWatch, pengeinstitutter. (6. november 2014). Hentet fra FinansWatch: http://finanswatch.dk.zorac.aub.aau.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/Sparrekassen_Faaborg/article5774312.ece

Finanstilsynet, Vurderinger af finansielle virksomheder 2014. (5. november 2014). Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2014/VU-Sparekassen-Fyn-021014.aspx>

Horsens Folkeblad, Erhverv. (15. november 2014). Hentet fra Horsens Folkeblad: <http://hsfo.dk/article/20130531/ARTIKLER/130539908%20/>

- Johnson, Whittington, & Scholes, K. (2012). *Fundamentals of Strategy, second edition*. Pearson Education Limited.
- Lollands Bank, *Banken, Om Lollands Bank*. (8. november 2014). Hentet fra Lollands Bank: <https://www.lollandsbank.dk/banken/om-lollands-bank>
- Lollands Bank, *Banken, Selskabsmeddelelser*. (8. november 2014). Hentet fra Lollands Bank: <https://www.lollandsbank.dk/investor-relations/selskabsmeddelelser>
- Møns Bank, *Nyheder, Pressemeddelelse - Årsrapport 2013*. (8. november 2014). Hentet fra Møns Bank: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2014/VU-Moens-bank-as.aspx>
- Møns Bank, *Regnskaber, 2011*. (2. november 2014). Hentet fra Møns Bank: https://www.moensbank.dk/sites/default/files/mediearkiv/om%20moens%20bank%20-%20fondsboersmeddelelser/2012/nr.%2001-2012%20arsrapport_2011.pdf
- Møns Bank, *Regnskaber, 2012*. (2. november 2014). Hentet fra Møns Bank: https://www.moensbank.dk/sites/default/files/mediearkiv/om%20m%20f8ns%20bank%20-%20investor/samlet%20rapport%2025.02.2013__web.pdf
- Møns Bank, *Regnskaber, 2013*. (2. november 2014). Hentet fra Møns Bank: https://www.moensbank.dk/sites/default/files/mediearkiv/om%20m%20F8ns%20bank%20-%20investor/22_04_14_aarsrapport_2013_link.pdf
- Østjydsk Bank, *Om banken, investor*. (8. november 2014). Hentet fra Østjydsk Bank: <http://www.7230.oeb.dk/media/%C3%85rsregnskab2013www.pdf>
- Petersen, C. V., & Plenborg, T. (2012). *Financial Statement Analysis*. Gosport: Pearson Education Limited.
- Skjern Bank, *Banken, Regnskab*. (8. november 2014). Hentet fra Skjern Bank: <http://alm.skjernbank.dk/Regnskab.845.aspx>
- Skjern Bank, *Tilsynsrapport 2013*. (5. november 2014). Hentet fra Skjern Bank: http://alm.skjernbank.dk/media/Redegørelse_Finanstilsynet_maj2013.pdf
- Sparekassen Fyn, *Pressemeddelelser*. (12. august 2013). Hentet fra Sparekassen Fyn: http://sparfyn.dk/PDF%20filer/Pressemeddelelser/PM_SparekassenFaaborg.pdf
- Sparekassen Fyn, *Regnskaber for 2012*. (19. oktober 2014). Hentet fra Sparekassen Fyn: <http://sparfyn.dk/PDF%20filer/Selskabsmeddelelser/%C3%85rsrapport%202012.pdf>
- Sparekassen Fyn, *Risikorapporter*. (19. oktober 2014). Hentet fra Sparekassen Fyn: sparfyn.dk/PDFfiler/Diverse/Risikorapport_2013.pdf
- Sparekassen Fyn, *Risikorapporteringen*. (19. oktober 2014). Hentet fra Sparekassen Fyn: <http://sparfyn.dk/PDF%20filer/Diverse/Risikorapport%202012.pdf>
- Sparekassen Fyn, *Sparekassen Fyns kommentar*. (2. oktober 2014). Hentet fra Sparekassen Fyn: http://sparfyn.dk/PDF%20filer/Finanstilsynet/Kommentar%20til%20FT%20redeg%C3%B8relse_2014.pdf
- Vestjysk Bank, *Om Banken, Finansielle Rapporter*. (8. november 2014). Hentet fra Vestjysk Bank: <https://www.vestjyskbank.dk/investor-relations/finansielle-rapporter.aspx>
- Vestjysk Bank, *Profil, Redegørelser fra Finanstilsynet*. (8. november 2014). Hentet fra Vestjysk bank: <https://www.vestjyskbank.dk/om-banken/profil/tilsyn.aspx>

9 Bilag

Bilag 1: Bankens omgangskreds – Bankens risiko?
”Sig mig hvem du omgås og jeg ved hvem du er”
- en 180 graders analyse

(41 sider)

Bilag 2: Møns Bank

(3 sider)

Bilag 3: Skjern Bank

(3 sider)

Bilag 4: Dronninglund Sparekasse

(3 sider)

Bilag 5: Sparekassen Fyn

(3 sider)

Bankens omgangskreds – Bankens risiko?

"Sig mig hvem du omgås og jeg ved hvem du er?"
- En 180 graders analyse -

5/11-2014

Margareth D. Djurhuus
Helle Ø. Rasmussen
Henning Olsen
Per Wistisen

1

Studiegruppen

Vi studerer MBA på Aalborg universitet, hvor vi følger specialiseringen i bankvirksomhed.

Analysen er lavet som et led i studiet, og har sit udspring i vores interesse i at analysere pengeinstitutter fra nye vinkler.

Vi har arbejdet med et omfattende datagrundlag, som er under fortsat udvikling. Vil har gennemført analysen, for at anvende vinkler fra den i vores MBA afhandling.

2

Deltagere

- Margareth D. Djurhuus, Afdelingsleder, Eik Banki (mdd@eik.fo)
- Helle Østrup Rasmussen, Teamkoordinator, If Skadeforsikring (helle.rasmussen@if.dk)
- Henning Olsen, Afdelingschef, BRFkredit Bank (hol@brf.dk)
- Per Wistisen, Adm. Direktør, Dansk Fartøjsforsikring (pw@dfff.dk)
- Vejleder, Lars Krull, Seniorrådgiver (Styring- og regulering af finansielle institutioner) har foretaget en omfattende strukturering af data forud for analysen og har fulgt analysearbejdet – som er og har været meget omfattende. Lars Krull kan kontaktes for yderligere kommentarer og citater. (Telefon 99402705)

3

Highlights

- Danske Banks kunder har en lav gearing – **Ingen** har lavere gearing
- Små- og mellemstore pengeinstitutters kunder har **højere** gearing end de største pengeinstitutters kunder
- “Ulykkerne” kunne måske være **undgået**, hvis analysen var lavet tidligere
- Vi viser hvilke pengeinstitutter, der er **mest** udfordret i forhold til denne analyse
- Kunder registreret med selskabsformen **ApS er højere gearet** end kunder registreret med selskabsformen A/S og nøgletallet er højest i de pengeinstitutter, der har flest selskaber registreret som ApS
- De største landsdækkende pengeinstitutters kunder i Midtjylland har en lav gearing. Er der her et **uudnyttet potentiale**, der kunne nås med en klar regional strategi?

4

Det handler om

- Gearing er udtrykt som en funktion af virksomhedernes egenfinansiering (fremmedkapital divideret med egenkapital)
- Jo højere gearing jo større risiko – alt andet lige – for virksomheden og dens interessenter
  - Vores fokusinteressent er selvfølgelig pengeinstitutterne
- Analysen ser på pengeinstitutterne udefra og ind, ved at se på hvilken gearing deres kunder aktuelt har. Den beskriver derfor ikke, hvordan eller udfra hvilke regler, pengeinstitutterne yder kredit.

5

Hvorfor denne undersøgelse?

Finanstilsynet offentliggør løbende oversigter over pengeinstitutternes nedskrivninger. Disse viser, at de store pengeinstitutter nedskriver markant mindre end de små.

Er der sammenhæng mellem et pengeinstituts størrelse og kvaliteten af deres kunders finansielle struktur?

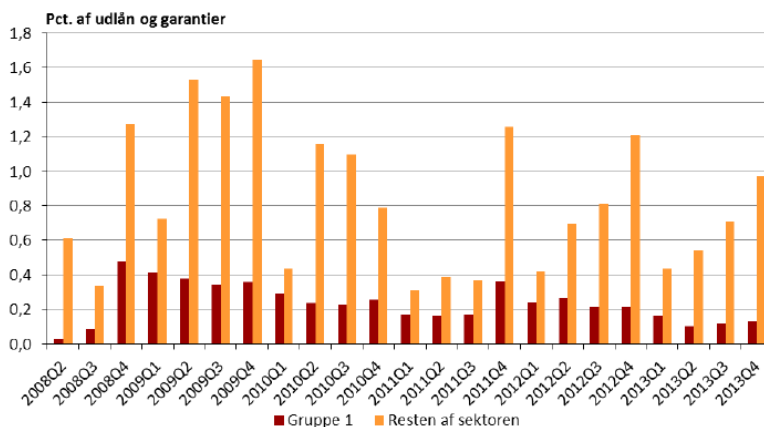
Er der forskel på kundernes finansielle struktur afhængigt af selskabsform?

Er der forskel på kundernes finansielle struktur rundt omkring i landet, og kan dette udnyttes forretningsmæssigt af pengeinstitutterne?

6

Nedskrivninger, gruppe 1 vs. resten af sektoren

Hvorfor denne undersøgelse

Vi har valgt at afdække forholdet:

- Antal fremmedkapital kr./egenkapitalkrone
  - i ord: antal fremmedkapital kr. pr. egenkapitalkrone
  - definition: fremmedkapital = balance - egenkapital
- Dette forhold siger noget om den enkelte kundes finansielle gearing. Samlet siger det derfor noget om, hvilke risici pengeinstituttets kunder har – og herunder selvfølgelig også, hvilke kunder et pengeinstitut vælger at "omgås"

Materiale

- Vi har indhentet regnskabstal på regnskabspligtige virksomheder, der har offentliggjort årsrapporter i perioden 2009-2013. Disse udgør mere end 37 millioner enkeltdata.
- Vi har sorteret disse således, at der i undersøgelsen kun indgår data fra virksomheder, som Erhvervsstyrelsen i de enkelte år betegner som i "normal drift".
  - Det betyder, at det billede vi tegner, er mere positivt, end det billede, som ville fremkomme, hvis virksomheder som f.eks. var gået i betalingsstandsning, likvidation og konkurs i perioden ellers ville have givet anledning til, hvis disse havde været medtaget i analysen.

Udvalg af data

- Vi har alene valgt at medtage data fra virksomheder, hvor soliditeten (udtrykt ved egenkapital/balance) er mindre end 75%. Begrundelsen for dette valg er, at vi opfatter kredit til virksomheder med en højere soliditetsgrad som en risikomæssig "no-brainer".
- Det er også en betingelse, at virksomheder, der indgår i analysen har en fremmedkapital mellem 1 og 40 mio. kr.
  - Vi har valgt dette interval for fremmedkapital, fordi vi ønsker at sammenligne "risikovillighed" udtrykt som $\frac{\text{antal fremmedkapital kroner pr. egenkapitalkrone}}{\text{}}$ på tværs af sektoren.

Udvalg af data

- Det er ikke alle virksomheder, der i deres årsrapporter opgiver, hvilke pengeinstitutter de anvender. Vi viser i analysen, at validiteten af data fra virksomheder, der opgiver bankforbindelser, er repræsentativt.
- I analysen har vi kun medtaget analyseresultater, på hvilke, vi har kunnet konstatere et tilfredsstillende datagrundlag for det enkelte pengeinstitut
  - Minimum 40 observationer pr. år
- De analyserede regnskabstal er for perioden 2009-2013.

11

Brugerforklaring

Når der opgives tal i det følgende er disse udtryk for:

- $(\text{Gennemsnitlig antal fremmedkapital kroner})/(\text{egenkapitalkrone})$.
  - Eksempel: Står der 2,55 for et pengeinstitut, betyder det, at pengeinstitutets kunder i gennemsnit har en fremmedkapital på 2,55 kr. pr. egenkapitalkrone.

12

Brugerforklaring

Ordforklaringer:

"Alle"=(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkroner) hos samtlige virksomheder, der indgår i analysen, uanset om disse har opgivet en bankforbindelse(r) eller ej.

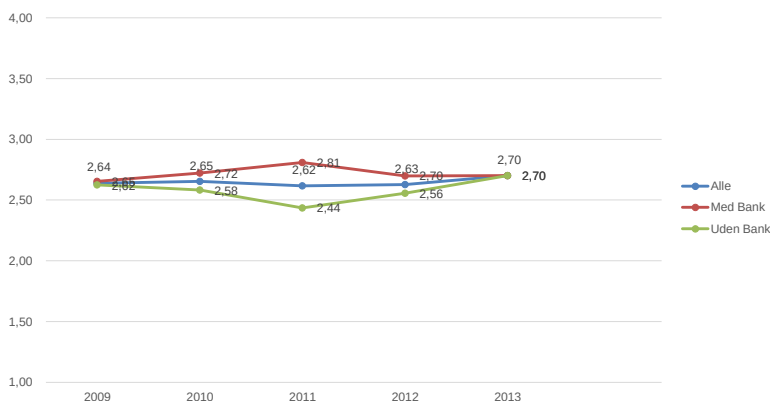
"Alle uden bank"=(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkroner) hos samtlige virksomheder, der indgår i analysen, som ikke har angivet deres bankforbindelse.

"6 største" =(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkroner) hos de 6 største pengeinstitutters kunder, der indgår i analysen.

"Uden 6 største"=(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkroner) hos samtlige virksomheder, der indgår i analysen, som ikke opgiver de 6 største pengeinstitutter som bankforbindelse(r).

13

Bankforbindelse opgivet og ikke opgivet

14

Kommentar til "betyder det noget, om virksomheder har opgivet bankforbindelse?"

- Denne figur er alene medtaget for at vise, at det i forhold til undersøgelsens konklusioner ikke er afgørende, om virksomhederne har angivet bankforbindelse(r)

FK/EK for alle - med og uden bank

ÅR	Alle	Med Bank	Uden Bank
2009	2,64	2,65	2,62
2010	2,65	2,72	2,58
2011	2,62	2,81	2,44
2012	2,63	2,70	2,56
2013	2,70	2,70	2,70

Data til grafen alle med og uden bank

Segmenter af pengeinstitutter

De 6 største pengeinstitutter er i rækkefølge:

- Danske Bank, Nordea Bank, Jyske Bank, Nykredit Bank, Sydbank og Spar Nord Bank. Hvoraf de 5 største iflg. Finanstilsynets hjemmeside er "gruppe 1" pengeinstitutter med en arbejdende kapital over 65 mia. kr.
- Spar Nord Bank ligger umiddelbart under, og er således det største pengeinstitut i "gruppe 2", og er næsten dobbelt så stor som Arbejdernes Landsbank, der er nr. 2 i "gruppe 2".
- "Alle pengeinstitutter" i undersøgelsen er – udover de 6 største - 23 udvalgte pengeinstitutter, der dækker alle dele af landet, og er klassificeret i "gruppe 2 og 3", med en arbejdende kapital over 250 mio. kr. Herudover har vi medtaget Handelsbanken, der et datterselskab under Svenska Handelsbanken.

Segmenter af pengeinstitutter

17

Kommentarer til "Segmenter af pengeinstitutter"

- De store pengeinstitutters kunder er generelt mindre gearet end kunderne i de mindre pengeinstitutter
- Nøgletallet for de største pengeinstitutter ligger på samme niveau i 2013 som i begyndelsen af perioden
- Nøgletallet for de mindre pengeinstitutter ligger på et højere niveau i 2013 end i begyndelsen af perioden, men er faldet siden 2011

Segmenter af banker

ÅR	De 6 største	Alle uden de 6 største
2009	2,46	3,13
2010	2,50	3,36
2011	2,56	3,63
2012	2,44	3,46
2013	2,46	3,45

Data til grafen af de 6 største og uden de 6 største

18

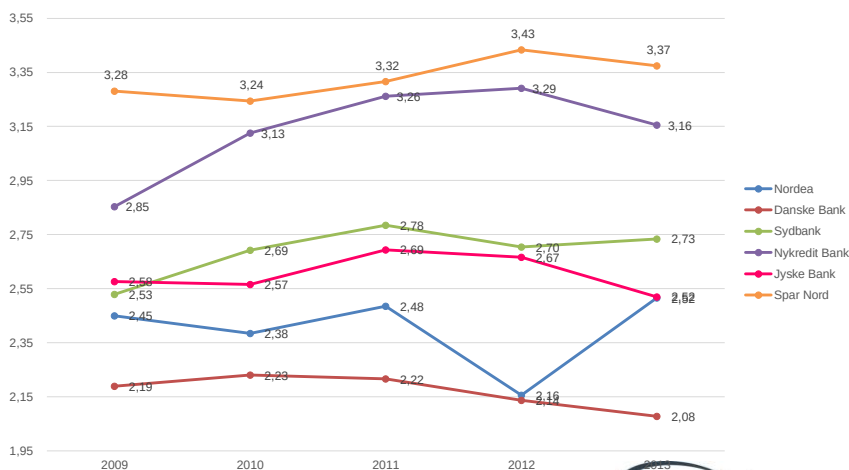
Citater til "Segmenter af pengeinstitutter"

"Nøgletallet er markant højere for de øvrige pengeinstitutter end for de "6 store"

"Er dette et udtryk for, at de mindre pengeinstitutter er mere large og eftergivende overfor deres kunder, og derfor fokuserer mindre på kundernes gearing og bankens risiko?"

19

6 største institutter sammenlignet

20

Kommentarer til 6 største pengeinstitutter sammenlignet

- Nøgletallet i Danske Bank ligger lavest blandt de 6 største pengeinstitutter
- Nøgletallet i Nordea Bank lå på niveau med Danske Bank i 2012, men er i 2013 steget til samme niveau som Jyske Bank
- Nøgletallet i Jyske Bank og Sydbank ligger midt i feltet
- Nøgletallet for kunderne i Nykredit Bank og Spar Nord ligger højest blandt de 6 største pengeinstitutter

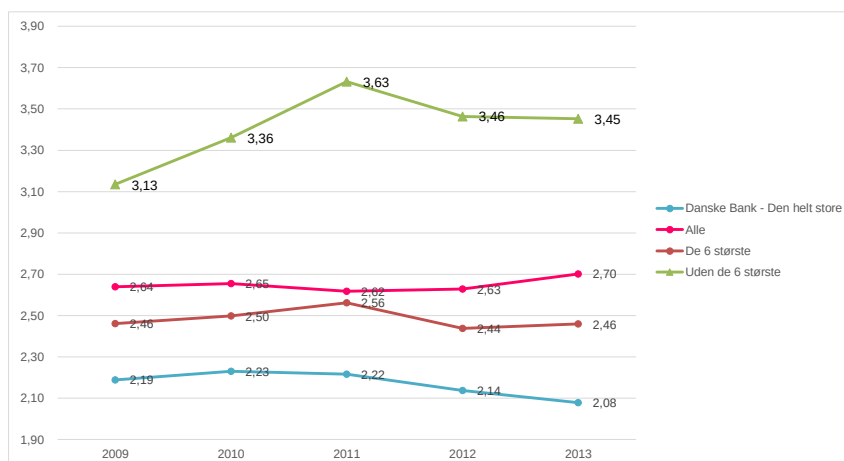
De 6 største sammenlignet

År	Nordea	Danske Bank	Sydbank	Nykredit Bank	Jyske Bank	Spar Nord
2009	2,45	2,19	2,53	2,85	2,58	3,28
2010	2,38	2,23	2,69	3,13	2,57	3,24
2011	2,48	2,22	2,78	3,26	2,69	3,32
2012	2,16	2,14	2,70	3,29	2,67	3,43
2013	2,52	2,08	2,73	3,16	2,52	3,37

Data til de 6 største institutter sammenlignet

21

Danske Bank – Den helt store

22

Kommentar til Danske Bank

- Årsagen til, at nøgletallet for de "6 største" pengeinstitutter i Danmark ligger markant under "uden 6 største", er begrundet i det faktum, at Danske Banks og Nordeas kunder samlet set har et meget stærkt nøgletal i starten af perioden. Nøgletallet for Nordea er dog steget for 2013.
- Danske Bank er således "førerrunden" i feltet af "de 6 største"
- Nøgletallet for Danske Bank trækker både gennemsnittet for alle pengeinstitutter, og gennemsnittet for de "6 største" væsentligt ned

Danske Bank - Den helt store

ÅR	FK/EK	Alle	De 6 største	Uden de 6 største
2009	2,19	2,64	2,46	3,13
2010	2,23	2,65	2,50	3,36
2011	2,22	2,62	2,56	3,63
2012	2,14	2,63	2,44	3,46
2013	2,08	2,70	2,46	3,45

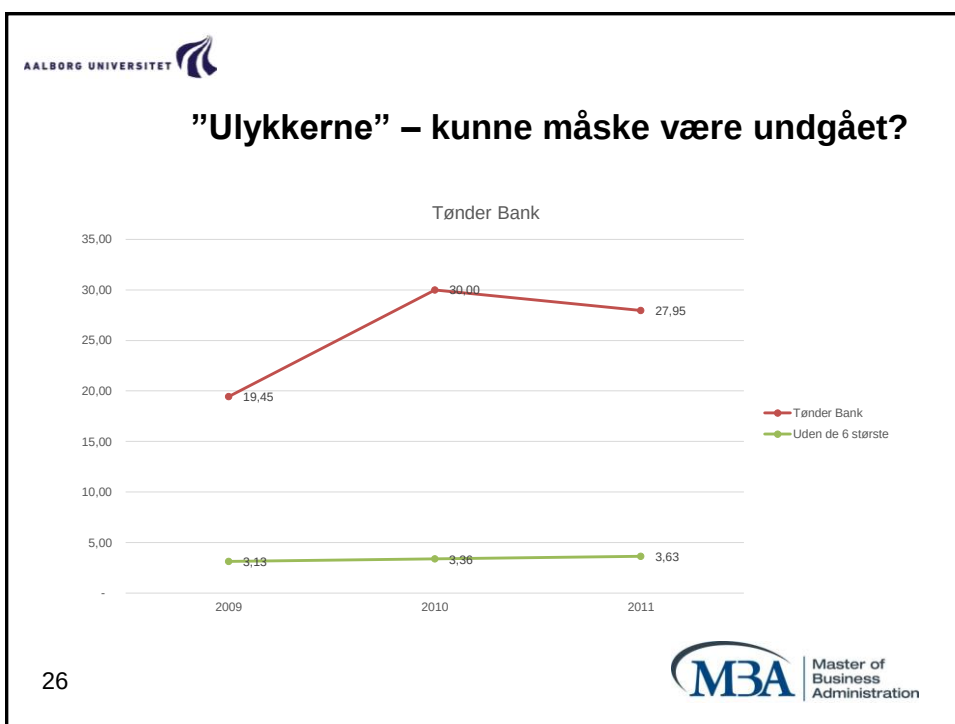
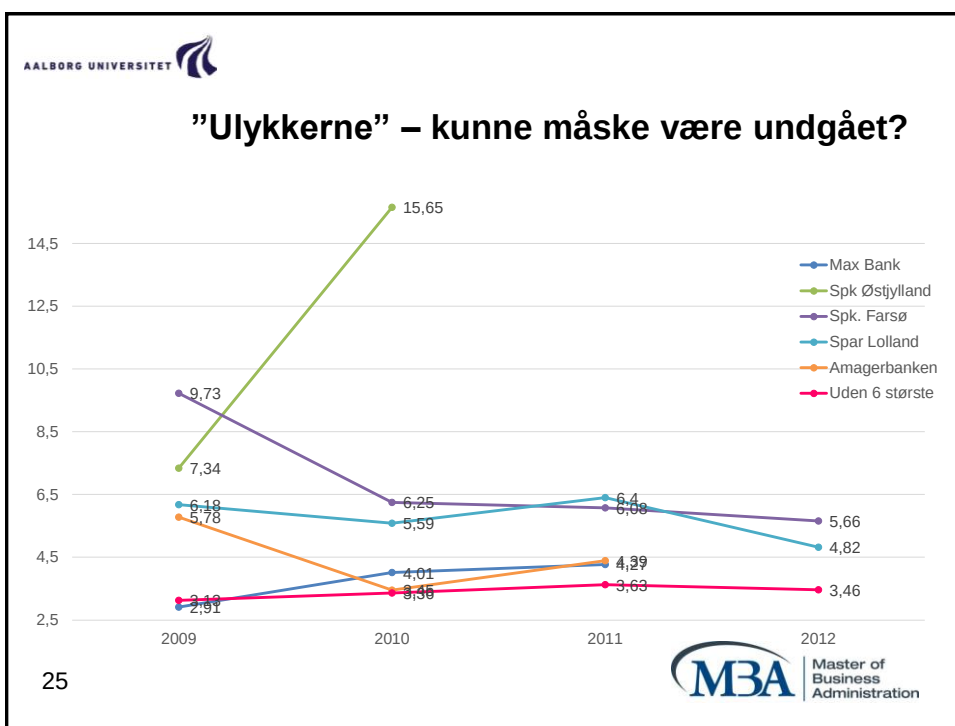
Data til Danske Bank - Den helt store

23

Citat vedrørende Danske Bank

"Danske Banks indflydelse på kundernes gennemsnitlige gearing er markant, og dens samlede vægt gør, at nøgletallet for de "6 største" bliver markant mindre end for de øvrige pengeinstitutter"

24

Kommentarer til: "Ulykkerne" – kunne måske være undgået?

- De banker i undersøgelsen, som er ophørt, har alle kunder, hvis gennemsnitlige nøgletal ligger over gennemsnittet for "uden 6 største"
- Sparekassen Østjyllands og Tønder Banks kunders nøgletal er særdeles høje i væsentlig tid forud for, at de ophører
- De øvrigt medtagede pengeinstitutters kunder har også høje nøgletal.

År	Max Bank	Tønder Bank	Spk. Østjylland	Spk. Farsø	Spø Lolland	Amager-banken	Uden de 6 største
2009	2,91	19,45	7,34	9,73	6,18	5,78	3,13
2010	4,01	30,00	15,65	6,25	5,59	3,45	3,36
2011	4,27	27,95	-	6,08	6,40	4,39	3,63
2012	-	-	-	5,66	4,82	-	3,46

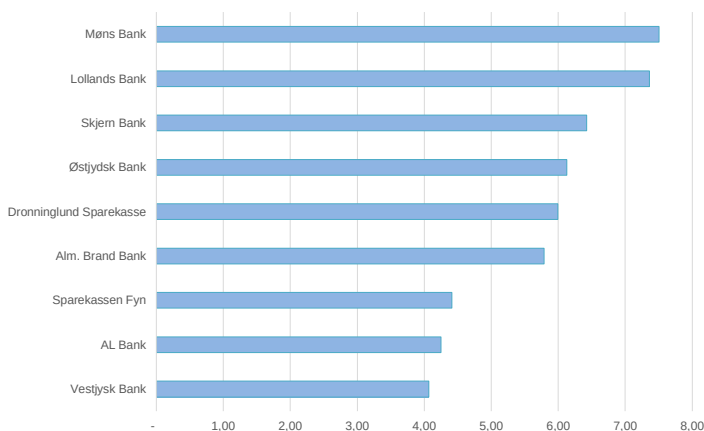
27

Citater til "Ulykkerne" – kunne måske være undgået?

- *"Korrekt anvendt kunne denne analyse allerede i 2009 og 2010 have givet en klar indikation af, at noget var helt galt i Sparekassen Østjylland og Tønder Bank."*

28

De mest udfordrede i forhold til denne analyse

29

De mest udfordrede i forhold til denne analyse

Bank	FK/EK 2013	Udvikling FK/EK fra 2009-2013
Møns Bank	7,50	1,51
Lollands Bank	7,36	1,52
Skjern Bank	6,42	1,84
Østjysk Bank	6,13	1,19
Dronninglund Sparekasse	5,99	1,35
Alm. Brand Bank	5,79	2,07
Sparekassen Fyn	4,41	1,37
AL Bank	4,25	1,22
Vestjysk Bank	4,07	1,19

Forudsætninger for udvælgelsen:

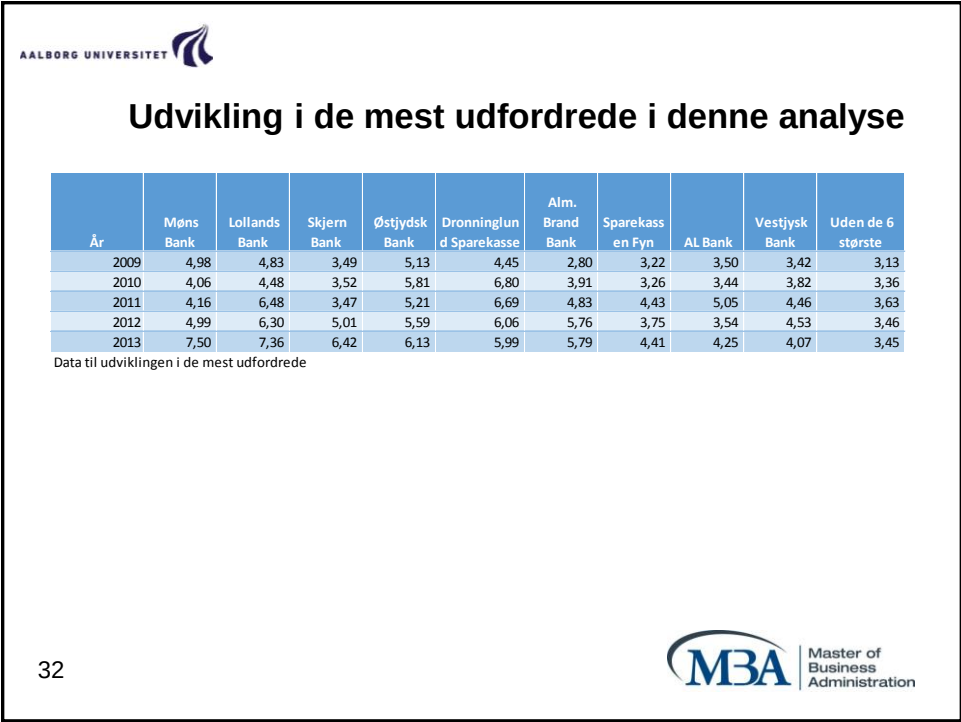
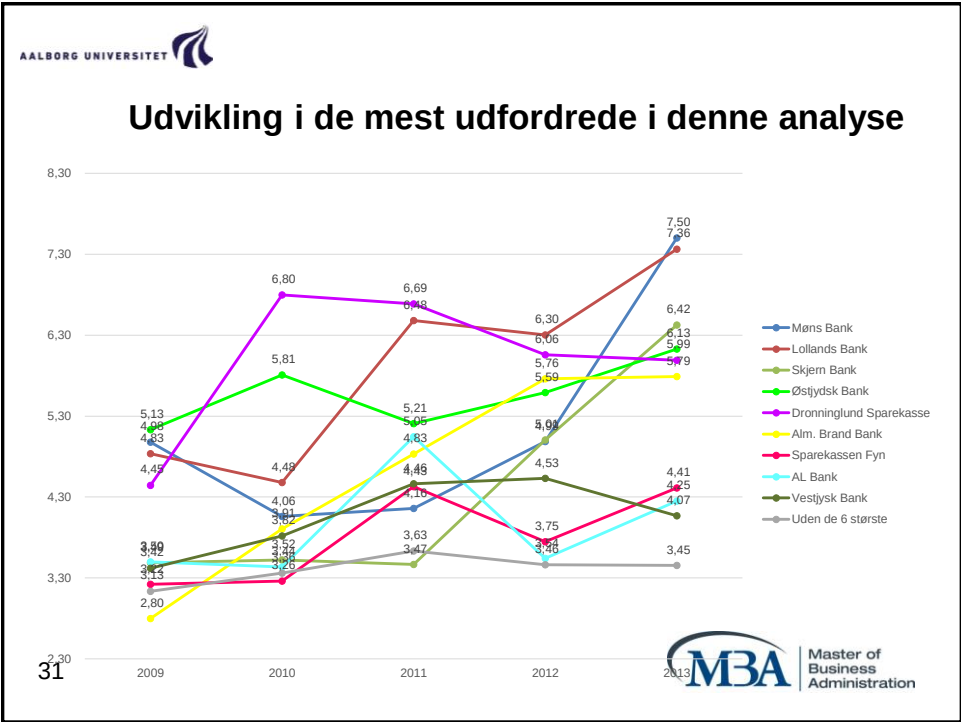
- Alle pengeinstitutters kunder i denne tabel har en værdi for det undersøgte nøgletal i 2013, der ligger over gennemsnittet for de pengeinstitutter hvis kunder vi undersøger (4,03)

og

- Alle pengeinstitutters kunder i denne tabel har en udvikling i FK/EK fra 2009 til 2013, der ligger over gennemsnittet for de pengeinstitutter hvis kunder vi undersøger (1,16)

NB: I undersøgelsen anvendes et simpelt gennemsnit af kundernes gearing, hvor hvert pengeinstitut vægter lige, uanset hvor mange kunder der har angivet det pågældende pengeinstitut.

30

Kommentarer til ”De udfordrede i forhold til denne analyse”

- Disse pengeinstitutter har en anden udvikling i det undersøgte forhold end øvrige pengeinstitutter
- Det er interessant at se, at de pengeinstitutter hvis kunder har en høj gearing ofte også er de pengeinstitutter, hvis kunders gearing stiger mest – derfor er de udfordrede!
- Der er stor spredning i udviklingen blandt de pengeinstitutter, der er mest udfordret. Møns Banks kunder er næsten dobbelt så gearret som kunderne i Vestjysk Bank, og gearingen stiger endog mere her!
- Udviklingen i de mest udfordrede viser, at Møns Bank, Lollands Bank og Skjern Bank har den største vækst i udviklingen og har de højest gearde kunder i 2013
- De mest udfordrede pengeinstitutters kunder bliver, med få undtagelser, stadigt mere gearret fra 2012 til 2013

33

Citater til ”De udfordrede i forhold til denne analyse”

”Der er åbenbart nogle pengeinstitutter, der i udpræget grad vælger at følge deres kunders udvikling – dette for nogen endog meget langt”

”Man kunne også tolke dette som om nogle pengeinstitutter giver deres kunder lang snor – meget lang snor”

”Det er overraskende at se, at gearingen for kunderne i Møns Bank stiger så meget fra 2012 til 2013!”

”Sammenlignet med ”alle uden de 6 største”, er kunderne hos de 2 mest udfordrede ved udgangen af 2013 mere end dobbelt så gearede”

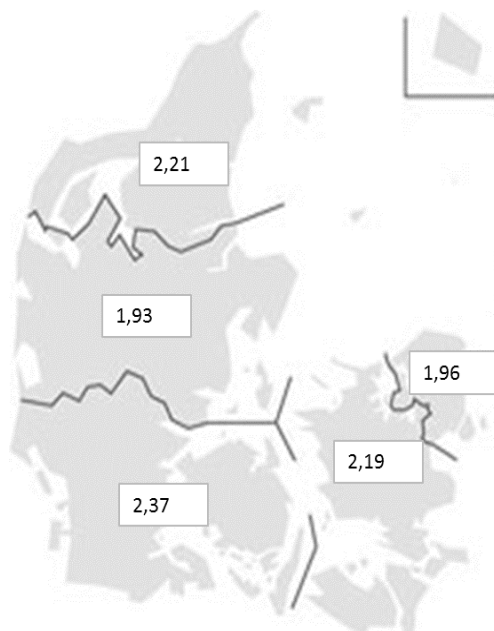
34

Virksomhedernes risiko - Regionsopdelt

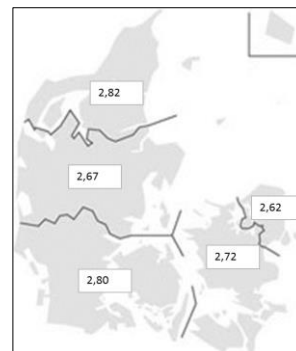
- På de efterfølgende sider ser vi på, om udvalgte pengeinstitutters kunders finansielle strukturer varierer på tværs af regioner
  - Er der en tendens til, at landsdækkende pengeinstitutter strømliner nationalt på trods af regionale forskelle?
- Her har vi valgt at analysere regionale forskelle for landsdækkende pengeinstitutter

35

Danske Bank 2013

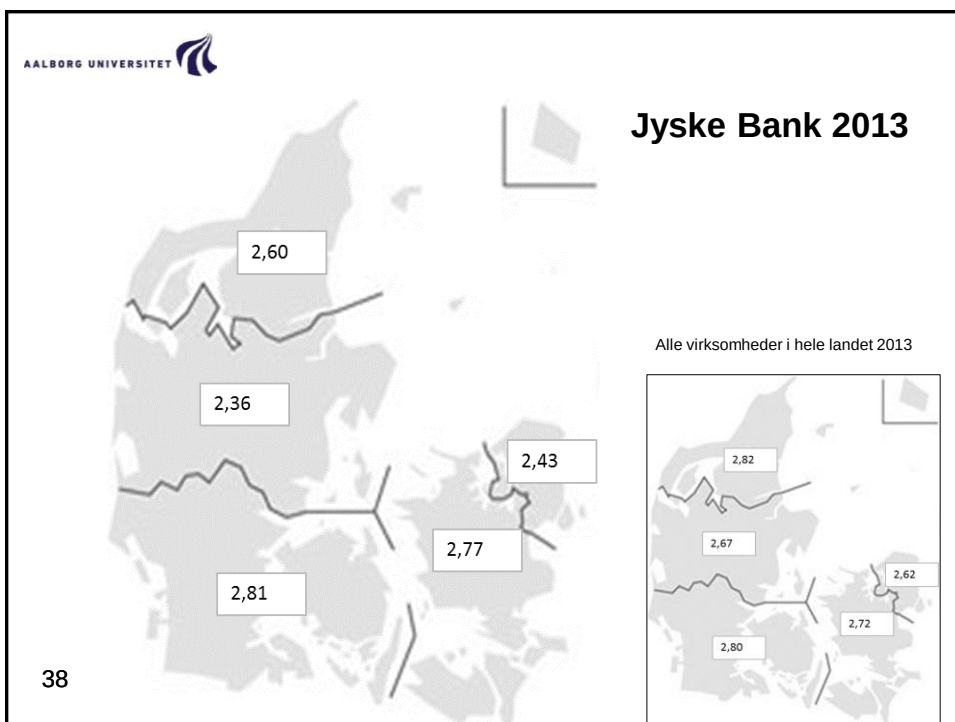
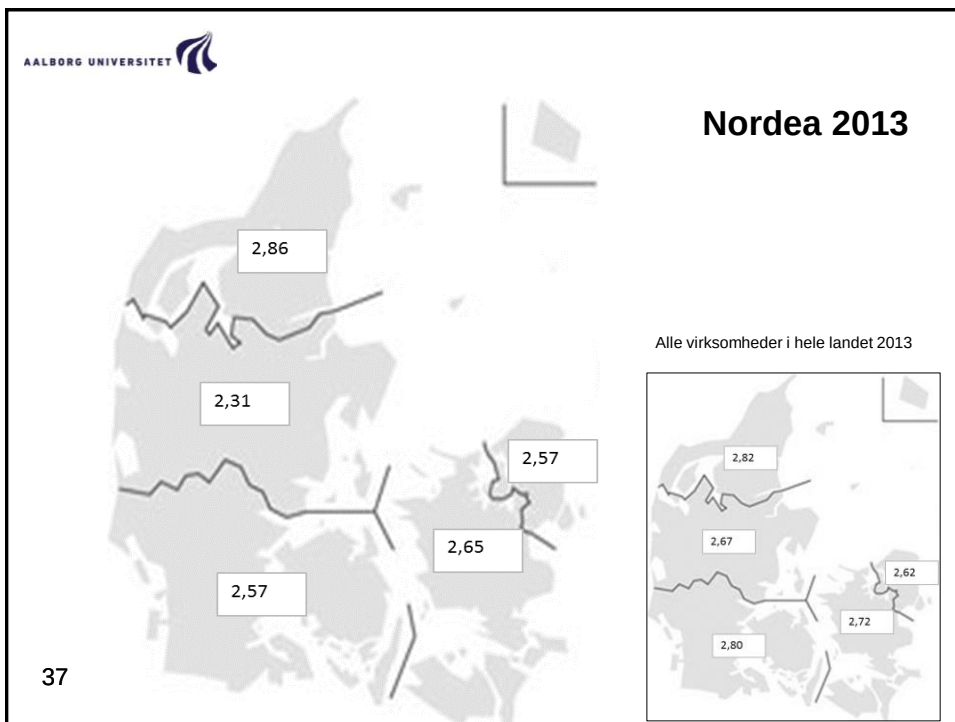

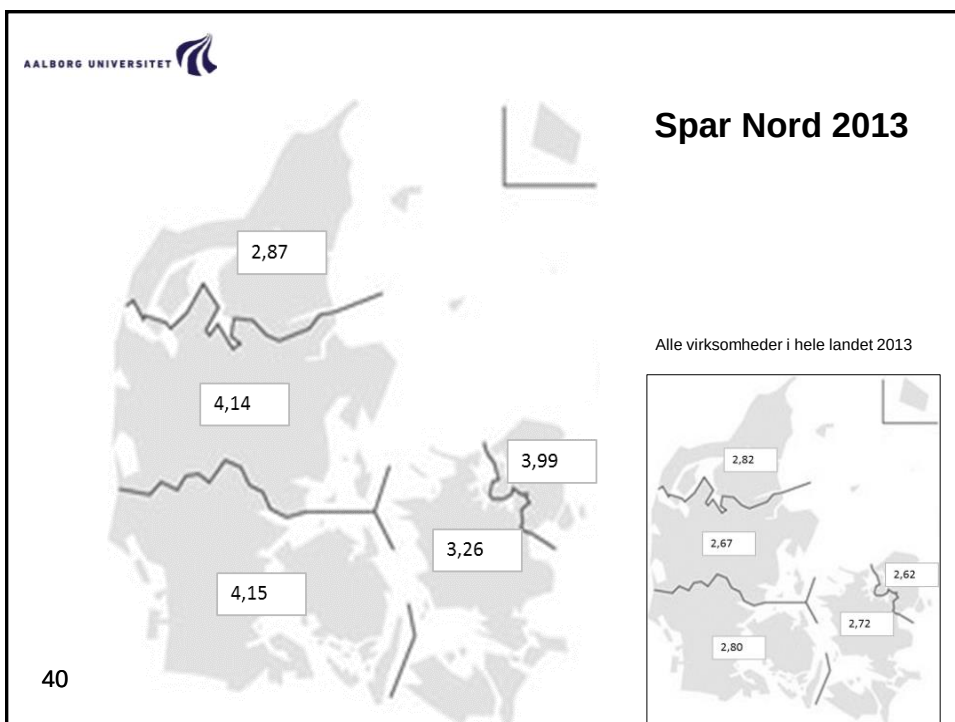
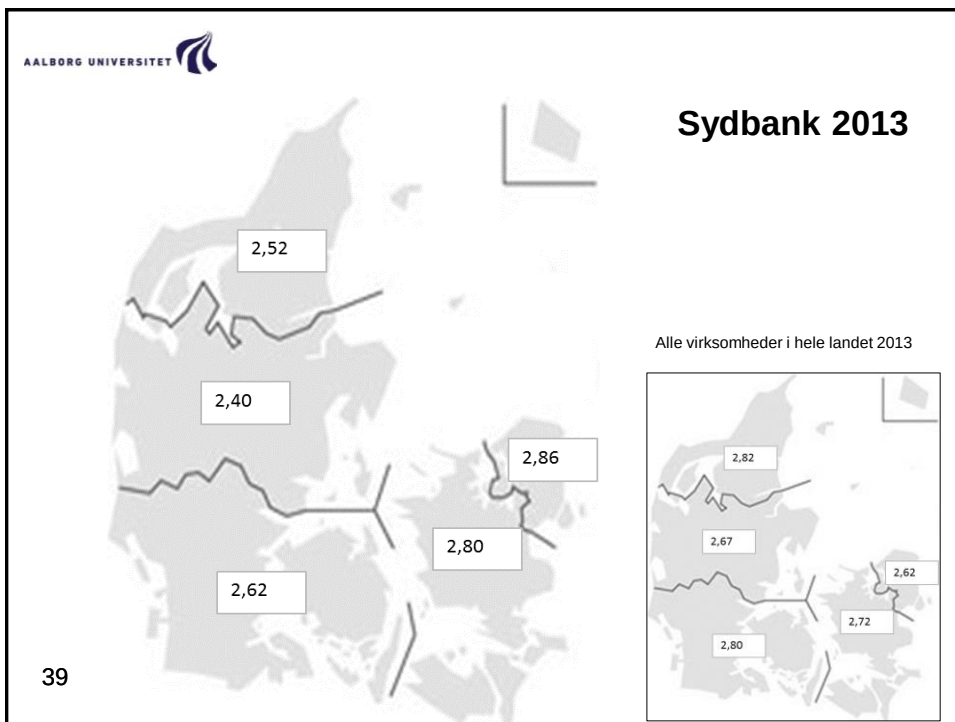
Alle virksomheder i hele landet 2013

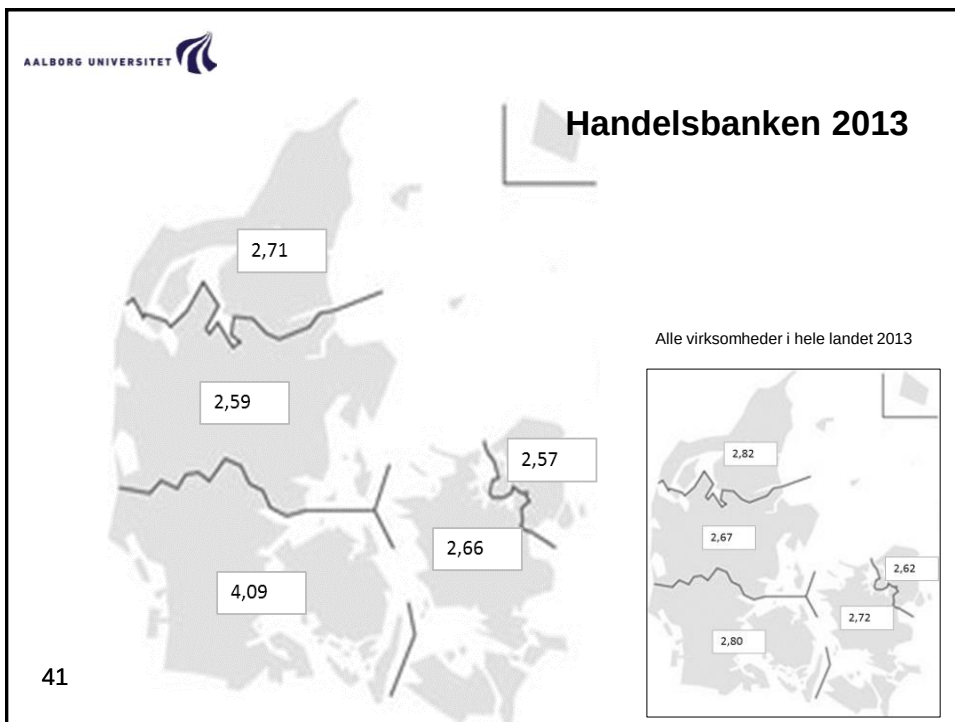

36

AALBORG UNIVERSITET

Kommentarer til "Regionalt opdelt"

Den regionale opdeling viser, at:

- Spar Nords kunder i region Nordjylland har en samlet lavere gearing end bankens kunder i de øvrige regioner
- Handelsbankens kunder har en forholdsvis lav gearing i region Hovedstaden og Midtjylland, hvor banken har sit oprindelige marked
- De virksomheder, der angiver, at de anvender Danske Bank, Nordea, Jyske Bank og Sydbank har samlet set en forholdsvis lav gearing i alle regioner.

42

MBA Master of Business Administration

Kommentarer til "Regionalt opdelt"

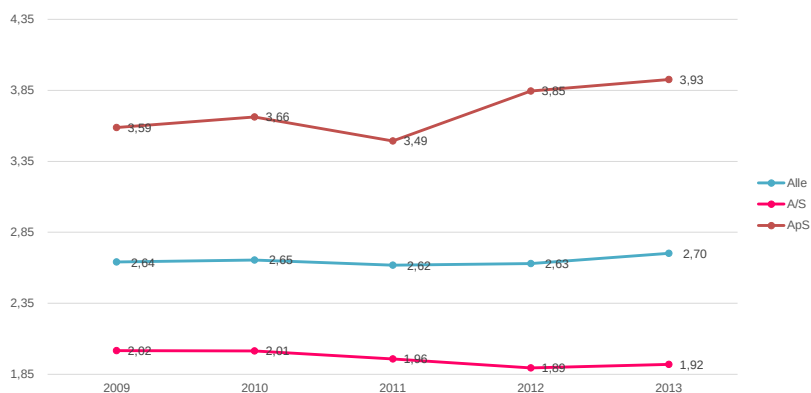
Når virksomheder, der angiver at de anvender Danske Bank, Nordea, Jyske Bank og Sydbank har en gennemsnitlig lavere gearing i hele landet, tyder det på, at disse pengeinstitutter ikke har en klar regional strategi, og at de derfor kan have et uudnyttet potentiale i enkelte regioner.

Et eksempel kunne være Nordea, hvis kunder har en gennemsnitlig gearing i Midtjylland på 2,31 mens Nordeas kunder i hele landet har en gennemsnitlig gearing på 2,52. Samtidig er den gennemsnitlige gearing for alle kunder i region Midtjylland 2,67. Der er således potentiale for, at Nordea kan udvide forretningen med nye og/eller eksisterende kunder med en højere gearing, og stadig have en gennemsnitlig kundegearing, der ligger både under deres eget og regionens samlede gennemsnit.

Virksomhedernes selskabsform

- På de efterfølgende sider ser vi på, om der er forskel på nøgletallet FK/EK for virksomhedstyperne A/S og ApS.
  - Er gearingen den samme for aktieselskaber og anpartsselskaber, eller er der en forskel på gearingen i forhold til, hvilken selskabsform virksomhederne har?
  - Vi ser på samtlige virksomheder i forhold til A/S og ApS for årene 2009 til 2013

Virksomhedernes selskabsform

45

Kommentarer til selskabsform

- Kunder med selskabsformen ApS er væsentligt højere gearet end kunder med selskabsformen A/S

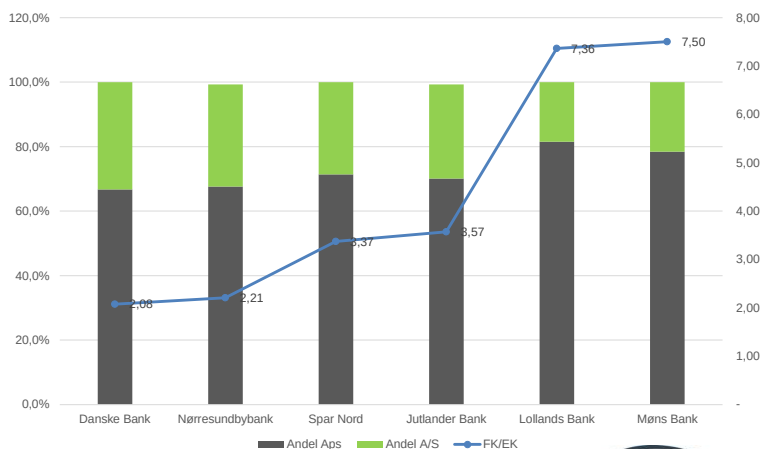
FK/EK i forhold til selskabstype

ÅR	Alle	A/S	ApS
2009	2,64	2,02	3,59
2010	2,65	2,01	3,66
2011	2,62	1,96	3,49
2012	2,63	1,89	3,85
2013	2,70	1,92	3,93

Data til gearing i forhold til selskabstyper

46

Selskabsform – udvalgte pengeinstitutter

47

Kommentarer til virksomhedernes selskabsform

- For udvalgte pengeinstitutter kan vi se, at der er en direkte sammenhæng mellem pengeinstituttets kunders gearing og pengeinstituttets andel af ApS'er i forhold til A/S'er i den analyserede kundeportefølje
  - Dem med den største andel ApS'er i analysen har også de højest gearede kunder

Pengeinstitut	FK/EK	Andel Aps	Andel A/S
Danske Bank	2,08	66,7%	33,3%
Nørresundby Bank	2,21	67,6%	31,7%
Spar Nord	3,37	71,4%	28,6%
Jutlander Bank	3,57	70,1%	29,2%
Lollands Bank	7,36	81,5%	18,5%
Møns Bank	7,50	78,4%	21,6%

Data til udvalgte banker i forhold til selskabsformer og FK/EK

48

Citater til virksomhedernes selskabsform

"Det er overraskende, at der er så stor forskel i gearingen blandt de to fremherskende selskabsformer"

"Men det er endnu mere overraskende, at der er entydig sammenhæng mellem andelen af kunder med en given selskabsform og kundernes samlede gearing"

Perspektivering

- Vi ser her, at kundernes gearing varierer fra pengeinstitut til pengeinstitut. Hvordan er pengeinstitutternes egen oplevelse af deres risiko i forhold til kundernes gearing – giver høj kundegearing anledning til øgede nedskrivninger?
- De landsdækkende pengeinstitutters kunder er lavere gearet end de øvrige pengeinstitutters kunder. Vil dette "smitte af" på deres basisindtjening?
- Mon ikke tilgangen til "omgangskredsen" er lig eller nogenlunde lig tilgangen til andre "risikogrupper" som f.eks. private, landbrug og virksomheder uden pligt til offentliggørelse af årsrapporter?

Dokumentationsafsnit

På de følgende sider er der indsat udviklingen i de undersøgte pengeinstitutters nøgletal for kundeføring

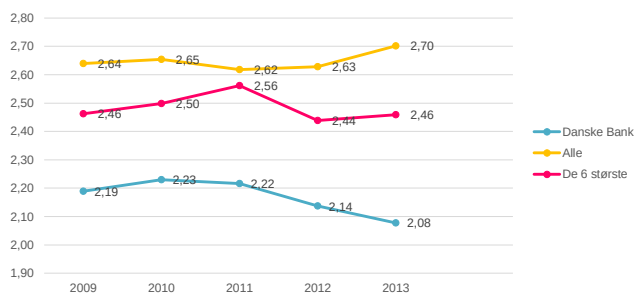
Læseren kan således her danne sig et indtryk af de enkelte pengeinstitutters kunders udvikling i det undersøgte forhold

51

Danske Bank

ÅR	FK/EK	Alle	De 6 største
2009	2,19	2,64	2,46
2010	2,23	2,65	2,50
2011	2,22	2,62	2,56
2012	2,14	2,63	2,44
2013	2,08	2,70	2,46

Danske Bank

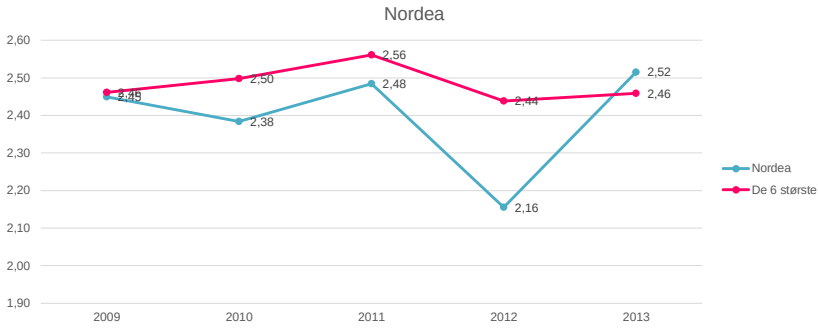

52

Nordea

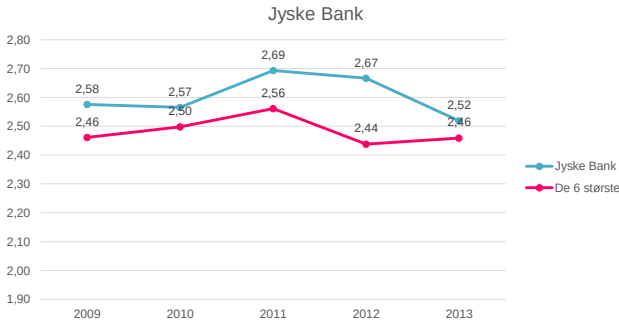
År	FK/EK	De 6 største
2009	2,45	2,46
2010	2,38	2,50
2011	2,48	2,56
2012	2,16	2,44
2013	2,52	2,46

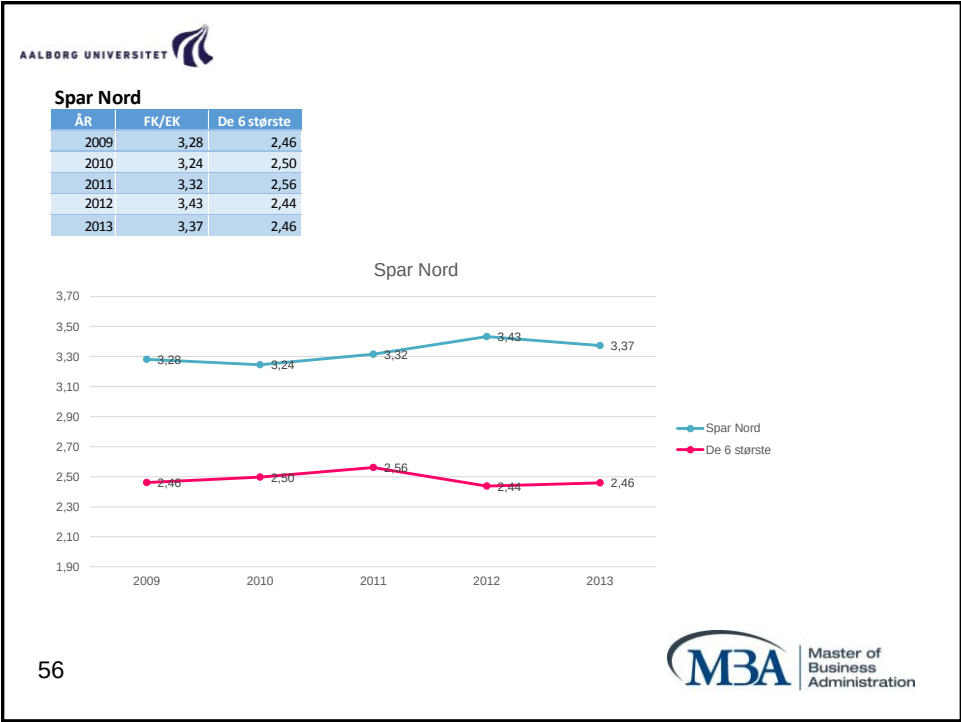
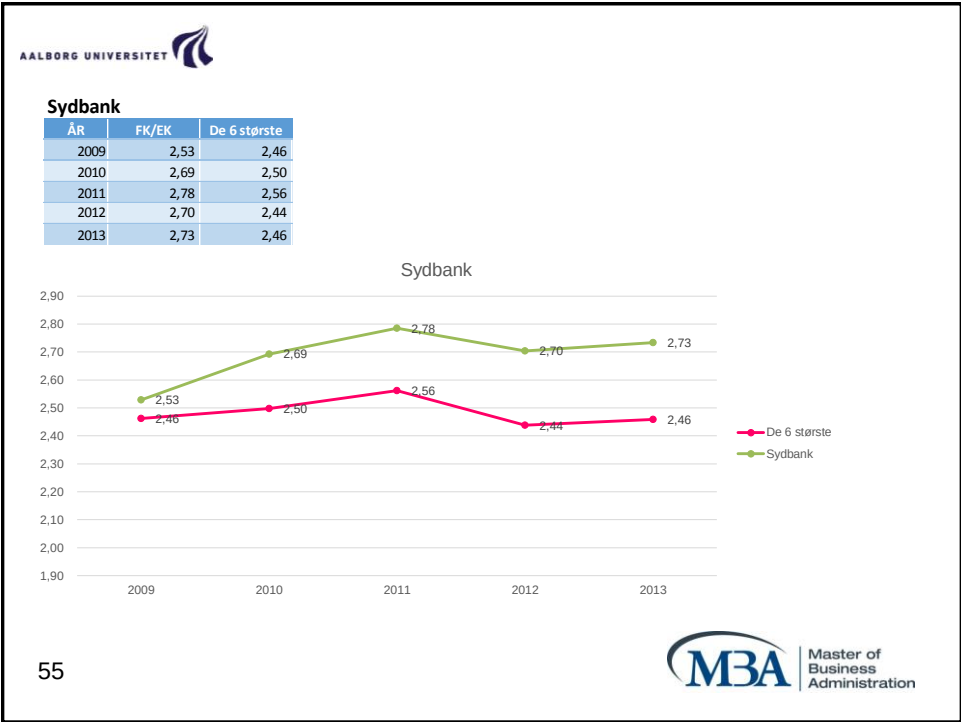
53

Jyske Bank

ÅR	FK/EK	De 6 største
2009	2,58	2,46
2010	2,57	2,50
2011	2,69	2,56
2012	2,67	2,44
2013	2,52	2,46

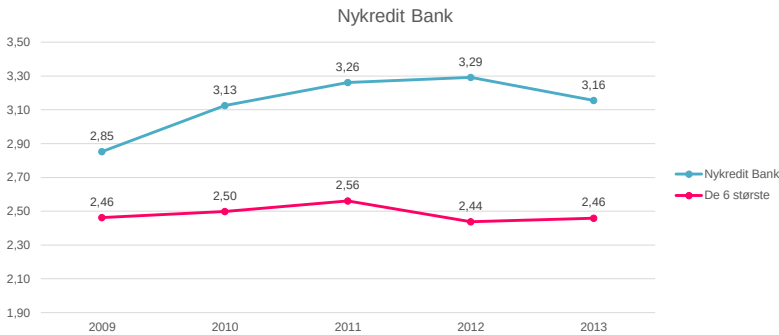

54

Nykredit Bank

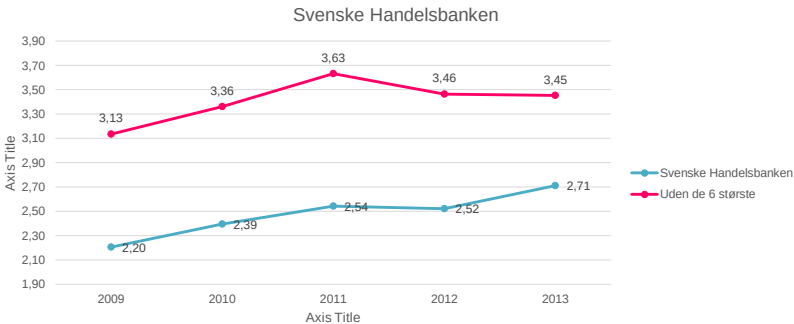
År	FK/EK	De 6 største
2009	2,85	2,46
2010	3,13	2,50
2011	3,26	2,56
2012	3,29	2,44
2013	3,16	2,46

57

Svenske Handelsbanken

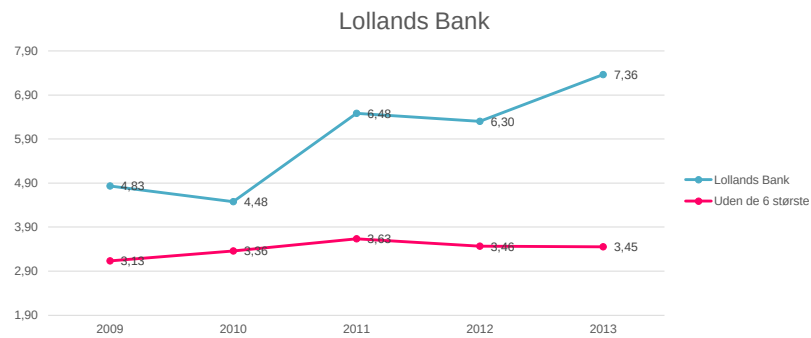
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	2,20	3,13
2010	2,39	3,36
2011	2,54	3,63
2012	2,52	3,46
2013	2,71	3,45

58

Lollands Bank

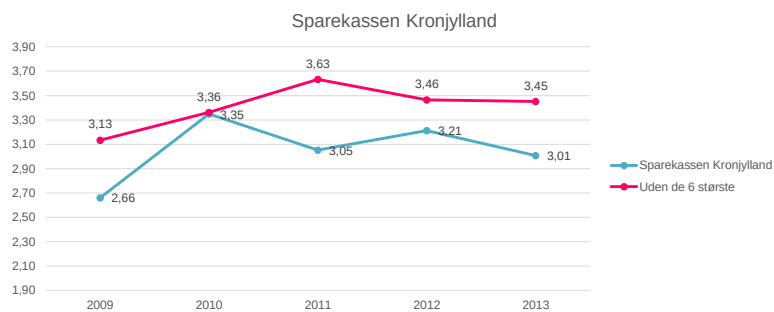
ÅR	FK/EK	Uden de 6 største
2009	4,83	3,13
2010	4,48	3,36
2011	6,48	3,63
2012	6,30	3,46
2013	7,36	3,45

59

Sparekassen Kronjylland

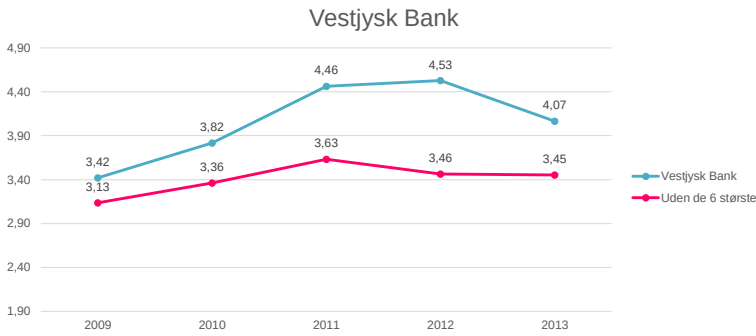
ÅR	FK/EK	Uden de 6 største
2009	2,66	3,13
2010	3,35	3,36
2011	3,05	3,63
2012	3,21	3,46
2013	3,01	3,45

60

Vestjysk Bank

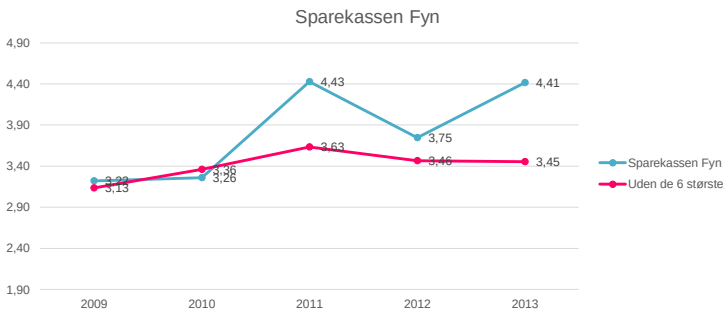
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	3,42	3,13
2010	3,82	3,36
2011	4,46	3,63
2012	4,53	3,46
2013	4,07	3,45

61

Sparekassen Fyn

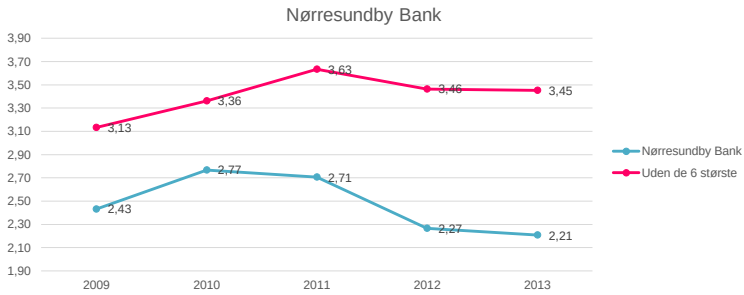
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	3,22	3,13
2010	3,26	3,36
2011	4,43	3,63
2012	3,75	3,46
2013	4,41	3,45

62

Nørresundby Bank

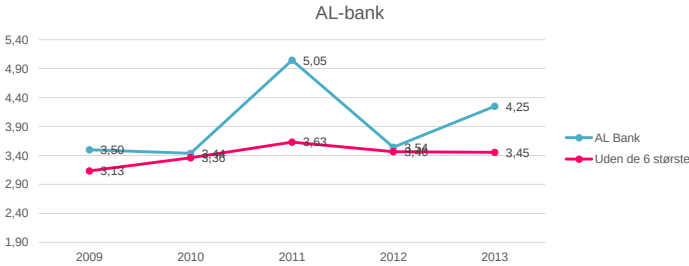
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	2,43	3,13
2010	2,77	3,36
2011	2,71	3,63
2012	2,27	3,46
2013	2,21	3,45

63

AL Bank

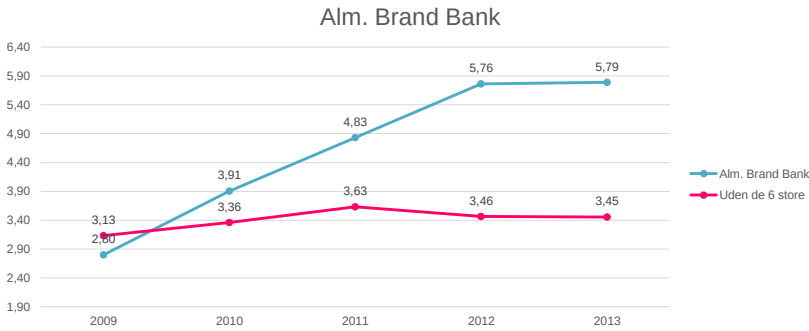
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	3,50	3,13
2010	3,44	3,36
2011	5,05	3,63
2012	3,54	3,46
2013	4,25	3,45

64

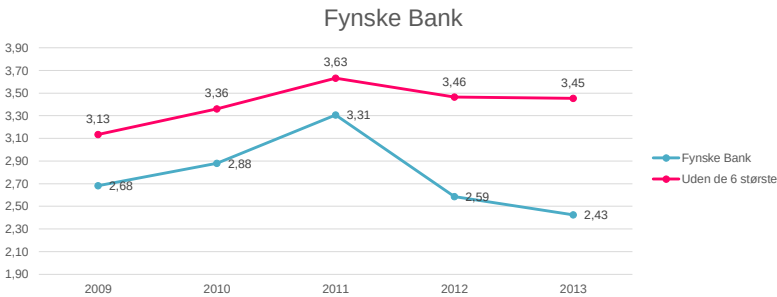
Alm. Brand Bank

År	FK/EK	Uden de 6 store
2009	2,80	3,13
2010	3,91	3,36
2011	4,83	3,63
2012	5,76	3,46
2013	5,79	3,45

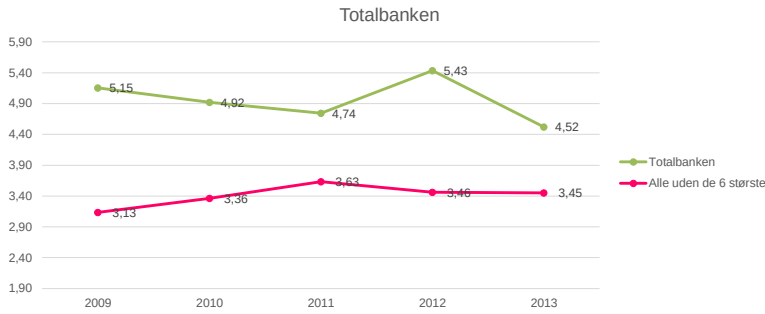
Fynske Bank

År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	2,68	3,13
2010	2,88	3,36
2011	3,31	3,63
2012	2,59	3,46
2013	2,43	3,45

Totalbanken

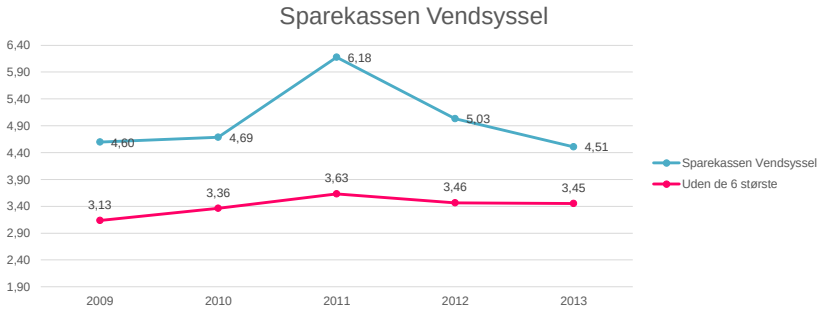
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	5,15	3,13
2010	4,92	3,36
2011	4,74	3,63
2012	5,43	3,46
2013	4,52	3,45

67

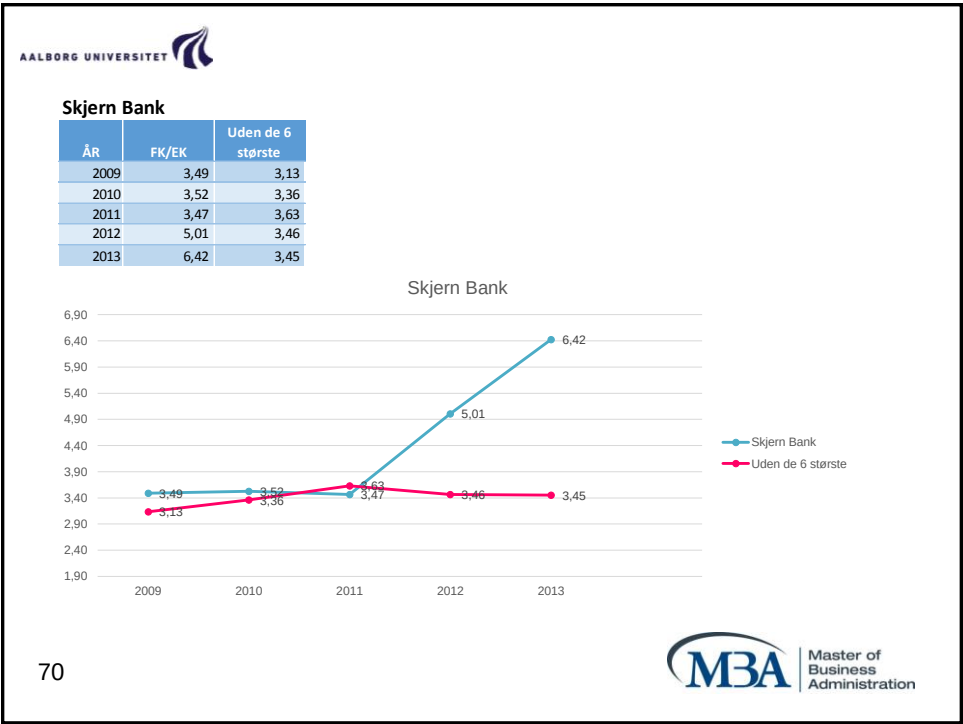
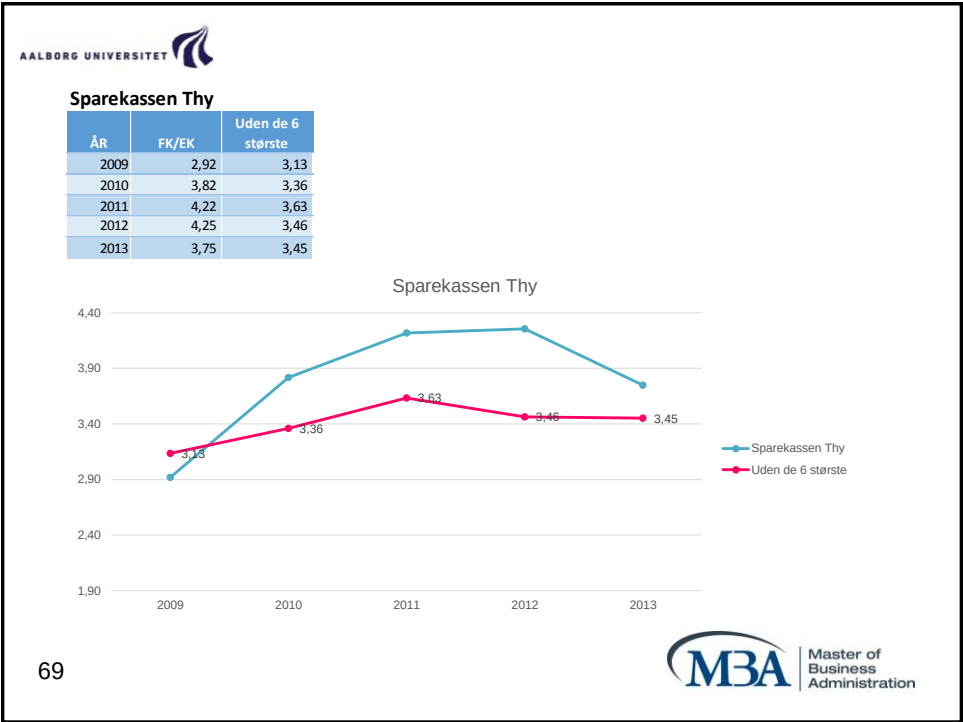
Sparekassen Vendsyssel

År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	4,60	3,13
2010	4,69	3,36
2011	6,18	3,63
2012	5,03	3,46
2013	4,51	3,45

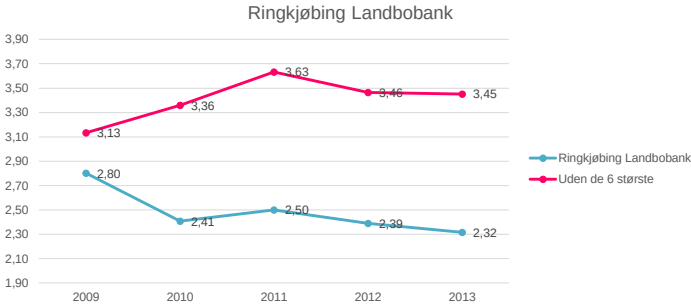
68

Ringkjøbing Landbobank

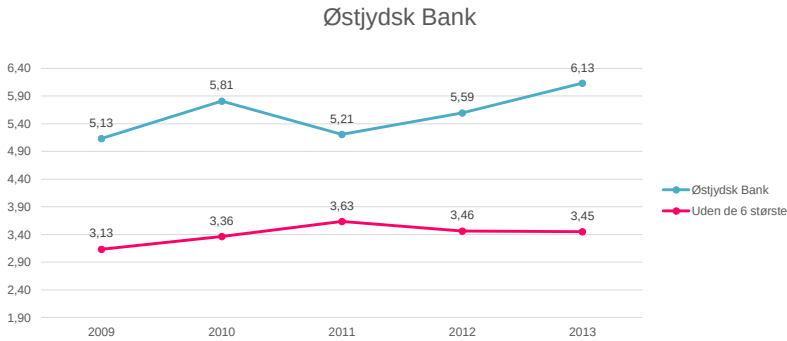
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	2,80	3,13
2010	2,41	3,36
2011	2,50	3,63
2012	2,39	3,46
2013	2,32	3,45

71

Østjydsk Bank

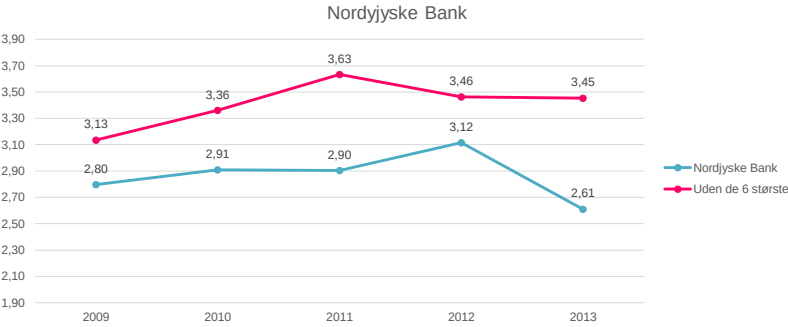
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	5,13	3,13
2010	5,81	3,36
2011	5,21	3,63
2012	5,59	3,46
2013	6,13	3,45

72

Nordjyske Bank

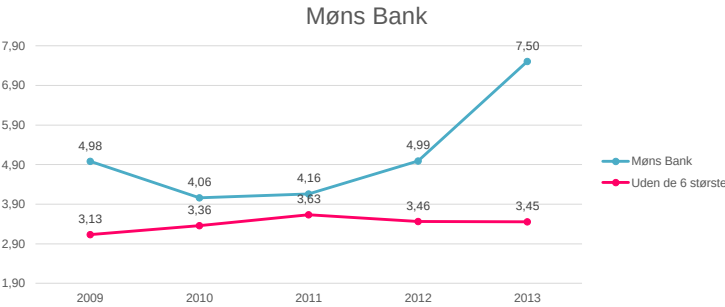
ÅR	FK/EK	Uden de 6 største
2009	2,80	3,13
2010	2,91	3,36
2011	2,90	3,63
2012	3,12	3,46
2013	2,61	3,45

73

Møns Bank

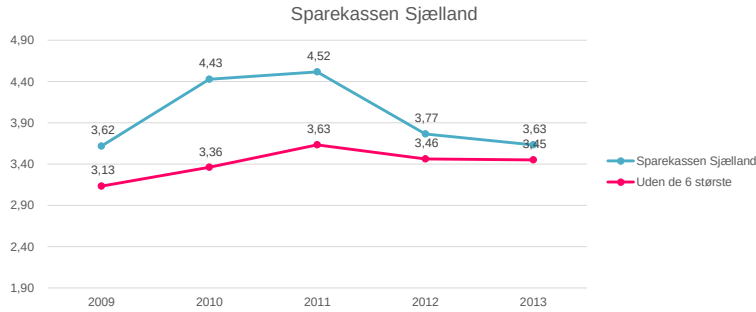
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	4,98	3,13
2010	4,06	3,36
2011	4,16	3,63
2012	4,99	3,46
2013	7,50	3,45

74

Sparekassen Sjælland

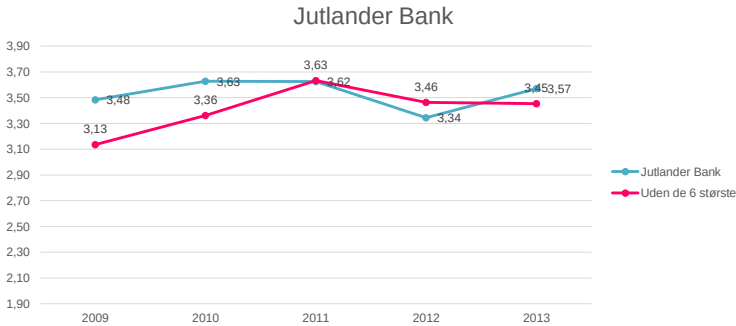
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	3,62	3,13
2010	4,43	3,36
2011	4,52	3,63
2012	3,77	3,46
2013	3,63	3,45

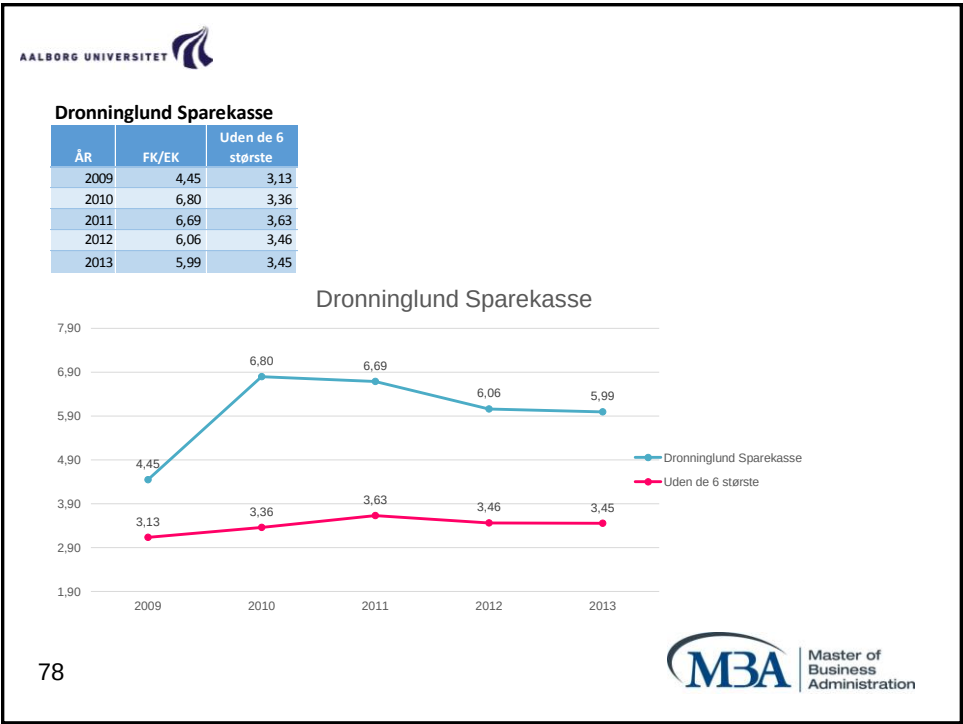
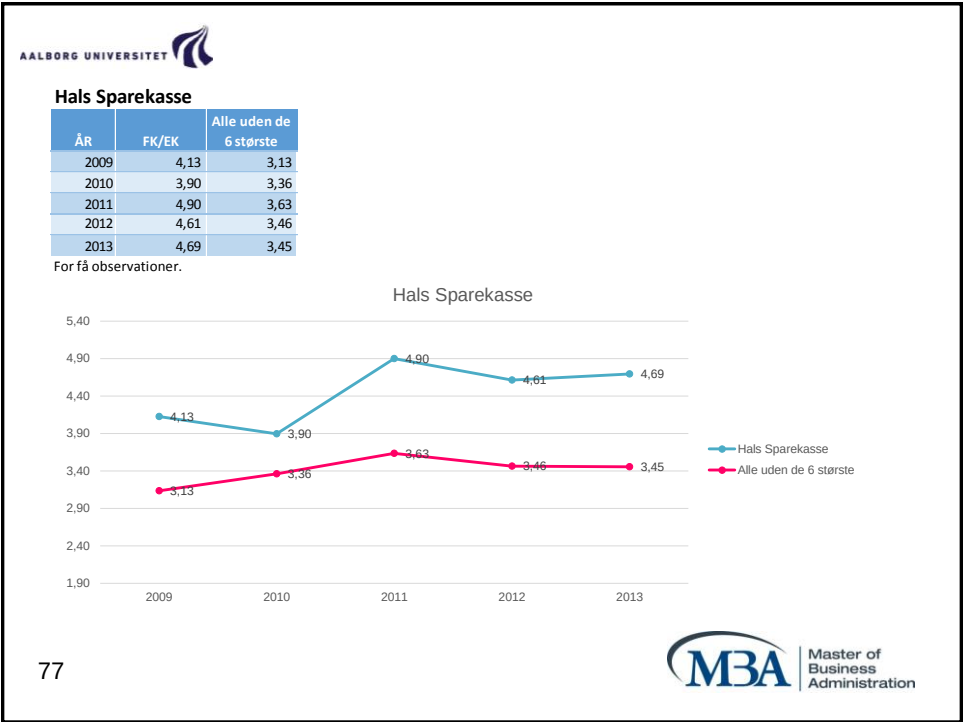
75

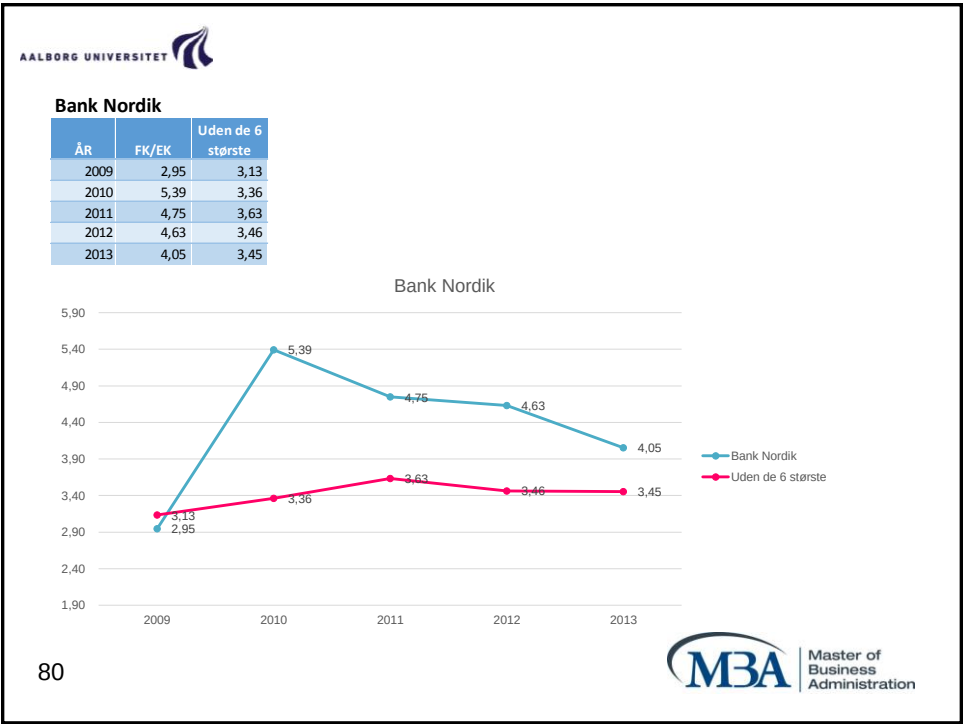
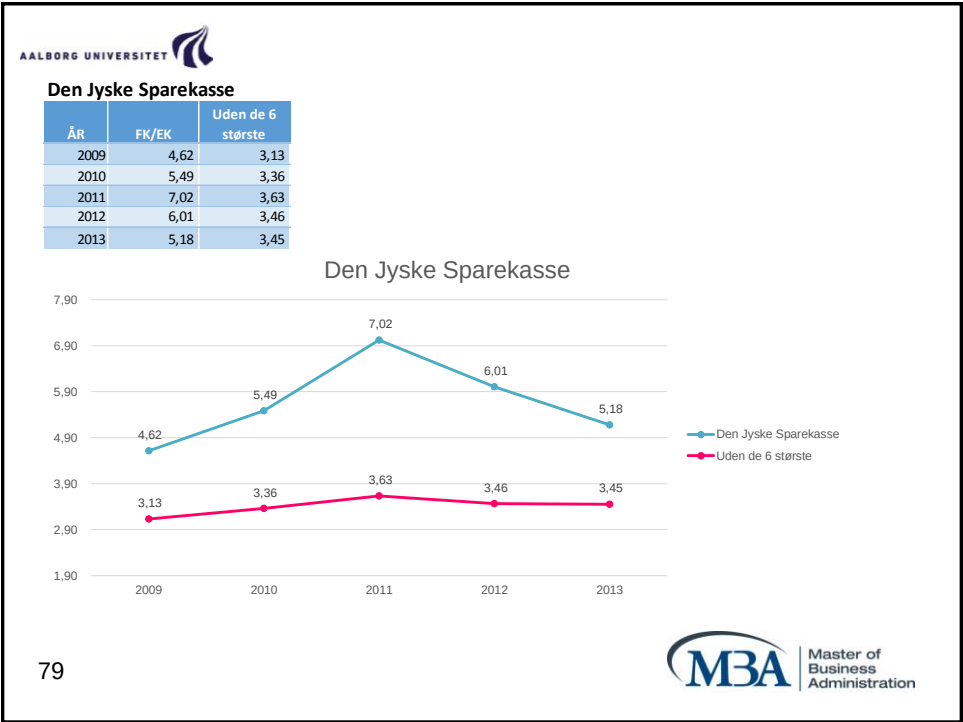
Jutlander Bank

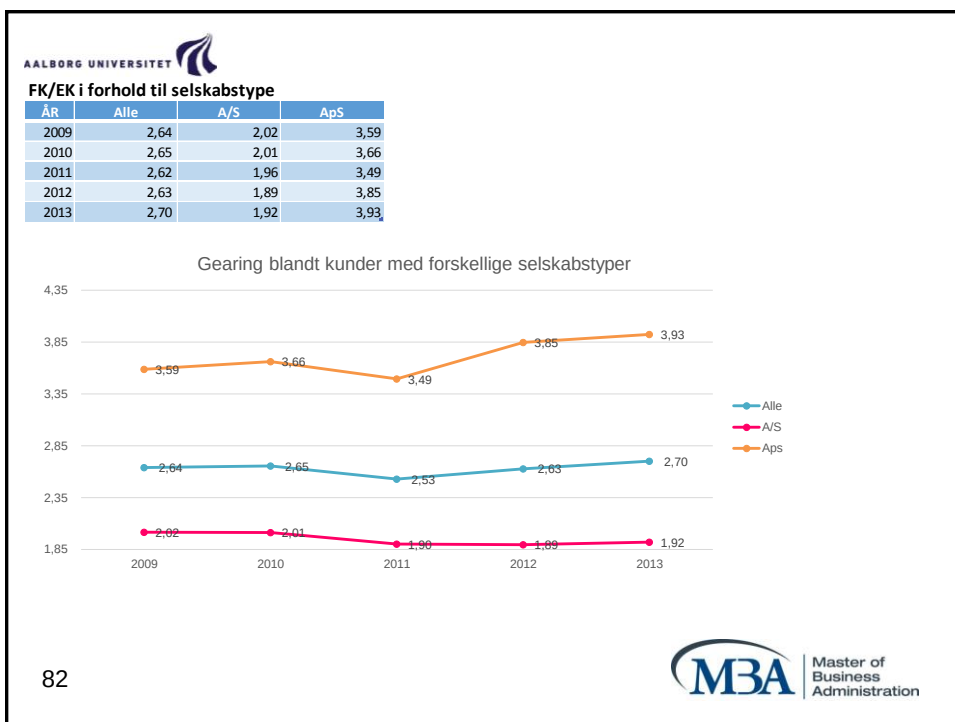
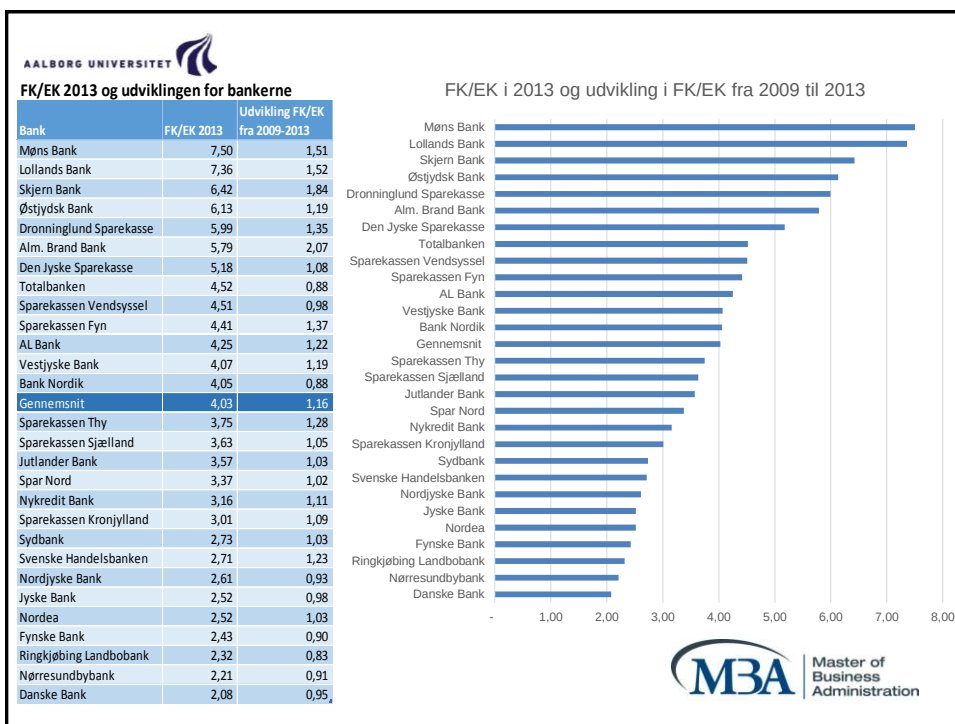
År	FK/EK	Uden de 6 største
2009	3,48	3,13
2010	3,63	3,36
2011	3,62	3,63
2012	3,34	3,46
2013	3,57	3,45

76

Bilag 2

Møns Bank

note

	Resultatopgørelse (1.000 kr.)	2013	2012
6	Renteindtægter	106.666	97.321
7	Renteudgifter	13.612	14.372
	Netto renteindtægter	93.054	82.949
	Udbytte af aktiver mv.	1.337	566
8	Gebyrer og provisionsindtægter	33.126	29.427
	Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	4.231	4.055
	Netto rente- og gebyrindtægter	123.286	108.887
9	Kursreguleringer	4.932	2.598
10	Andre driftsindtægter	3.645	178
11	Udgifter til personale og administration	75.092	66.954
	af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	1.094	950
12	Andre driftsudgifter	3.573	2.641
13	Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	75.280	33.428
	Resultat før skat	-23.176	7.690
14	Skat	-7.434	1.465
	Årets resultat	-15.742	6.225

Møns Bank - Nøgletal fra Finantilsynets nøgletalsark	2009	2010	2011	2012	2013
Solvensprocent	21,80	21,20	17,70	16,00	12,80
Kernekapitalprocent	18,90	18,40	16,30	15,80	12,80
Egenkapitalforrentning før skat	6,80	2,60	-5,50	3,20	-9,20
Egenkapitalforrentning efter skat	5,40	1,90	-4,20	2,60	-6,30
Indtjening pr. omkostningskrone	1,21	1,08	0,87	1,08	0,85
Renterisiko	0,70	1,10	1,10	2,90	2,30
Valutaposition	1,90	1,30	3,50	6,40	12,80
Valutarisiko	0,10	-	-	-	0,10
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	157,80	130,50	148,40	212,80	235,50
Summen af store engagementer	37,30	34,20	47,20	40,30	72,90
Årets nedskrivningsprocent	1,40	1,30	2,80	2,10	4,70
Årets udlånsvækst	-1,00	7,60	-1,10	4,40	2,80
Udlån i forhold til egenkapital	3,60	3,80	3,90	3,90	4,20
Årets resultat pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	57,60	20,90	-46,10	27,30	-67,20
Indre værdi pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	1.101,00	1.126,00	1.073,00	1.084,00	1.030,00
Børskurs/resultat pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	10,90	30,40	-10,50	17,20	-8,10
Børskurs/indre værdi pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	0,60	0,60	0,50	0,40	0,50
Udlån plus nedskrivninger herpå i forhold til indlån	91,80	100,30	96,50	85,50	77,50

Møns Bank

Aktiver		2013	2012
	Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	71.745	17.075
15	Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	101.972	56.457
16	Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	1.025.299	997.121
17	obligationer til dagsværdi	532.460	466.435
18	obligationer til amortiseret kostpris	1.101	1.470
12	aktiver mv.	92.174	87.411
20-21	Immaterielle aktiver	2.293	1.516
	Grunde og bygninger i alt	20.669	20.614
22	investeringsejendomme	1.713	1.713
23	Domicilejendomme	18.956	18.901
24	Øvrige materielle aktiver	495	431
	aktuelle akatteaktiver	1.099	-
25	Udskudte skatteaktiver	7.755	1.755
26	Aktiver i midlertidig besiddelse	5.327	-
	Andre aktiver	53.604	38.995
	Periodeafgrænsningsposter	1.683	1.500
Aktiver i alt		1.917.676	1.690.783
Passiver		2013	2014
Gæld			
27	Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	81.850	88.762
28	Indlån og anden gæld	1.497.608	1.261.951
29	Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	2.198	2.704
	Aktuelle skatteforpligtelser	-	538
	Andre passiver	31.249	17.161
	Periodeafgrænsninger	2	4
Gæld i alt		1.612.907	1.371.120
Hensatte forpligtelser			
	Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser	3.581	3.515
	Hensættelser til tab på garantier	6.943	2.055
	Andre hensatte forpligtelser	2.949	3.517
Hensatte forpligtelser i alt		13.473	9.087
30	Efterstillede kapitalindskud i alt	50.000	50.000
31	Egenkapital		
	Aktiekapital	24.000	24.000
	Opskrivnignshenlæggelser	475	475
	Overført overskud eller underskud	216.821	233.701
	Foreslået udbytte	-	2.400
Egenkapital i alt		241.296	260.576
Passiver i alt		1.917.676	1.690.783

Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	2013	2014
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender:		
Individuelle nedskrivninger		
Individuelle nedskrivninger primo	78.545	63.555
Nedskrivninger henholdsvis værdiregulering i årets løb ²⁾	73.552	50.079
Tilbageførsel af nedskrivninger foretaget i tidligere regnskabsår ²⁾	-17.987	-11.242
Andre bevægelser	1.127	556
Endelig tabt tidligere nedskrevet	-16.752	-24.403
Individuelle nedskrivninger ultimo	118.665	78.545
Gruppevise nedskrivninger		
Gruppevise nedskrivninger primo	3.425	3.621
Nedskrivninger henholdsvis værdiregulering i årets løb ²⁾	13.933	796
Tilbageførsel af nedskrivninger foretaget i tidligere regnskabsår ²⁾	-1.512	-1.172
Andre bevægelser	241	180
Gruppevise nedskrivninger ultimo	16.087	3.425
Nedskrivninger på øvrige poster med kreditrisiko		
Individuelle nedskrivninger		
Hensættelser på øvrige poster med kreditrisiko primo	745	250
Hensættelser henholdsvis værdiregulering i årets løb ²⁾	22	475
Tilbageførsel af hensættelser foretaget i tidligere regnskabsår ²⁾	-200	-
Individuelle nedskrivninger ultimo	-200	-250
Nedskrivninger garantidebitorer:	367	745
Individuelle hensættelser		
Individuelle hensættelser primo	2.055	4.780
Hensættelser	4.745	1.183
Tilbageførsel af hensættelser foretaget i tidligere regnskabsår ²⁾	-1.562	-4.946
Andre bevægelser	1.705	1.163
Andelig tabt tidligere hensat	-	-125
Individuelle hensættelser ultimo	6.943	2.055
Nedskrevet og hensat i alt ultimo	142.062	84.770
Udgiftsført i resultatopgørelsen		
ovennævnte marketert ²⁾ indgår i resultatopgørelsen	70.991	35.443
Endelig tabt ikke tidligere nedskrevet/hensat	4.991	3.573
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	-702	-5.588
Udgiftsført i resultatopgørelsen i alt	75.280	33.428
Underkurskonto udlån i f.m. Overtagne sparekassen	40.092	22.941

Bilag 3

Skjern Bank

note

	Resultatopgørelse (1.000 kr.)	2013	2012
2	Renteindtægter	249.506	262.374
3	Renteudgifter	89.001	109.368
	Netto renteindtægter	160.505	153.006
	Udbytte af aktiver mv.	8.231	5.414
4	Gebyrer og provisionsindtægter	66.794	61.215
	Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	4.933	5.919
	Netto rente- og gebyrindtægter	230.597	213.716
5	Kursreguleringer	16.236	8.096
	Andre driftsindtægter	1.745	1.131
6	Udgifter til personale og administration	131.117	132.557
	af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	4.047	3.709
	Andre driftsudgifter	9.837	5.292
	Bidrag til indskyergaratifonden	9.127	4.843
	Øvrige driftsudgifter	707	449
9	Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	67.073	69.204
10	Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	-332	91
	Resultat før skat	36.175	12.272
11	Skat	11.720	2.433
	Årets resultat	24.455	9.839

Skjern Bank - Nøgletal fra Finantilsynets nøgletalsark	2009	2010	2011	2012	2013
Solvensprocent	15,60	16,30	15,80	19,60	16,80
Kernekapitalprocent	10,40	11,40	11,10	15,70	14,10
Egenkapitalforrentning før skat	-28,50	2,70	2,80	2,70	6,50
Egenkapitalforrentning efter skat	-21,70	2,00	1,30	2,10	4,40
Indtjening pr. omkostningskrone	0,68	1,05	1,06	1,06	1,17
Renterisiko	1,30	1,00	-	-2,80	-1,30
Valutaposition	2,60	1,50	2,60	0,90	0,20
Valutarisiko	-	-	-	-	-
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	124,30	198,70	159,80	265,60	144,60
Summen af store engagementer	88,20	38,50	18,20	13,10	23,20
Årets nedskrivningsprocent	4,70	1,90	1,20	1,60	1,50
Årets udlånsvækst	-2,50	-1,50	-2,70	-0,80	4,10
Udlån i forhold til egenkapital	9,80	9,40	9,30	6,40	6,40
Årets resultat pr. aktie (styktørrelse 100 kr.)	-439,60	34,10	21,50	9,10	12,70
Indre værdi pr. aktie (styktørrelse 100 kr.)	1.810,00	1.798,00	1.847,00	286,00	298,00
Børskurs/resultat pr. aktie (styktørrelse 100 kr.)	-2,00	23,40	18,70	13,10	17,30
Børskurs/indre værdi pr. aktie (styktørrelse 100 kr.)	0,50	0,45	0,22	0,42	0,74
Udlån plus nedskrivninger herpå i forhold til indlån	132,40	109,30	108,70	83,00	98,30

Skjern Bank

Aktiver		2013	2012
	Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	437.505	805.863
12	Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	16.573	22.094
13	Udlån og andre tilgodehavender tl amortiseret kostpris	3.647.129	3.498.499
14	Obligationer til dagsværdi	824.171	1.270.360
15	Aktiver mv.	211.354	203.258
16	Kapitalandele i associerede virksomheder	361	633
16	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	3.171	3.233
17	Grunde og bygninger i alt	66.889	69.429
	Investeringsejendomme	8.361	9.361
	Domicilejendomme	58.528	60.068
18	Øvrige materielle aktiver	6.517	8.276
19	Udskudte skatteaktiver	35.984	44.198
	Andre aktiver	62.020	75.207
	Periodeafgrænsningsposter	6.308	3.430
Aktiver i alt		5.317.962	6.004.480

Passiver		2013	2014
Gæld			
20	Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	416.006	399.806
21	Indlån og anden gæld	3.956.740	4.499.426
	Indlån	3.956.740	3.753.560
	Anden gæld	-	745.866
22	Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	3.051	102.640
	Aktuelle skatteforpligtelser	2.218	-
	Andre passiver	96.565	86.433
	Periodeafgrænsninger	444	197
Gæld i alt		4.475.024	5.088.502
Hensatte forpligtelser			
13	Hensættelser til tab på garantier	-	10.517
Hensatte forpligtelser i alt		-	10.517
23	Efterstillede kapitalindskud		
	Ansvarlig lånekapital	199.201	223.475
	Hybrid kernekapital	70.000	135.000
Efterstillede kapitalindskud i alt		269.201	358.475
Egenkapital			
24	Aktiekapital	192.800	192.800
	Opskrivnignshenlæggelser	417	417
	Overført overskud eller underskud	380.540	353.769
	Foreslået udbytte	-	-
Egenkapital i alt		573.737	546.986
Passiver i alt		5.317.982	6.004.480

Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	2013	2014
Restløbetid		
Anfordring	1.612.387	1.536.696
Til og med 3 måneder	58.628	29.517
Over 3 måneder og til og med 1 år	375.123	789.602
Over 1 år og til og med 5 år	673.327	681.311
Over 5 år	927.664	461.373
I alt udlån	3.647.129	3.498.499
Banken har ingen aktiver erhvervet som led i ægte købs- og tilbagesalgsforretninger		
Individuelle nedskrivninger på udlån og tilgodehavender		
Nedskrivninger primo	223.512	278.332
Nedskrivninger i årets løb	91.499	115.390
Tilbageførsel af nedskrivninger foretaget i tidligere regnskabsår	-28.535	-47.431
Tabsbogføringer dækket af tidligere nedskrivninger	-65.029	-122.779
Individuelle nedskrivninger på udlån og tilgodehavender ultimo	221.447	223.512
Gruppevise nedskrivninger		
Nedskrivninger primo	12.883	14.718
Nedskrivninger i årets løb	8.806	-
Tilbageførsel i årets løb	-	-1.835
Gruppevise nedskrivninger ultimo	21.689	12.883
I alt nedskrivninger	243.136	236.395
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris (fortsat)		
Garantidebitorer		
Hensættelser primo	10.517	5.208
Hensættelser i årets løb*	12	8.660
Tab på garantidebitorer	-10.000	-
Overført til gældsforpligtelser	529	-3.351
Hensættelser på garantidebitorer ultimo	-	10.517
*) Heraf udgør hensættelser til inskydergarantifonden 0 kr i 2013 og 517 tkr. i 2012		
Udlån mv. med standset renteberegning	187.895	189.831
Udlån og andre tilgodehavender med indtruffet objektiv indikation for værdiforringelse indregnet i balancen med en regnskabsmæssig værdi større end nul:		
Individuelle nedskrevne udlån og garantier	623.703	618.925
Saldo for udlån og andre tilgodehavender før nedskrivninger	-221.447	-233.512
Saldo for udlån og andre tilgodehavender efter nedskrivninger	402.256	395.413
Gruppevise nedskrevne udlån		
Saldo for udlån og andre tilgodehavender før nedskrivninger	3.266.592	3.115.969
Nedskrivninger	-21.689	-12.883
Saldo for udlån og andre tilgodehavender efter nedskrivninger	3.244.873	3.103.086
Der er ingen nedskrivninger på tilgodehavender hos kreditinstitutter samt øvrige tilgodehavender		

Bilag 4

Dronninglund Sparekasse

note

	Resultatopgørelse (1.000 kr.)	2013 Korri.	2013	2012
1	Renteindtægter	143.112	146.963	160.001
	Renteudgifter	37.685	37.685	47.212
	Netto renteindtægter	105.427	109.278	112.759
	Udbytte af aktiver mv.	808	808	236
	Gebyrer og provisionsindtægter	29.192	29.192	31.716
	Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	397	397	870
	Netto rente- og gebyrindtægter	135.030	138.881	143.841
2	Kursreguleringer	3.411	5.621	266
	Andre driftsindtægter	304	304	554
	Udgifter til personale og administration	74.695	74.695	73.544
	Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	5.348	2.248	3.004
	Andre driftsudgifter	4.951	4.951	3.052
3	Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	129.628	47.409	41.082
	Resultat før skat	-75.877	15.503	23.979
4	Skat	12.667	-4.619	5.899
	Årets resultat	-63.210	10.884	17.080
	Forslag til resultatdisponering			
	Foreslået garantrente	9.812	9.812	9.287
	Heraf skat	-2.404	-2.404	-2.322
	Overført til næste år	-70.618	3.476	10.115
	Disponeret i alt	-63.210	10.884	17.080
	Totalindkomst			
	Årets resultat	-63.210	10.884	17.080
	Nettopåskrivning på ejendomme	-3.480	-730	414
	Skat af anden totalindkomst	-	-	-
	Anden totalindkomst efter skat	-3.480	-730	414
	Årets totalindkomst	-66.690	10.154	17.494

Dronninglund Sparekasse - Nøgletal fra FT nøgletalsark	2009	2010	2011	2012	2013	2013 korri.
Solvensprocent	19,80	18,80	19,00	18,20	18,20	14,40
Kernekapitalprocent	17,50	16,50	17,10	18,00	18,10	14,60
Egenkapitalforrentning før skat	1,20	-2,60	3,20	4,00	4,20	-22,70
Egenkapitalforrentning efter skat	1,10	-2,20	2,30	2,80	2,90	-18,90
Indtjening pr. omkostningskrone	1,04	0,93	1,10	1,12	1,12	0,60
Renterisiko	0,40	1,20	1,20	0,60	0,20	0,30
Valutaposition	4,30	17,70	17,60	1,40	2,50	3,10
Valutarisiko	-	-	-	-	-	-
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	138,20	201,20	142,70	147,80	110,70	110,90
Summen af store engagementer	50,10	46,80	45,60	79,00	29,40	98,00
Årets nedskrivningsprocent	2,10	2,50	1,60	1,60	1,90	5,20
Årets udlånsvækst	8,80	-4,90	1,00	1,90	-1,00	-5,40
Udlån i forhold til egenkapital	4,80	5,00	5,00	5,00	5,00	6,00
Udlån plus nedskrivninger herpå i forhold til indlån	117,20	99,50	96,70	94,40	101,40	

Korrigerede tal er hentet fra "Supplerende/korrigerende information til årstæppe 2013 - Dronninglund Sparekasse".

Offentliggjort 2. juli 2014

Dronninglund Sparekasse

Aktiver		2013 Korri.	2013	2012
	Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	142.686	142.686	13.955
	Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	58.150	58.150	26.404
5	Udlån og andre tilgodehavender til dagsværdi	3.552	3.552	4.240
5	Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	1.752.123	1.832.905	1.851.607
	Obligationer til dagsværdi	333.831	333.831	457.250
	Obligationer til amortiseret kostpris			126.799
6	Aktier mv.	65.454	65.454	61.692
	Grunde og bygninger i alt	32.740	40.800	41.412
	Investeringsjendomme	5.800	8.010	8.622
	Domicilejendomme	26.940	32.790	32.790
	Øvrige materielle aktiver	4.655	4.655	4.803
7	Aktuelle skatteaktiver	6.086	3.200	-
	Udskudte skatteaktiver	17.624	3.224	4.958
	Aktiver i midlertidig besiddelse	156	156	156
	Andre aktiver	10.070	10.058	12.973
	Periodeafgrænsningsposter	1.635	1.635	2.077
	Aktiver i alt	2.428.762	2.500.306	2.608.326

Passiver		2013 korri.	2013	2012
Gæld				
	Indlån og anden gæld	1.995.462	1.995.462	2.116.473
	Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	3.298	3.298	4.580
	Aktuelle skatteforpligtelser			769
	Andre passiver	56.677	56.677	31.103
	Periodeafgrænsninger	307	307	32
	Gæld i alt	2.055.744	2.055.744	2.152.957
Hensatte forpligtelser				
	Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser	469	469	314
	Hensættelser til tab på garantier	120	5.420	1.854
	Andre hensatte forpligtelser	341	341	832
	Hensatte forpligtelser i alt	6.230	930	3.000
Efterstillede kapitalindskud				
	Efterstillede kapitalindskud	7.500	75.000	75.000
	Efterstillede kapitalindskud i alt	7.500	75.000	75.000
Egenkapital				
	Garantkapital	183.195	183.195	195.121
	Opskrivnignshenlæggelser	6.564	9.314	10.044
	Andre reserver i alt	334	334	334
	Øvrige reserver	334	334	334
	Overført overskud eller underskud	94.287	168.381	164.905
	Foreslået garantrente efter skat	7.408	7.408	6.965
	Egenkapital i alt	291.788	368.632	377.369
	Passiver i alt	2.428.762	2.500.306	2.608.326

Dronninglund Sparekasse

3/10	Nedskrivninger/hensættelser på udlån og tilgodehavender	2013 korri.	2013	2012
	Individuelle nedskrivninger/hensættelser			
	Nedskrivninger/hensættelser i årets løb	154.420	68.338	66.430
	Tilbageførsel af nedskrivninger/hens. foretaget i tidl. regnskabsår	-17.426	-17.426	-27.187
	Endeligt tabt ikke tidligere nedskrevet/hensat	2.084	2.084	7.570
	Indgået tidligere nedskrivninger	-1.374	-1374	-575
		137.704	51.622	46.238
	Rente på nedskrivningsengagementer	-12.511	-8.648	-6.256
	Værdi regulering af overtagne aktiver	-	-	-
	Individuelle nedskrivninger/hensættelser i alt	125.193	42.974	39.982
	Gruppevise nedskrivninger:			
	Nedskrivninger i årets løb	5.518	5.518	2.040
	Tilbageførsel af nedskrivninger foretaget i tidligere regnskabsår	-1.083	-1.083	-940
	Gruppevise nedskrivninger i alt	4.435	4.435	1.100
	Nedskrivninger i alt	129.628	47.409	41.082
5/13	Udlån og andre tilgodehavender	2013 korri.	2013	2012
	Udlån og tilgodehavender til dagsværdi	3.552	3.552	4.240
	Udlån og tilgodehavender til amortiseret kostpris	1.752.123	1.832.905	1.851.607
	I alt	1.755.675	1.836.457	1.855.847
	Udlån og andre tilgodehavender fordelt på følgende restløbetider			
	På anfordring	42.813	43.113	-
	Til og med 3 måneder	157.597	157.597	154.254
	Over 3 måneder og til og med 1 år	406.624	430.427	443.146
	Over 1 år og til og med 5 år	688.137	727.381	743.484
	Over 5 år	460.504	477.939	514.963
	i alt	1.755.675	1.836.457	1.855.847
	Udlån og andre tilgodehavender, hvor der er indtruffet ibjektiv indikation for værdiforringelse			
	Udlån og tilgodehavender før nedskrivninger	765.184	703.461	487.487
	Nedskrivninger	264.425	178.343	136.580
	Udlån og tilgodehavender efter nedskrivninger	500.759	525.118	350.907
	Gruppevis vurderet udlån			
	Udlån og tilgodehavender før nedskrivninger	1.564.885	1.564.885	1.641.085
	Nedskrivninger	8.104	8.104	3.669
	Udlån og tilgodehavender efter nedskrivninger	1.556.781	1.556.781	1.367.416

Bilag 5

Sparekassen Fyn

note

	Resultatopgørelse (1.000 kr.)	2013	2012
4	Renteindtægter	245.670	299.728
5	Renteudgifter	91.843	127.699
	Netto renteindtægter	153.827	172.029
	Udbytte af aktiver mv.	1.811	2.545
6	Gebyrer og provisionsindtægter	77.770	82.028
	Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	4.495	4.426
	Netto rente- og gebyrindtægter	228.913	252.176
7	Kursreguleringer	7.441	2.078
	Andre driftsindtægter	2.675	5.436
8	Udgifter til personale og administration	169.390	196.639
	Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	4.731	14.862
9	Andre driftsudgifter	12.809	24.515
10	Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	49.792	416.298
11	Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	5.700	-68.604
	Resultat før skat	8.007	-461.228
12	Skat	2.893	-24.343
	Årets resultat	5.024	-436.885
	Forslag til resultatdisponering		
	Henlagt til egenkapitalen	5.024	-436.885
	I alt	5.024	-436.885

Sparekassen Fyn - Nøgletal fra Finantilsynets nøgletalsark	2009	2010	2011	2012	2013
Solvensprocent	18,10	17,70	19,30	14,70	17,90
Kernekapitalprocent	15,30	14,90	16,20	12,90	15,00
Egenkapitalforrentning før skat	1,30	-9,20	1,80	-62,30	1,50
Egenkapitalforrentning efter skat	1,30	-7,60	1,10	-59,00	0,90
Indtjening pr. omkostningskrone	1,04	0,77	1,06	0,29	1,04
Renterisiko	2,50	2,70	1,30	-2,20	-3,90
Valutaposition	16,10	8,00	6,40	0,80	1,10
Valutarisiko	0,10	0,10	0,10	-	-
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	169,80	272,80	161,00	191,30	210,80
Summen af store engagementer	70,50	61,20	64,10	62,80	41,60
Årets nedskrivningsprocent	2,00	3,00	1,10	6,90	0,90
Årets udlånsvækst	-8,10	-7,70	-3,70	-14,70	-7,50
Udlån i forhold til egenkapital	4,80	4,90	4,70	7,20	6,40
Årets resultat pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	13,00	-71,60	10,20	-406,30	-
Indre værdi pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	979,00	910,00	930,00	512,00	-
Børskurs/resultat pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	68,60	-11,10	24,50	-0,40	-
Børskurs/indre værdi pr. aktie (stykstørrelse 100 kr.)	0,91	0,87	0,27	0,31	-
Udlån plus nedskrivninger herpå i forhold til indlån	122,40	114,40	112,90	93,50	87,00

Sparekassen Fyn

Aktiver		2013	2012
	Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	232.719	190.369
12	Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	136.344	168.440
14	Udlån og andre tilgodehavender tl amortiseret kostpris	3.529.414	3.816.447
15	Obligationer til dagsværdi	1.328.793	1.411.966
16	Aktiver mv.	206.053	196.228
17	Kapitalandele i associerede virksomheder	3.872	4.052
17	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	38.219	13.859
18	Aktiveret tiknyttet puljeordninger	430.166	354.038
19	Imaterielle aktiver	352	440
20	Grunde og bygninger i alt	23.416	25.462
	Investeringsejendomme	4.839	5.254
	Domicilejendomme	18.577	20.208
21	Øvrige materielle aktiver	8.217	9.950
	Aktuelle skatteaktiver	348	27.363
22	Udskudte skatteaktiver	5.100	9.000
23	Aktiver i midlertidig besiddelse	5.972	11.081
24	Andre aktiver	44.976	51.953
	Periodeafgrænsningsposter	7.984	4.782
	Aktiver i alt	6.001.945	6.295.430

Passiver		2013	2012
Gæld			
25	Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	36.291	106.050
26	Indlån og anden gæld	4.332.851	4.453.037
18	Indlån til puljeordninger	430.166	354.038
27	Udstedte obligationer til amortiseret kostpris	2.604	152.581
28	Andre passiver	188.435	186.525
	Periodeafgrænsninger	1.449	1.451
	Gæld i alt	4.991.796	5.253.682
Hensatte forpligtelser			
29	Hensættelser til tab på garantier	62.984	61.211
	Andre hensatte forpligtelser	-	57.496
	Hensatte forpligtelser i alt	62.984	118.707
30	Efterstillede kapitalindskud		
	Efterstillede kapitalindskud	395.543	395.744
Egenkapital			
31	Aktiekapital	112.000	112.000
	Værdiregulering af skiringsinstrumenter	-4.781	-8.481
	Overført overskud eller underskud	444.403	423.778
	Egenkapital i alt	551.622	527.297
	Passiver i alt	6.001.945	6.295.430

Sparekassen Fyn

10	Nedskrivninger på udlån mv. og hensættelser på garantier	2013	2012
	Udlån individuelle nedskrivninger		
	Nedskrivninger primo	651.356	354.074
	Nedskrivninger i årets løb	86.168	361.618
	Tilbageførsel af nedskrivninger	-43.476	-28.169
	Andre bevægelser	15.351	16.110
	Værdiregulering af overtagne aktiver	39	4.158
	Endelig tabt, tidligere nedskrevet	-119.895	-55.935
	Nedskrivningssaldo ultimo	590.043	651.856
	Gruppevise nedskrivninger		
	Udlån gruppevise nedskrivninger	27.868	19.905
	Nedskrivninger i årets løb	5.743	11.533
	Tilbageførsel af nedskrivninger	-7.831	-3.570
	Nedskrivningssaldo ultimo	25.780	27.868
	Garantier individuelle hensættelser		
	Hensættelsessaldo primo	58.468	35.361
	Hensættelser i årets løb	23.479	36.739
	Tilbageførsel af hensættelser	-13.469	-802
	Endelig tabt, tidligere hensat	-7.883	-12.830
	Hensættelsessaldo ultimo	60.595	58.468
	Garantier gruppevise hensættelser		
	Hensættelsessaldo primo	2.743	2.515
	Hensættelser i året	218	897
	Tilbageførsel af hensættelser	-572	-669
	Hensættelsessaldo ultimo	2.389	2.743
	Nedskrivninger på udlån mv. og hensættelser på garantier (forsat)		
	i alt		
	Nedskrivninger- og hensættelsessaldo primo	740.935	411.855
	Nedskrivninger/hensættelser i året	115.608	410.787
	Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser	-65.348	-33.210
	Andre bevægelser	15.351	16.110
	Værdiregulering af overtagne aktiver	39	4.158
	Endeligt tabt, tidligere nedskrevet/hensat	-127.778	-68.765
	Nedskrivningssaldo ultimo	678.807	740.935
	Nedskrivninger /hensættelser i årets løb	115.608	410.787
	Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser foretaget i tidligere år	-65.348	-33.210
	Værdiregulering af overtagne aktiver	39	4.158
	Tabt, ej tidligere nedskrevet	3.382	40.403
	Indgået på tidligere afskrevne fordringer	3.889	-5.840
	Ført i resultatopgørelsen	49.792	416.298
	Individuelt vurderet udlån		
	Udlån, hvorpå der er indtruffet objektiv indikation for værdiforringelse	894.142	1.101.605
	Nedskrivninger på udlån med OIV	-506.859	-532.020
	I alt indregnet i balancen	387.283	569.585
	Gruppevist vurderet udlån		
	Udlån, gruppevist vurderet	2.034.224	2.118.357
	Nedskrivninger på udlån	-25.780	-27.868
	I alt indregnet i balancen	2.008.444	2.090.489